

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม

นิตยากร ศรีประเสริฐ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ปีพ.ศ. 2557
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตูม จังหวัดมหาสารคาม

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2557

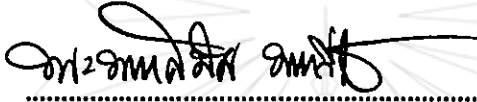
GUARDIANS PARTICIPATION IN ORGANIZING EDUCATION OF
PRE-SCHOOL CHILD CENTRE OF TAMBON HUA DONG
MUNICIPALITY, NADUN DISTRICT,
MAHASARAKHAM PROVINCE

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL MANAGEMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E.2557 (2014)

หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
ชื่อนักศึกษา : นิสยากร ศรีประเสริฐ
สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.จ่านง กมลศิลป์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

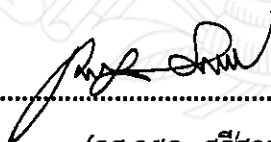

..... รักษาการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(พระมหาสมัคร มหาวิโร)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ดร.)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.จ่านง กมลศิลป์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์)

..... กรรมการ
(ดร.กุศล ศรีสารคาม)

..... กรรมการ
(ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Guardians' Participation in Educational Management of Pre-School
Child Centre of Tambon Hua Dong Municipality, Na Dun District,
Maha Sarakham Province

Student's Name : Nissayakorn Sripaseart

Department : Educational Administration

Advisor : Dr.Chamnong Kamonsin

Co-Advisor : Dr.Kittayakorn Ladawan

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in
Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Samak Mahaviro
..... Acting Dean of Education
(Phramaha Samak Mahaviro)

Thematic Committee

Phrakhruwichitpanyaporn
..... Chairman
(Phrakhruwichitpanyaporn, Dr.)

Chamnong Kamonsin
..... Advisor
(Dr.Chamnong Kamonsin)

K. Ladawan
..... Co - Advisor
(Dr.Kittayakorn Ladawan)

K. Kuson
..... Member
(Dr.Kuson Srisarakham)

T. Thinsardee
..... Member
(Dr.Theeraphat Thinsandee)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
ชื่อนักศึกษา	: นิสยากร ศรีประเสริฐ
สาขาวิชา	: การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร.จ๋านง กมลศิลป์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ดร.กฤตยากร สดาวัลย์
ปีการศึกษา	: 2557

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ของผู้ปกครองจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเครจซีและมอร์แกน(Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว F - test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านงานบุคคล รองลงมาได้แก่ ด้านงบประมาณ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านบริหารทั่วไป

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3) ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับ คือ ควรชี้แจงแผนงานและผลการดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดการศึกษาของศูนย์ ควรสนับสนุนการพัฒนาสื่อการสอนที่หลากหลาย และควรจัดการเรียนเกี่ยวกับการคำนวณโดยมีกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของเด็ก

Thematic Title : Guardians' Participation in Educational Management of Pre-School Child Centre of Tambon Hua Dong Municipality, Na Dun District, Maha Sarakham Province

Student's Name : Nissayakorn Sriphaseart

Department : Educational Administration

Advisor : Dr.Chamnong Kamonsin

Co-Advisor : Dr.Kittayakon Ladawan

Academic Year : B.E. 2557/2014

Abstract

Thematic aims : 1) to investigate the involvement of parents in the education of their children . Skip District Municipality, Hua Dong 2) to compare participation in their children education . Skip District Municipality headed Thrush . Parents with different gender, age and education level , and 3) to examine suggestions on the involvement of parents in the education of their children . Skip District Municipality headed Thrush . Sample were parents of children in the Child Development Center Child Development Center, Hua Dong Municipality Skip district . The study sample size was determined by the way the amp and the success of Craig Morgan (Krejcie and Morgan) a sample of 113 subjects used in the study was a five-level scale . Which deals with the question of the IOC is equal to 1.00 and 0.95 to the reliability of the statistics used in data analysis, including descriptive statistics, frequency, percentage, mean and standard deviation . And inferential statistics is the t test (t-test) and one-way ANOVA

The results showed that

1) the involvement of parents in the education of their children . Skip District Municipality headed Thrush . Overall level . Considering that the high level in all aspects. In descending order according to the average of descending . The side with the highest average of the individual , including the minor , including the budget and with the lowest average week. General management

2) test the hypothesis that parents' gender, age and education level are involved in the education of their children. Skip District Municipality headed Thrush. Overall, no difference.

3) respondents have suggested the involvement of parents in the education of their children . Skip District Municipality headed Thrus . Descending order according to the frequency of the sequence is supposed to explain the plan and the performance on the Center's budget for education . Should support the development of a variety of teaching materials . And should be learning about the various activities that are of interest to children .

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ในการให้คำแนะนำ ปรีกษาและปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์ ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พร้อมคณะผู้บริหาร พระราชปริยัติวิมล รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด และรักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้เปิดสถานศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาในระดับชั้นที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ดร.จ่านง กมลศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และ ดร.ภฤตยากร ลดาวัลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ร่วม ดร. ประพิศ โบราณมูล หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นายสมศักดิ์ศรี ชราศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบึง และนายชัยนพพงษ์ สืบสำราญ ครูชำนาญการพิเศษ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย สารนิพนธ์ฉบับนี้ จะไม่ประสบผลสำเร็จเลย หากผู้วิจัยไม่ได้รับความกรุณา ความเมตตาการเสียสละเวลาเพื่อให้ความรู้ให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ในการแก้ไขปรับปรุงสารนิพนธ์จากท่านผู้มีพระคุณที่ผู้วิจัยได้กล่าวนามมา ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และประสบการณ์ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษา ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ดร. ประธานกรรมการ ดร.กุศล ศรีสารคาม และ ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาและเมตตาให้แนวคิด ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่อง ให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ นายชาญวิทย์ วงษ์นอก นายกเทศมนตรีตำบลหัวดง ผู้ปกครองเด็กนักเรียนทุกท่าน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก สังกัดเทศบาลตำบลหัวดง ทุกท่าน ผู้ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ญาติ อันเป็นที่เคารพรักยิ่ง ที่ได้ช่วยกัน วางรากฐานการศึกษา วางรากฐานศีลธรรมอันดี และผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งของผู้วิจัย

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเป็นเครื่องแสดงความกตัญญู กตเวทิตา เพื่อบูชาแต่ บูรพาจารย์ พระคุณบิดามารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การศึกษอบรมสั่งสอนให้สติปัญญาและคุณธรรมเครื่องชี้นำสู่ความสำเร็จ

นิสยากร ศรีประเสริฐ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพประกอบ	ฐ
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 สมมติฐานการวิจัย	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.6 คำนียามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	3
บทที่ 2	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	34
2.3 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	55
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	68
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการวิจัย	67
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	67
3.2 เทคนิควิธีสุ่มตัวอย่าง	67
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	67
3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	68
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	69
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	70

บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
	4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71
	4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	72
	4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
	5.1 สรุปผลการวิจัย	91
	5.2 อภิปรายผล	92
	5.3 ข้อเสนอแนะ	96
	5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	96
	5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	97
บรรณานุกรม		98
ภาคผนวก		103
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	104
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ	106
	ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	110
	ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	112
	ภาคผนวก จ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง	118
	ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	121
ประวัติผู้วิจัย		124

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร	60
ตารางที่ 4.1	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	72
ตารางที่ 4.2	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	73
ตารางที่ 4.3	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	73
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน	74
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวมและรายข้อ	74
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวมและรายข้อ	75
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวมและรายข้อ	76
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้อ	76
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามเพศ	77
ตารางที่ 4.10	แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามเพศ	78
ตารางที่ 4.11	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวม จำแนกตามเพศ	78

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาเป็นการดำเนินการมีส่วนร่วมภายใต้ขอบเขตเพื่อประโยชน์ของฝ่ายจัดการศึกษา ผู้ปกครองเพียงแต่ร่วมให้การสนับสนุนให้ความร่วมมือปฏิบัติตามความต้องการของโรงเรียนเท่านั้น แต่ในปัจจุบันและอนาคตผู้ปกครองมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้มากขึ้น ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 41 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น¹ และได้เน้นให้ทุกภาคส่วนของสังคม คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนโดยมีการระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมเสนอแนะเมื่อมีการประชุมจนถึงการร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานและร่วมระดมทรัพยากรร่วมกัน เพื่อนำไปสู่แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง²

กลไกการพัฒนาประเทศที่สำคัญ คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของแต่ละท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นระหว่างสองฝ่ายคือทั้งชุมชน และสถานศึกษา เป็นการเอื้อเฟื้อกันและกัน กล่าวคือชุมชนต้องร่วมสร้างความเข้มแข็งให้กับบ้าน วัด โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มทุนทางสังคม สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมคิด ร่วมทำให้พื้นที่ โดยร่วมพัฒนานคนในชุมชนให้มีคุณภาพเพื่อเป็นทุนทางมนุษย์ ส่วนบทบาทของโรงเรียนก็ต้องเป็นแหล่งความรู้ สร้างองค์ความรู้สู่ชุมชน ร่วมวิจัยกับชุมชน เป็นที่ปรึกษาหารือทางวิชาการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตนเอง สร้างหลักสูตรการเรียนการสอนโดยนำวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นมาเป็นสื่อการเรียนรู้ หากทุกส่วนให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีความตระหนักร่วมกันก็จะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศที่สมบูรณ์ และยั่งยืนตลอดไป³

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ), 2542, หน้า 25.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

³ สุรศักดิ์ หลาบมาลา, การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : การศึกษาไทย), 2549, หน้า 5-9.

เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและได้มาตรฐาน ปัจจุบันได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อปีพุทธศักราช 2546 เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งมีการดูแลและพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพเจริญเติบโตตามวัย และยิ่งพัฒนาเด็กให้มีความพร้อม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา แต่จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาผู้ปกครองยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดการวางแผนการประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองได้ทราบและเห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งยังขาดการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชน และหน่วยงานต่างๆ ได้รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือในด้านต่างๆ และขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากภาคส่วนต่างๆ คือ ภาคประชาชนหรือผู้แทนชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม
- 1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ของผู้ปกครองจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา
- 1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม

1.3 สมมติฐานการวิจัย

- 1.3.1 ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคามแตกต่างกัน
- 1.3.2 ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคามแตกต่างกัน
- 1.3.3 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคามแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 160 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย

- 1) ด้านวิชาการ
- 2) ด้านงบประมาณ
- 3) ด้านงานบุคคล
- 4) ด้านบริหารทั่วไป

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ของผู้ปกครองจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคามให้มีคุณภาพต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ผู้ครองเอาใจใส่เลี้ยงดูและให้การศึกษากับนักเรียนเรื่องการเรียนรู้การสอน ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมตัดสินใจ วิเคราะห์แก้ไขปัญหา ตัดสินใจ บริหารและสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอนกับชุมชนและโรงเรียน พร้อมเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชน

ด้านวิชาการ หมายถึง งานการจัดหลักสูตร งานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งานการใช้วิธีการสอน และการใช้สื่อการเรียนการสอน งานการวัดผลการเรียนการสอน และการนิเทศการสอน

ด้านงบประมาณ หมายถึง การบริหารงานงบประมาณและการเงิน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเงินของโรงเรียนจะต้องประกอบด้วย การรับ การเบิกจ่ายเงิน การทำบัญชี ตลอดจนการ

ควบคุมและการตรวจสอบเกี่ยวกับการเงินโรงเรียน และเป็นงานที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ

ด้านงานบุคคล หมายถึง การบริหารงานบุคคลเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยนำเทคนิค วิธีการต่าง ๆ มาใช้พัฒนาบุคลากร เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติภารกิจให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพสูงสุด

ด้านบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียน การจัดองค์กร การจัดระบบสารสนเทศ และแผนปฏิบัติการโรงเรียน การบริหารบุคคล การสื่อสาร และประชาสัมพันธ์ การบริหารการเงิน และการประเมินผลงานการบริหารทั่วไป

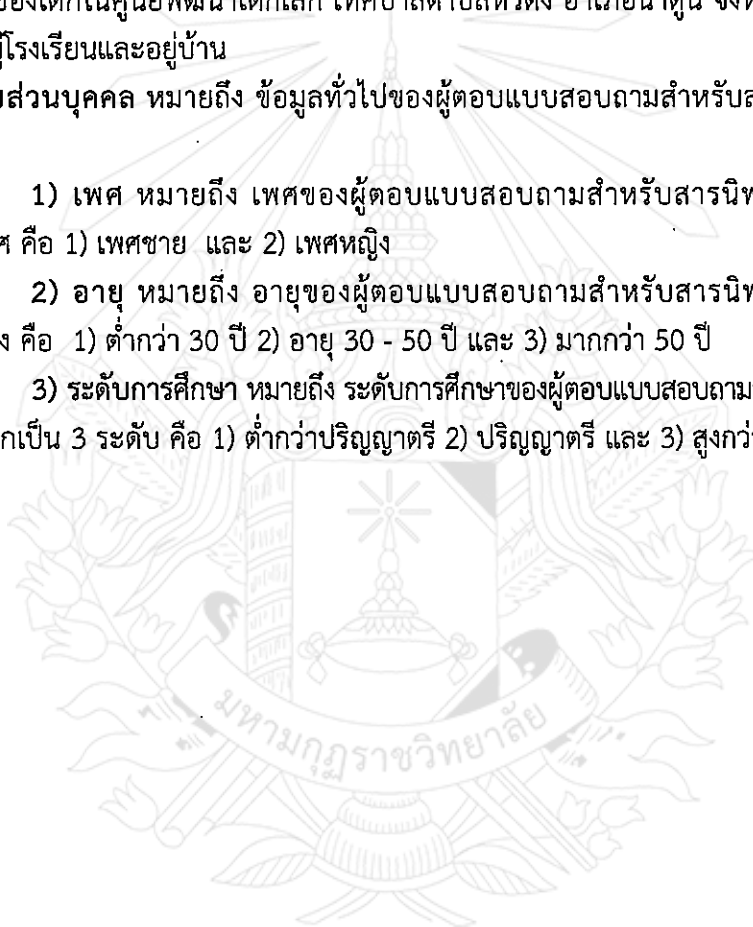
ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้อุปการะเลี้ยงดูที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ และค่าใช้จ่ายของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอหาดวน จังหวัดมหาสารคาม ในระหว่างที่อยู่โรงเรียนและอยู่บ้าน

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ ประกอบด้วย

1) เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 เพศ คือ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

2) อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ 1) ต่ำกว่า 30 ปี 2) อายุ 30 - 50 ปี และ 3) มากกว่า 50 ปี

3) ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี และ 3) สูงกว่าปริญญาตรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาคนูน จังหวัดมหาสารคาม ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 2.3 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมาย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าหมายถึง “การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆหรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับองค์การนั้นในการปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมายวิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญา ก็คือการให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้นบุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจต่างๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน”¹

ปรัชญา เวสารัชช์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผนการตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผลรวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

- 2.1 การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนเอง และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

¹เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2547), หน้า 80.

2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผน จากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาคเพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศ ให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจต่อการจัดการทรัพยากรอยู่ในมาตรฐานเดียวกันโดยประชาชนสามารถตรวจสอบได้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง²

สมใจ กล้าหาญ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่า “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนมีส่วนสำคัญยิ่งในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ แม้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนจะอยู่ในระดับกลางก็ตามแต่ก็ยังสามารถเป็นจุดเริ่มต้นให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยมีผู้ปกครองเป็นผู้คอยดูแลให้การสนับสนุนเป็นผู้จัดหาสื่อเสริมความรู้ให้เป็นที่ปรึกษาคอยตักเตือนแนะนำพร่ำสอนกริยามรรยาทตลอดจนชี้แนะให้ปฏิบัติตามเอกลักษณ์วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น อันจะทำให้นักเรียนมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ”³

กุลยา ตันติผลาชีวะ กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู และโรงเรียนในการสร้างสรรค์พัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาให้เต็มศักยภาพ”⁴

สมใจ กล้าหาญ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “การมีส่วนร่วมหมายถึง การให้ประชาชนได้มีโอกาสเป็นผู้กำหนดการตัดสินใจ คิดค้นปัญหา และดำเนินการในขั้นตอนต่างๆของการพัฒนา หรือการที่ประชาชนได้เพิ่มศักยภาพในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่างๆในสังคมรวมถึงการใช้ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมด้วยตนเอง”⁵

ธีรภัทร์ เจริญดี กล่าวว่า “การเข้าร่วมมือกันของโรงเรียน สังคม และครอบครัวในการพัฒนา การศึกษานั้นจะเป็นกระบวนการที่พยายามสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสถานศึกษาให้เร็วขึ้น โดยมีเป้าหมายในการประเมินคุณภาพการสอน แนวทางในการดำเนินงาน และประเมินคุณภาพของการจัดการ”

²ปรีชญา เวสารัชช์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2545, หน้า 9.

³สมใจ กล้าหาญ, “สภาพการส่งเสริมของผู้ปกครองนักเรียนทางด้านการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร”, ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2543, หน้า 64.

⁴กรเกล้า แก้วโชติ, “ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร”, ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), 2544, หน้า 32.

⁵ธีรภัทร์ เจริญดี, “การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขต การศึกษา 11”, ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2542, หน้า 53.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากำหนดการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักโดยการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังให้ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษาและยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันสังคมอื่น มีรายละเอียดกำหนดให้องค์กรชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดให้ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ยังให้โรงเรียนและชุมชนมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดาผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกัน พัฒนาผู้เรียน ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา กำหนดหลักสูตรแกนกลางเพื่อความเป็นไทย⁶

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดประชาธิปไตย และหลักการเบื้องต้นของการมีส่วนร่วม คือการตัดสินใจใดๆก็ตามที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลเหล่านั้นควรควร เป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น โดยหลักการนี้การมีส่วนร่วมจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความคิดที่ว่า บุคคลแต่ละคนย่อมทราบดีว่าตนเองต้องการอะไร เพราะฉะนั้นการที่เหตุการณ์ใดๆ ก็ตามส่งผลกระทบต่อ บุคคลใดบุคคลนั้นย่อมทราบดีว่าต้องการหรือไม่ต้องการอะไร และอะไรบ้างที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง”⁷

เฮอ์เบอร์ก(Herberg) กล่าวถึงทฤษฎีสองปัจจัย ว่าเป็นทฤษฎีการจูงใจที่สำคัญและได้รับความสนใจในการศึกษาวิจัยและนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กร เช่น Motivation Maintenance Theory, Dual Factor Theory เฮอ์เบอร์ก และคณะ ได้สรุปปัจจัย 2 ประการที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของบุคคล คือ

1. ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานโดยตรง และเป็นตัวการที่สร้างความพึงพอใจให้บุคคลในองค์การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1.1 ความสำเร็จในการทำงาน (Achievement) คือ การที่บุคคลสามารถทำงานได้เร็ว สั้นและสำเร็จ มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ รู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นเกิดความพึงพอใจในผลงานที่สำเร็จ

1.2 การได้รับความยอมรับนับถือ (Recognition) คือ การได้รับการยอมรับนับถือจาก ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้อื่น การยอมรับนี้จะอยู่ในรูปของการยกย่องชมเชย การให้กำลังใจ หรือการแสดงออกอื่นใดที่สื่อให้เห็นถึงการยอมรับความสามารถเมื่อทำงานเสร็จ

⁶พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, พรบ. กระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2544), หน้า 17.

⁷ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, “การมีส่วนร่วมกับชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), 2546, หน้า 55.

1.3 ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (Work Itself) เป็นงานที่น่าสนใจต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรืองานที่ทำตั้งแต่ต้นจนจบคนเดียว

1.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายได้รับผิดชอบใหม่ และมีอำนาจในการรับผิดชอบอย่างเต็มที่

1.5 ความก้าวหน้า (Advancement) การได้รับเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นของบุคคลในองค์การ มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือได้รับการอบรม

2. ปัจจัยค้ำจุน (Maintenance Factors) หมายถึงปัจจัยที่สนับสนุนให้การทำงานของบุคคลสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

2.1 โอกาส (Opportunity) คือ ความเชื่อของผู้กระทำที่มีต่อสถานการณ์หรือข้อกำหนดและทางเลือกที่มีอยู่โอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการกระทำของบุคคลที่มีจะตัดสินใจเข้าร่วมในการกระทำของสังคม เมื่อเขาพิจารณาแล้วเห็นว่าภายใต้สถานการณ์นั้นให้เขาเลือกกระทำได้ดังนั้น การที่ผู้กระทำตัดสินใจและเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับลักษณะของโอกาสที่มีในสถานการณ์นั้น

2.2 ความสามารถ (Ability) คือการรับรู้ของผู้กระทำเกี่ยวกับพลังขีดความสามารถของเขาในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนกระทั่งบรรลุความสำเร็จได้ภายใต้สถานการณ์ที่ผู้กระทำ ตระหนักถึงความสามารถของเขา

2.3 การสนับสนุน (Support) คือการช่วยเหลือหรือการคัดค้านซึ่งผู้กระทำเชื่อว่าเขากำลังได้รับหรือคาดว่าจะได้รับจากผู้อื่นในรูปแบบต่างๆ ซึ่งตัวเองจะเป็นผู้เลือก⁸

สุวัฒนา แก้วสุวรรณ กล่าวว่า “โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้นจะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน ชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งดังนั้นประชาชนจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการบริหารการศึกษา เพราะการศึกษาที่ดีจะต้องจัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทราบถึงความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น”⁹

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าหมายถึง “การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆหรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับ การรวมพลังของบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับองค์การนั้นในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายวิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญา ก็คือการให้บุคคลมีส่วนในองค์การนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง

⁸Herberg ,Herberg, Herberg’s Two Factors Theory, อ้างใน สาคร คุณชื่น, ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮร์เบอร์ค, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2537), หน้า 26.

⁹สุวัฒนา แก้วสุวรรณ, “บทบาทของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา”, ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2542, หน้า 4.

(Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจต่างๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน (Commitment) ต่อกิจกรรมและองค์การในที่สุด”¹⁰

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี กล่าวว่า “สำหรับสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ การร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง ดังนั้น จึงสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เกิดจากการเกี่ยวข้องของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์การในการคิดริเริ่ม การตัดสินใจ วางแผนปฏิบัติตลอดจนติดตามและประเมินผลเพื่อให้ชุมชนตระหนักว่าตนเองเป็นเจ้าของโครงการหรือได้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของจะได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานต่างๆ ด้วยดี ทั้งนี้ก็ย่อมขึ้นอยู่กับ สภาพความคิดความเชื่อพื้นฐานของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน และองค์การรวมทั้งขึ้นอยู่กับกาลเวลาและยุคสมัยอีกด้วย”¹¹

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ กล่าวว่า “การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลได้เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ และมีส่วนร่วมในองค์การนั้นๆบุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินงานหรือปฏิบัติการกิจต่างๆ ทำให้บุคคลมีความผูกพัน (Commitment) ต่อกิจกรรมนั้น การมีส่วนร่วมเป็นวิธีการไม่ใช่เป็นเป้าหมายการมีส่วนร่วมจะมีประโยชน์ ถ้าหากผลที่เกิดขึ้น คือการพัฒนาการศึกษา”¹²

รุ่ง แก้วแดง กล่าวว่า “ครูคนแรกของเด็กคือพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ร่วมเป็นครูด้วยครอบครัว สอนการอ่านออกเสียงได้กล่อมเกลาด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยเรียนแบบอย่างจากมาตรฐานการปฏิบัติของคนในครอบครัว เรียนอาชีพโดยการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง สำหรับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในประเทศสหรัฐอเมริกาในการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของเด็ก ในด้านสังคม อารมณ์ และด้านวิชาการ และจากผลงานวิจัยของ เฮนเดอร์สัน (Henderson) ปี ค.ศ. 1994 พบว่าการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน”¹³

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจในคุณค่าของตนและนำคุณค่านั้นมาสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียน ชุมชน และสถาบันชุมชน ครอบครัวย่อมมีส่วนให้การศึกษา เช่น พ่อ แม่

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

¹¹ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบล็อท, 2542), หน้า 54.

¹² เรื่องเดียวกัน.

¹³ รุ่ง แก้วแดง, ประวัติการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, 2541), หน้า 12

ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัด และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของลูกได้ทั้งที่บ้านที่โรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ชุมชน เข้ามาร่วมกำหนดนโยบายและกระบวนการเรียนรู้ และแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น¹⁴

อภิญา เวชชัย กล่าวว่าการมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติงานของครู ดังนี้

1. เป็นครูร่วมสอน (Co – Instructor) โดยร่วมกำหนดบทเรียนและกิจกรรม
2. ให้ข้อมูลเสริมบทเรียน คือร่วมให้ข้อมูลเพิ่มเติมช่วยให้ครูสร้างหลักสูตรลึกซึ่งตามความหลากหลาย และประสบการณ์ที่แตกต่างกันในด้านอาชีพของผู้ปกครอง
3. ร่วมจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ คือจัดกิจกรรมให้เด็กทำงาน คือร่วมกันคิดร่วมตัดสินใจร่วมเป็นกิจกรรมที่เน้นความร่วมมือ
4. ร่วมให้ข้อมูลแหล่งทรัพยากร เนื่องจากโรงเรียนมีทรัพยากรจำกัด การที่พ่อแม่ผู้ปกครอง ร่วมกันให้ข้อมูลแหล่งทรัพยากรที่โรงเรียนจะติดต่อขอความร่วมมือได้ก็ถือว่าเป็นการขยายความร่วมมืออีกวิธีหนึ่ง
5. การช่วยเหลือกิจกรรมด้านต่างๆ ของโรงเรียนถือว่าเป็นการร่วมกันจัดกิจกรรมและดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดเป็นประจำ เช่น กีฬาสี ทำบุญประจำปี การไปศึกษานอกสถานที่¹⁵

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ กล่าวว่า “ในปัจจุบันการศึกษาไม่ได้เป็นเรื่องของโรงเรียน และครูแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่สรรพกำลังทั้งมวลในสังคม เช่น ครอบครัวต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการศึกษาด้วยเช่นกัน โรงเรียนจึงต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ต้องเปิดโอกาสให้เข้ามาร่วมคิดริเริ่ม ร่วมวางแผนและร่วมประเมินผลได้ เพราะเหตุที่โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อโรงเรียนมาก ผลของการมีส่วนร่วมทำให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมีความเชื่อถือ และศรัทธาในโรงเรียน เป็นองค์ประกอบให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ”¹⁶

วิชิต นันทสุวรรณ และจ่านง แรกพิณิจ กล่าวว่า บทบาทของชุมชนกับการจัดการศึกษามีใช้บทบาทหน้าที่ที่แยกส่วนออกมาดำเนินการแต่บทบาทของชุมชนจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ บทบาทหน้าที่ของชุมชนขึ้นอยู่กับปรัชญา เป้าหมายใหม่ที่มีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์กับการพัฒนาการศึกษาระดับชาติ และสัมพันธ์กับการฟื้นฟูบทบาทของครอบครัวในการให้การศึกษาทางด้านการจริยธรรมและความรู้ด้านอื่นๆ ที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ

วิสัยทัศน์ของบทบาทชุมชนกับการจัดการศึกษา ได้แก่

1. ชุมชนมีอิสระในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

¹⁴ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด, 2545), หน้า 13.

¹⁵ อภิญา เวชชัย, การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544), หน้า 43.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน.

2. ความร่วมมือของชุมชนกับสถานศึกษาและภาครัฐ ในการจัดการศึกษาต้องวางอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน ทั้งในแง่บุคคลละความรู้
3. ชุมชนมีสิทธิในการบริหารการจัดการศึกษาทั้งของตนเองและสถานศึกษาในชุมชน รวมทั้งการตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการดังกล่าว
4. ชุมชนได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาจากรัฐทั้งโดยทางตรงและระดมจากแหล่งอื่น¹⁷

รัตนา สถิตานนท์ กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของการพัฒนาเด็กว่า พ่อแม่ผู้ปกครอง คือครูที่รู้จักเด็กดีมาตั้งแต่แรกเกิดและอยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด และมีหัวใจรักที่ใครจะปฏิเสธไม่ได้ ส่วนชุมชนคือคนที่จะบอกสอนเรื่องราวอันเป็นความจริงของชีวิตที่เด็กจะต้องเรียนรู้ เข้าใจและปรับตัวเข้าหาเพื่อน คือครูที่จะสอนให้เด็กเรียนรู้การอยู่ร่วมในสังคม เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม เพราะเพื่อนทำให้คนไม่โดดเดี่ยว เด็กจึงควรเติบโตพร้อมกับการเรียนรู้ที่จะมีเพื่อนและแบ่งปันสิ่งที่ดี ๆ ให้แก่กัน¹⁸

ไลอันส์, รอปบินส์ และสมิทส์ (Lyon, Robbins and Smith) กล่าวว่า “ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองและครู จะช่วยให้โปรแกรมการมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จได้ หลักสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านและโรงเรียนมี 3 ประการ คือ

1. พยายามเข้าถึงผู้ปกครองทุกคน
2. ใช้การติดต่อสื่อสาร
3. มีผู้นำกิจกรรมที่กระฉับกระเฉง”¹⁹

หรรษา นิลวิเชียร กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมของพ่อแม่เป็นกระบวนการที่พ่อแม่ครูและบุคลากรในชุมชนทำงานร่วมกัน นับตั้งแต่การวางแผนการทำงาน การเรียนรู้และการตัดสินใจ โดยการจัดโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ควรดำเนินไปพร้อมๆกับการให้การศึกษาแก่เด็กโดยตรง เพราะการตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทพ่อแม่ในการให้การศึกษาลูก จะช่วยให้การศึกษาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายในทุกๆ ด้านตามที่ตั้งไว้”²⁰

กล่าวโดยสรุปก็คือ ลักษณะการมีส่วนร่วมเป็นการที่บุคคลรวมถึง พ่อ แม่ ผู้ปกครองช่วยเหลือด้านการเรียนของเด็กและมีผลต่อความสำเร็จในชีวิตของเด็กการที่พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของบุตรหลานของตน ย่อมส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ผู้ปกครองและทางโรงเรียนคาดหวังไว้ในทุกๆ ด้านทั้งทางด้านสติปัญญา ด้านสังคม อารมณ์ และคุณธรรมจริยธรรมซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 8 (2)

¹⁷วิจิต นันทสุวรรณ และจ่านง แรกพิณิจ, บทบาทของชุมชนกับการจัดการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541), หน้า 131.

¹⁸รัตนา สถิตานนท์, หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2543), หน้า 23-24.

¹⁹Lyon, Robbins and Smith, อ้างถึงใน สุธีรา จีระติวรา.

²⁰หรรษา นิลวิเชียร, “หลักสูตรและแนวปฏิบัติ.” ปฐมวัยศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2545), หน้า 76.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ เสนอว่า เนื่องจากสภาพปัจจุบันของผู้ปกครองมีหลากหลายอาจยังไม่พร้อมในทุกเรื่องในกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถความสนใจ และความพอใจในการร่วมมือของผู้ปกครองจากอดีตถึงปัจจุบันที่ผ่านมา ชุมชนและผู้ปกครองต้องเป็นฝ่ายพึ่งพาการจัดการศึกษาที่รัฐจัดให้เพียงฝ่ายเดียว โดยที่ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าไปมีบทบาทในการจัดการศึกษาได้มากนัก เว้นแต่ในส่วนที่ทางโรงเรียนจะขอความช่วยเหลือมายังชุมชนหรือผู้ปกครองในการขอการสนับสนุนในเรื่องของวัสดุการศึกษามากกว่า การตัดสินใจในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในเรื่องการวางแผนการเรียนการสอนเป็นกระบวนการในระดับนอกเหนือห้องเรียน โดยคำนึงถึงศักยภาพและความต้องการของผู้เรียนโดยผู้เรียนมีโอกาสได้รับการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่นรวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอน²¹

เบียร์เรนส์ (Beerens) กล่าวว่า การที่จะให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้นจะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของปัจจัยต่อไปนี้

1. คณะกรรมการเป็นผู้ชี้แนะวิสัยทัศน์ การวางแผนยุทธศาสตร์ในการประเมินผลตลอดจนภาระงานขององค์การ
2. บิดามารดาผู้ปกครองตลอดจนชุมชนให้การชี้แนะในโอกาสที่เหมาะสมเพื่อสนองต่อความต้องการอันแท้จริง
3. รัฐโดยองค์การของรัฐในการกำหนดมาตรฐานการสนับสนุนการประเมินผลตลอดจนการให้การรับรอง

การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมเป็นการให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งเป็นการลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติจึงเป็นวัฏกรรมทางการบริการการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารและการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 1) ซึ่งวิโรจน์ สารรัตนะ (2542 : 53) ได้กล่าวถึงวงจรการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมว่ามีลักษณะที่สำคัญ คือ

1. เป็นกระบวนการกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียน การกำหนดนโยบาย การวางแผนงบประมาณ การนำไปปฏิบัติและประเมินผลในเชิงบูรณาการที่แตกต่างจากกระบวนการที่ใช้อยู่เดิม
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากคณะครู นักเรียน และชุมชนที่เหมาะสมมีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจน
3. เน้นหน้าที่หลักของโรงเรียน คือการเรียนการสอนและการบริหารแผนงานที่สอดคล้องกับรูปแบบปกติของงานโรงเรียน

วงจรการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม มี 6 ขั้นตอนที่สำคัญคือ

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายและความต้องการ ซึ่งจำแนกจุดมุ่งหมายของโรงเรียนออกเป็น 4 ประเภท คือ
 - 1.1 จุดมุ่งหมายสำหรับผลลัพธ์ของนักเรียน
 - 1.2 จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้

²¹ เรื่องเดียวกัน.

1.3 จุดหมายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร

1.4 จุดหมายเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียน เช่น เพื่อเปิดโอกาสที่หลากหลายให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

2. การกำหนดเป้าหมาย นโยบายเป็นข้อความที่แสดงถึงจุดมุ่งหมายและแนวทางการปฏิบัติงานอย่างกว้างๆ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายแนวทางนี้อาจมีหนึ่งแนวทางหรือมากกว่าใช้เป็นกรอบแนวทางการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งในการกำหนดกรอบนโยบายนี้ผู้บริหารอาจแสดงบทบาทหลายบทบาท เช่น นักริเริ่มนโยบาย นักวิเคราะห์นโยบาย นักวิจัยนโยบาย นักนำนโยบายไปปฏิบัติ นักประเมินผลนโยบาย เป็นต้น

3. การกำหนดแผนงาน เป็นขั้นตอนแรกของการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติ

4. การจัดทำแผนและอนุมัติงบประมาณเป็นการแปลงนโยบายที่กำหนดโดยกลุ่มนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียน

5. การนำแผนไปปฏิบัติ

6. การประเมินผล

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าแนวปฏิรูปการศึกษาเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยการประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายรวมถึงบ้านและโรงเรียนเป็นการมุ่งประโยชน์สูงสุดที่การเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาความสำเร็จของนักเรียน²²

ศรีสุตา ศิริสิทธิ์ และธีระ ชัยยุทธยรรยง ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่จะปฏิบัติต่อบุตรหรือนักเรียนในปกครองในทัศนะที่สอดคล้องกัน คือ

1. บิดามารดาเป็นผู้ที่มีส่วนสร้างความอบอุ่น ความรัก ความมั่นคง และเสริมสร้างกำลังใจให้แก่บุตรและนักเรียนในปกครองเป็นอย่างมาก เป็นต้นว่าความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบิดามารดาแนะนำในเรื่องที่มีประโยชน์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ

2. ถ้าเป็นไปได้ควรเลือกทำเลสำหรับที่อยู่อาศัยในบริเวณที่สงบเงียบปราศจากสิ่งรบกวนและควรจัดหาห้องส่วนตัวให้กับสมาชิกในครอบครัว ทั้งนี้เพื่อให้มีสมาธิในการศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติมที่บ้านของนักเรียนพยายามให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน เช่น คอยดูแลให้มีเวลาทำงานที่ครูมอบหมายให้อย่างสม่ำเสมอ โดยไม่มอบงานทางบ้านให้กับนักเรียนมากเกินไปจนไม่มีเวลาทบทวนบทเรียนเลย

3. ควรปกครองนักเรียนด้วยความยุติธรรม ไม่บังคับหรือตามใจมากเกินไป

4. ให้นักเรียนมีเงินสำหรับใช้จ่ายเพียงพอและมีเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับเล่าเรียนอย่างเพียงพอครบทุกอย่าง

5. เอาใจใส่ดูแลสุขภาพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

6. หาหนังสือดีมีประโยชน์ให้นักเรียนอ่าน และแนะนำให้รู้จักเลือกอ่านหนังสือที่มี

คุณค่า²³

²² เรื่องเดียวกัน.

พรพรรณ พิพิทกุลชัยพล กล่าวถึงการปฏิบัติของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียนไว้ดังนี้

1. ผู้ปกครองต้องช่วยกันรับผิดชอบในการให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนร่วมกับทางโรงเรียน ซึ่งทำได้โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำการบ้าน หรือทำการเพาะปลูกที่บ้าน ทั้งนี้ทางบ้านต้องเอาใจใส่ช่วยแนะนำ และคอยกระตุ้นนักเรียนด้วย เพื่อจะได้ทราบถึงแนวการสอนของครูและความสามารถในการเรียนของนักเรียน

2. สนับสนุนการปฏิบัติที่นักเรียนได้รับการศึกษาจากโรงเรียน เช่น ฝึกการพูดจาให้สุภาพเรียบร้อย รู้จักการต้อนรับผู้ใหญ่ที่มาเยี่ยมบ้าน ฝึกให้บริการครอบครัวในการรับประทานอาหาร เป็นต้น

3. สนับสนุนและร่วมมือกับทางโรงเรียนในการฝึกและเอาใจใส่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียนและให้นักเรียนได้ออกกำลังกายตามสมควร²⁴

อุณาโลม อิติสุทธิ เสนอแนะว่าผู้ปกครองสามารถส่งเสริมในเรื่องการเรียนรู้ได้โดย

1. จัดเวลาและสถานที่สำหรับการทำการบ้าน หรือการเรียนที่บ้านให้กับนักเรียน
2. ช่วยสอนเรื่องที่เป็นปฏิบัติการพื้นฐานให้กับนักเรียน
3. ติดตามการปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
3. กระตุ้นเตือนให้นักเรียนได้เกิดความรู้อยู่เสมอ

ดังนั้น บทบาทของผู้ปกครองในกิจกรรมการเรียนการสอนอาจทำได้หลายแนวทาง ซึ่งผู้ปกครองควรจะรับรู้และเข้าใจบทบาทของตน อีกทั้งควรมีความสัมพันธ์ที่ดี มีการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน เพื่อความเข้าใจในตัวเด็ก สามารถจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ให้ได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม เพราะผู้ปกครองเป็นบุคคลที่สำคัญที่มีส่วนในการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องการศึกษาของเด็กโดยตรง²⁵

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

กุลยา ตันติผลลาชีวะ ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นวิธีการหนึ่งที่เกิดขึ้นเมื่อมีการพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง เข้าในระบบโรงเรียนแทนที่จะได้รับการศึกษาโดยตรงแก่

²³ ศรีสุตา ศิริสิทธิ์, “ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองต่อการให้การบ้านนักเรียนในระดับประถมศึกษา”. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2542, หน้า 96.

²⁴ พรพรรณ พิพิทกุลชัยพล, “ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน และชุมชน,” วารสารแนะแนว, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538), หน้า 19.

²⁵ อุณาโลม อิติสุทธิ, “บทบาทที่เป็นจริงของโรงเรียนและผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร”, ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2538, หน้า 21-22.

ผู้ปกครองฝ่ายเดียว การจัดการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียน จะเป็นการศึกษาแก่ผู้ปกครอง ที่นอกจากผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับเด็กแล้ว ยังเป็นการสร้างเจตคติของผู้ปกครองที่ดีต่อการเรียน การจัดการศึกษา ครูและโรงเรียนด้วย²⁶

เยาวนุช ทานาม ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ร่วมกัน เป็นการระดมสมอง ระดมกำลัง ระดมความคิดเห็น เพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นการแสดงให้เห็นถึงความต้องการและความสนใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษา²⁷

ปรีดาวรรณ อิททวิมลศรี ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทางการศึกษา หมายถึง การที่ผู้ปกครองร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมงานระหว่างบ้านกับโรงเรียนที่จะพัฒนาให้งานการศึกษาของนักเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยลงมือปฏิบัติช่วยเหลือกัน และร่วมรับผิดชอบตลอดจนยอมรับผลการทำงาน และพร้อมที่จะแก้ไขและพัฒนางานการศึกษาต่อไปร่วมกัน²⁸

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองเอาใจใส่เลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่นักเรียน เรื่องการเรียนการสอน ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมตัดสินใจ วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา ตัดสินใจ บริหารและสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอนกับชุมชนและโรงเรียน พร้อมเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชน

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

รุ่ง แก้วแดง ได้กล่าวว่าในอดีตที่ผ่านมาถือว่าปีมาแล้ว ก่อนที่จะมีระบบโรงเรียนอย่างเช่นปัจจุบัน การจัดการศึกษาของไทยในยุคนั้นจะขึ้นกับผู้เป็นพ่อแม่ และครอบครัวที่ถ่ายทอดทุกสิ่งทุกอย่างของครอบครัวหรือของตระกูล เช่น ความรู้เรื่องการทำมาหากินทั้งหลายจากคนสู่คนรุ่นหนึ่ง แต่เมื่อระบบการศึกษา คือมีระบบโรงเรียนอย่างปัจจุบัน ซึ่งเป็นระบบที่ค่อนข้างแข็งมากเกินไป แข็งจนกระทั่งมีพ่อแม่ที่รักลูกอย่างยิ่งเกือบจะไม่มีช่องว่างหรือโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับลูกหลานของตนเอง ซึ่งอย่างนี้ก็เข้าไปส่งอาหารเข้า อากาเวลากลางวัน เหมือนกับที่โรงเรียนหลายๆ แห่งได้เปิดโอกาสให้ผู้เป็นพ่อแม่ได้ทำ²⁹

²⁶ กุลยา ตันติผลาชีวะ, การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน, วารสารการศึกษาปฐมวัย, 4(9), 30-37, 2544.

²⁷ เยาวนุช ทานาม, “การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสอนภาษาจีน”, ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), 2545, หน้า 36.

²⁸ ปรีดาวรรณ อิททวิมลศรี, “รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร”, ปรินญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), 2545, หน้า 38.

²⁹ รุ่ง แก้วแดง, คำกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง วิธีชีวิตเด็กไทย, (กรุงเทพมหานคร : พรินทวนกราฟฟิค, 2545), หน้า 1-5.

กุลยา ตันติผลาชีวะ ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนเป็นการสร้างคุณค่าการศึกษาให้กับเด็กและเป็นการสร้างคุณค่าให้กับสังคม เพราะหมายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู และโรงเรียนในการสร้างสรรค์พัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ³⁰

การจัดการศึกษาตามระบบปัจจุบันที่เกิดจากโรงเรียนฝ่ายเดียวทำให้ระบบการศึกษามีปัญหาค่อนข้างมาก ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การที่ผู้ปกครองไม่มีโอกาสและบทบาทในการศึกษานั้น ทำให้ขาดครูที่เป็นผู้สอนลูก-หลาน ด้วยความรักไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย จำนวนไม่น้อยกว่า 20-30 ล้านคน ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 ที่ผ่านมา มีความเชื่อว่า พ่อแม่ คือคนที่เป็นครูที่ดีที่สุด มีพลัง มีทุกสิ่งทุกอย่าง รวมทั้งความตั้งใจและความปรารถนาดีต่ออนาคตของลูกหลานตนเอง เพราะฉะนั้นในการจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จึงได้นำสาระที่สำคัญ 2 ส่วนมาบรรจุไว้ คือ

1. การศึกษาเป็นสิทธิของผู้เรียน เดิมมีความเชื่อว่า การศึกษาเป็นสิทธิของสถานศึกษาที่จะจัดอะไรอย่างใดก็ได้ เพราะเวลาที่นำลูกไปเข้าโรงเรียนจะต้องไปนั่งอ้วนอ้วนง่องอนชำระล้างยังต้องจ่ายเงินอีกเป็นจำนวนมาก เพื่อจะเอาลูกหลานเข้าโรงเรียน แต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การศึกษาเป็นสิทธิของผู้เรียน ไม่ใช่สิทธิของครู หรือสิทธิของผู้จัดการอย่างที่เคยเป็นในอดีต ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นสิทธิของผู้ปกครองที่จะเข้าใช้สิทธิแทนลูกหลาน ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญที่สุดที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

2. เดิมการจัดการศึกษาจะขึ้นอยู่กับคนเพียงไม่กี่คนเท่านั้น แต่ขณะนี้มีความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ชัดเจนว่า ทุกฝ่ายในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสามารถให้การศึกษากับคนทุกชั้นทุกประเภทได้ เพราะฉะนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองจึงมีโอกาสมีบทบาทในการจัดการศึกษาให้บุตรหลานของตนเองได้อีกครั้ง³¹

กระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนแล้วยังรวมถึงฝ่ายนโยบาย ผู้บริหาร พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน และฝ่ายสนับสนุนอื่นที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพราะหากทุกฝ่ายที่กล่าวมาข้างต้น มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษาแล้ว ผลที่ตามมาคือ เด็กได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในกระบวนการจัดการศึกษา จึงเป็นการวางรากฐานชีวิตของเด็กทั้งที่บ้าน และโรงเรียน เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่า โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านที่สองของเด็ก การอบรมเลี้ยงดู และการดูแลเอาใจใส่เด็กเป็นอย่างดีจะทำให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้าน

แนวทางและรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

กิจกรรมความร่วมมือระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง กับโรงเรียนเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้มีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษา โรงเรียนทุกแห่งจะต้องส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน หรือการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียของผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของเด็กในทุกๆ ด้าน ซึ่งแนวทางความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนสรุปได้ดังนี้

³⁰ กุลยา ตันติผลาชีวะ, อ้างแล้ว, หน้า 30.

³¹ รุ่ง แก้วแดง, อ้างแล้ว, หน้า 2-3.

1. การอบรมเลี้ยงดู

ผู้ปกครองพัฒนาสมองของลูกตั้งแตอยู่ในครรภ์ โดยรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการมีประโยชน์ สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัว ให้ลูกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกาย ตรวจและพัฒนาสุขภาพของลูกอย่างสม่ำเสมอ สังเกตแนวความสามารถของลูก อ่านหนังสือให้ลูกฟัง และเล่นกับลูกเพื่อการฝึก การฟัง การสังเกตและคิดวิเคราะห์ ส่วนโรงเรียนทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ทั้งด้านการอบรมเลี้ยงดูตามหลักวิชาการ การสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเด็กแรกเกิด เปิดการสนทนาปัญหาสุขภาพ เปิดห้องสมุดให้ผู้ปกครองหาความรู้ และเป็นที่ปรึกษาเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก

2. การสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน

ผู้ปกครองพบปะครูของลูกอย่างสม่ำเสมอดูแลลูกเรื่องการไปโรงเรียน การเรียนและการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนในเรื่องต่างๆ และพบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรภายในโรงเรียน ฝ่ายโรงเรียนนั้นควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพบ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของเด็กที่อยู่ในโรงเรียน เผยแพร่ความรู้หรือวิธีการเรียนในห้องและนอกห้องเรียน การวัดผลประเมินผลให้ผู้ปกครองทราบ และกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง และจัดระบบพบปะผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

3. การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา

ผู้ปกครองให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมในกิจกรรมโรงเรียนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านปัจจัย เพื่อพัฒนาบุคลากรครูของโรงเรียน และการลงมือช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน จัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง สร้างและขยายเครือข่ายผู้ปกครอง ส่วนโรงเรียนสำรวจข้อมูลผู้ปกครองในเรื่องความรู้ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญด้านต่างๆ จัดห้องทำงานให้อาสาสมัครอย่างเหมาะสม สร้างบรรยากาศเป็นมิตรกับผู้ปกครอง ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายผู้ปกครองด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การออกหนังสือเชิญการเป็นวิทยากรบรรยาย การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่จำเป็น เป็นต้น

4. การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่บ้าน

ผู้ปกครองจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ และการคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง ถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมตามศักยภาพ และโรงเรียนให้ความรู้เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ให้เป็นแหล่งความรู้ของเด็กจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมเพื่อให้เด็กได้แสดงออก

5. การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

ผู้ปกครองสมัครเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนลูก เข้ารับฟังและอบรมความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียน การเข้าร่วมคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาสาเหตุ เช่น กระบวนการเรียนการสอน การบริหารการเงิน เป็นต้น ส่วนโรงเรียนประกาศรับสมัครเข้าเป็นคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน เผยแพร่สิทธิรูปแบบวิธีการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมการบริหารงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน ให้ความรู้และอบรมแนวทางการบริหารงานที่ผู้ปกครองต้องดำเนินการร่วมกับโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมประเมินติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงแก้ไข

6. การเป็นผู้ประสานงานระดมทรัพยากร

ผู้ปกครองทำหน้าที่เชื่อมโยง ระหว่างทรัพยากรที่เป็นโยชน์ต่อการศึกษา กับโรงเรียน ระดมทรัพยากรต่างๆ เช่น บุคคลหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ โรงเรียนประสานงานกับแหล่งทรัพยากร ที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนและรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีค่าอันยิ่งให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ³²

กุลยา ตันติผลาชีวะ ได้กล่าวถึงกิจกรรมมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนซึ่งวิธีการที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมให้ง่ายและสะดวกในการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีดังนี้

1. กิจกรรมโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยทางโรงเรียนเป็นฐานของการจัดกิจกรรม ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำโรงเรียน วิธีปฏิบัติและการดำเนินงานของโรงเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ การฝึกอบรม การหารายได้ การแสดงของนักเรียนและกิจกรรมอื่นๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นในโอกาสพิเศษต่างๆ

2. กิจกรรมสานสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เน้นสร้างความสัมพันธ์ และความคุ้นเคยกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนาและการเยี่ยมเยือน ได้แก่ การประชุมปรึกษา และการเยี่ยมบ้าน

3. กิจกรรมสื่อสารสนเทศ เป็นกิจกรรมเน้นให้ปกครอง เป็นผู้รับข้อมูลเป็นหลักส่วนใหญ่ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เช่น นโยบายการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมของโรงเรียนและกิจกรรมเพื่อให้ผู้ปกครองเห็นสภาพรวมของโรงเรียน เห็นภาพการเรียนการสอนของเด็ก นอกจากนี้ยังมีโทรศัพท์สายด่วน จดหมายข่าว โชมเพจ แผ่นพับข้อมูลโรงเรียน และปฏิทินการศึกษา

4. กิจกรรมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองเข้าถึงชั้นเรียนทั้งเป็นผู้สอน เป็นผู้ช่วยครู ตลอดจนถึงเป็นที่ปรึกษาสำหรับผู้ปกครองด้วยกัน

5. กิจกรรมการบริการ เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่สังคมและครอบครัว ได้แก่ ห้องสมุดของเล่น ศูนย์ดูแลเด็ก แลกเปลี่ยนสิ่งของที่ผู้ปกครองเหลือใช้ กิจกรรมสนับสนุนผู้ครองอื่นๆ ตามความต้องการของชุมชน

6. กิจกรรมการตัดสินใจ เป็นกิจกรรมของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระดับสูง ที่ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการตัดสินใจ และวินิจฉัยสั่งการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังนี้คือ การวางนโยบายร่วมกับโรงเรียน การสรรหาบุคลากรทางการศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอน และการจัดหลักสูตร เป็นต้น³³

อภิญา เวชชยชัย ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และสถานศึกษา ดังนี้

1. รูปแบบสำคัญของการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และสถานศึกษา ในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ ขณะเดียวกันก็ขึ้นอยู่กับความพร้อมของครอบครัวที่ให้ความสนใจ และร่วมคิดค้นสร้างรูปแบบที่เหมาะสมร่วมกัน

³² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, คู่มือการดำเนินงานเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2544), หน้า 68-79.

³³ กุลยา ตันติผลาชีวะ, อ้างแล้ว, หน้า 34-36.

2. รูปแบบของการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และสถานศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีหลากหลายลักษณะ ได้แก่ ความสนใจส่วนบุคคล ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่มีความสนใจต่อผลการเรียน ความประพฤติ การปรับตัว และปัญหาอื่นๆ ในตัวลูกหลานตนเองเป็นเบื้องต้น

2.1 ลักษณะกลุ่มที่พ่อแม่ที่รวมตัวกันเองจากความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น เป็นพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กๆ ที่เรียนห้องเดียวกัน มีโอกาสพบกันบ่อยๆ และพัฒนากลุ่มแบบไม่เป็นทางการ

2.2 ลักษณะกลุ่มของพ่อแม่ที่รวมตัวกันเข้าร่วมกิจกรรมบางด้านของโรงเรียน เช่น เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในโรงเรียน ช่วยงานโรงเรียนด้านต่างๆ การเป็นวิทยากรพิเศษ การช่วยสอน เป็นต้น

2.3 ลักษณะกลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ร่วมงานกับโรงเรียนอย่างเป็นทางการ ตามรูปแบบและโครงสร้างที่โรงเรียนและสถานศึกษากำหนดไว้อยู่แล้ว เช่น เข้าร่วมในฐานะกรรมการระดับห้อง ระดับชั้น กรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง กรรมการสมาคมผู้ปกครองและครูฯ เป็นต้น³⁴

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีบทบาทต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบความเป็นไปภายในโรงเรียน และมีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของเด็กทุกๆ ด้าน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และรับทราบความเป็นไปเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นการสานสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน อีกด้วย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน นับว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อนักเรียน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยาของเด็ก การต้องการการยอมรับจากบุคคลวัยเดียวกัน การต้องการความสำเร็จ เป็นการช่วยให้นักเรียนได้ทราบถึงความสามารถพิเศษ ความถนัดตามธรรมชาติ และความสนใจ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยดึงสิ่งเหล่านี้ให้นักเรียนได้แสดงออกมา

เจนการณั์ เพียงปราชญ์ ได้กล่าวไว้ว่า ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นตามปกติแล้วนักเรียนควรจะเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินจัดการเอง โดยมีผู้บริหารและครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแต่การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนปัจจุบันนี้ นักเรียนยังอยู่ในวัยที่ยังไม่มีความพร้อมความสามารถและประสบการณ์ เพียงพอที่จะดำเนินการจัดการเพียงลำพัง ดังนั้นครูจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งนี้ได้หมายความว่าครูจะเป็นผู้จัดการเพียงฝ่ายเดียวครูควรจะให้ให้นักเรียนมีประสบการณ์ โดยให้เข้าร่วมในกิจกรรมด้วยทุกครั้งและพยายามกระตุ้นให้นักเรียนออกความคิดเห็นหลายๆ ด้านและให้นักเรียนเลือกว่าเขาต้องการอย่างไร ครูไม่ควรเป็นผู้กำหนดข้อปฏิบัติใด ๆ ทั้งสิ้น โดยที่ไม่ได้รับความชอบเห็นจากนักเรียน³⁵

³⁴ อภิญญา เวชชยชัย, อ้างแล้ว, หน้า 142-143.

³⁵ เจนการณั์ เพียงปราชญ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนกับคุณธรรมจรรยาบรรณของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอโนนทัย จังหวัดนครราชสีมา”, ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2540, หน้า 18.

จากคำกล่าวข้างต้น จะพบว่าการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพราะเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียน ดังนั้นผู้ปกครองจึงจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบหลากหลายกันตามความรู้ความสามารถในโอกาสที่ต่างกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เป็นการสร้างความรักความผูกพันอันดีระหว่างผู้ปกครองและนักเรียน

ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่จัดและดำเนินการโดยนักเรียนภายใต้การควบคุมดูแลของสถานศึกษา เพื่อสนองความถนัด ความสนใจ และส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน นอกเหนือจากที่ได้จัดไว้ในหลักสูตรปกติ ไม่มีการคิดหน่วยกิตหรือคะแนนทางวิชาการและเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้นด้วยความสมัครใจ กิจกรรมเสริมหลักสูตร(Extracurricular Activities) คือ กิจกรรมที่นักเรียน นักศึกษาปฏิบัติกันนอกเหนือจากขอบเขตของหลักสูตรปกติของการศึกษาในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย กิจกรรมนอกหลักสูตรมีอยู่ในทุกระดับชั้นการศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา ไปจนถึงวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย กิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยทั่วไปมักเป็นไปด้วยความสมัครใจมากกว่า ถูกบังคับให้เข้าร่วม และส่วนใหญ่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสมัคร และมักเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านสังคมหรือการบำเพ็ญประโยชน์ ไม่เน้นวิชาการ แต่อาจเกี่ยวข้องกับวิชาที่ศึกษา และมีอยู่หลากหลายด้าน เช่น กิจกรรมออกค่ายอาสา ค่ายศิลปะ ชมรมวิทยาศาสตร์ ชมรมดนตรีหรือกีฬาต่างๆ ชมรมวรรณศิลป์ ใต้วาที่ เป็นต้น ซึ่งผู้เข้าร่วมมักอยู่ในระดับอายุหรือการศึกษาที่ใกล้เคียงกันนักเรียน นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร มักจะดำเนินการจัดการจัดการกิจกรรมเหล่านั้นด้วยตนเอง ภายใต้การควบคุมดูแลของคณาจารย์ และการสนับสนุนจากผู้มีอุปการคุณ³⁶

กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันของนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ตามความถนัด ความสนใจ ไม่มีหน่วยการเรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาซึ่งไม่รวมถึงกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องให้ความเห็นชอบและสนับสนุน ส่งเสริมให้มีกิจกรรมนักเรียนอย่างกว้างขวาง และหลากหลายโดยให้ผู้เรียนทุกคนต้องเลือกเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่งทุกภาค เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในสถานศึกษาจะในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนหรือจะจัดนอกสถานศึกษา เป็นการเสริมประสบการณ์ผู้เรียนที่นักเรียนมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่จัดนอกเหนือกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมนักเรียนตามความถนัดความสามารถ และส่งเสริมความสามารถ และส่งเสริมให้นักเรียนค้นพบความสามารถค้นพบตัวเองภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

เป้าหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีเป้าหมายโดยสรุป ดังนี้

1. เพื่อเสริมประสบการณ์เพิ่มเติมจากสาระการเรียนรู้

³⁶ชาญชัย ศรีไสยเพชร, โครงการสุขภาพในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2531),

2. เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง มีทักษะชีวิต สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสู่นาคต

3. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4. เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข³⁷

ประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียน มุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองแบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะทางสังคมและปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

2. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และรักษาดินแดน เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่างๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกรมการรักษาดินแดน ในทางปฏิบัติสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความกว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งให้ผู้เรียนค้นพบและใช้ศักยภาพที่มีในตนเองอย่างเต็มที่ เลือกตัดสินใจ ได้อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับตนเอง สามารถวางแผนชีวิตและอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ เน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม และจริยธรรม รู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีเพื่อปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างดีและมีความสุข เช่น กิจกรรมการสร้างเสริมความรู้สึกรัก และเห็นคุณค่าในตนเอง กิจกรรมพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรมและจริยธรรม กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้สามารถหลอมเข้าไปในการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ในลักษณะของการเข้าค่ายต่างๆ หรืออาจแยกจัดเป็นกิจกรรมเฉพาะทางได้ เช่น จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ โดยมุ่งเป็นการฝึกระเบียบวินัย การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข กิจกรรมชมรมวิชาการ มุ่งเสริมสร้างประสบการณ์ ความชำนาญเฉพาะเรื่องที่ถนัดและสนใจ จากการเรียนรู้กลุ่มสาระต่างๆ เพื่อการร่วมกันคิดค้นกิจกรรมที่

³⁷ วิภา วาจาสิทธิ์, "ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลระยอง", ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2550, หน้า 78-79.

สร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสุข ความสุข และพัฒนาทักษะทางสังคม ทั้งนี้แม้จะแยกจัดกิจกรรมเฉพาะทางก็สามารถบูรณาการกิจกรรมแนวนอนเข้าได้ด้วย เพื่อให้ค้นพบศักยภาพของตนเอง³⁸

หลักการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีหลักในการจัดดังนี้

1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
2. จัดให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน
3. บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และรู้สึกสนุกกับการใฝ่รู้ใฝ่เรียน
4. ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง
5. จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม
6. มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา
7. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา ถือเป็นหน้าที่และงานประจำ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย
8. ยึดหลักการมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
9. มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน³⁹

แนวการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม โดยคำนึงถึงแนวการจัดดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการ องค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น
2. จัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ ความสามารถ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่างๆ เป็นต้น
3. จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น
4. จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่างๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม เช่น บริการห้องสมุด เพื่อนช่วยเพื่อน สหกรณ์ พยาบาล เป็นต้น

กิจกรรมต่อไปนี้เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาอาจเสนอแนะต่อผู้เรียน

1. กิจกรรมสร้างเสริมความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสำรวจ วิเคราะห์ ประเมินตนเองตามความเป็น

³⁸วิภา วาจาสิทธิ์, “ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลระยอง”, ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 79-80.

³⁹เรื่องเดียวกัน, หน้า 80.

จริง จนกระทั่งรู้จัก เข้าใจ ยอมรับ ควบคุม และพัฒนาตนเอง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รู้ว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า สามารถสร้างสิ่งดีงามให้แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2. กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพทางอารมณ์ ศิลธรรมและจริยธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพทางอารมณ์ เชาวน์ปัญญาในการแก้ปัญหา เชาวน์ปัญญาทางด้านศิลปะธรรมและจริยธรรม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ทำให้ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุข ประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข

3. กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะด้านรู้จักตนเอง ทักษะการแสวงหาและใช้ข้อมูล ทักษะการคิด การตัดสินใจและการแก้ปัญหา ทักษะการวางแผนและการจัดการ ทักษะการมีวิสัยทัศน์ ทักษะการกล้าเสี่ยงอย่างมีเป้าหมายและคุณธรรม ทักษะการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการปรับตัว ทักษะการทำงานเป็นทีม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อช่วยให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถจัดการกับความต้องการ ความขัดแย้ง อุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นได้

4. กิจกรรมบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา เป็นกิจกรรมมุ่งส่งเสริมให้รักการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ส่วนรวม และมีความสามารถในการให้บริการ มีทักษะในการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยให้ผู้เรียน เป็นผู้ให้การแนะแนวและให้คำปรึกษาเบื้องต้นได้ และเป็นการทำประโยชน์ให้แก่สังคม

5. กิจกรรมสร้างเสริมประสิทธิภาพในการเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมประสิทธิภาพในการเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีนิสัยในการเรียนที่ดี เห็นคุณค่าของการแสวงหาความรู้ มีเทคนิคและวิธีการเรียนที่ดี รู้ปัจจัยส่งเสริมการเรียนที่ดี และวางแผนการศึกษาและอนาคตของตนได้

6. กิจกรรมสร้างเสริมนิสัยรักการทำงาน เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมนิสัยรักการทำงาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง ปลูกฝังค่านิยมนิสัยรักการทำงาน แสดงถึงความพึงพอใจ เพียรพยายาม มุ่งมั่นที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ และมีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

7. กิจกรรมฉลาดกินฉลาดใช้ เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริม พัฒนาการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ เลือกรับบริโภค โดยยึดหลักประโยชน์ ประหยัด และปลอดภัย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการบริโภคในชีวิตประจำวันได้

8. กิจกรรมศิลปินนิกอ่าน เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียง ร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน และได้เรียนรู้สาระต่างๆ ตามความสนใจ

9. กิจกรรมเพื่อนที่แสนดี เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถปรับปรุงตนเองในการปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อนได้

10. กิจกรรมสร้างเสริมนิสัยรักการทำประโยชน์เพื่อสังคม เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมนิสัยรักการทำประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง ปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำประโยชน์เพื่อสังคม เห็นแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

11. กิจกรรมพิทักษ์ป่า เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน และฝึกทักษะในการเป็นผู้ช่วยเหลือ แสดงความเมตตา กรุณา ทุกคนร่วมกันปฏิญาณตนเพื่อปฏิบัติตามกฎผู้บำเพ็ญประโยชน์ ได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่มในการอยู่ร่วมกัน สามารถค้นพบความสามารถ สนใจ และเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ⁴⁰

นอกจากกิจกรรมต่างๆ ที่เสนอแนะไว้แล้วข้างต้น ผู้เรียนอาจเสนอกิจกรรมอื่นๆ ได้ ตามความต้องการและความสนใจ เช่น กิจกรรมทำหนังสือรณรงค์ กิจกรรมทำหนังสือพิมพ์โรงเรียน เป็นต้น สำหรับกิจกรรมที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้ผู้เรียนคือ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และรักษาดินแดน เป็นกิจกรรมที่มุ่งจัดฝึกอบรมบ่มนิสัยให้เป็นพลเมืองดี ตามจารีตประเพณีของชาติบ้านเมืองและตามอุดมคติ อุดมการณ์ของลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และรักษาดินแดน โดยดำเนินการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกรมการรักษาดินแดน นอกจากนี้บทบาทของผู้ปกครองในด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะสามารถนำไปปรับปรุงและเลือกปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม และความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา คือ บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 29 และหมวด 5 มาตรา 40 ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนในการบริหารจัดการในสถานศึกษานั้น คณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งมีกลุ่มผู้ปกครองอยู่ด้วยนั้น ควรมีบทบาทในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดังนี้

1. ให้ความเห็นชอบ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และดำเนินการ
 - 1.1 มีส่วนร่วมในการวางแผน วิเคราะห์การจัดกิจกรรมของสถานศึกษา
 - 1.2 ให้ความเห็นชอบแผนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา
 - 1.3 มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาในด้านต่างๆ
 - 2.1 ด้านงบประมาณ กรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนในการจัดหางบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรม วัสดุภัณฑ์ เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติกิจกรรม
 - 2.2 เป็นวิทยากรและแนะนำวิทยากร คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ปกครองและศิษย์เก่า ซึ่งล้วนแต่มีศักยภาพในตัวเอง ฉะนั้น จึงสามารถเป็นวิทยากรหรือจัดหาวิทยากรภายนอกในกรณีที่ขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาที่กำหนดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 2.3 ให้คำปรึกษาและส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรกำหนดให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น และตระหนักในหน้าที่ในการสืบต่อมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น
 - 2.4 เป็นแหล่งศึกษาและแหล่งข้อมูล กรรมการสถานศึกษาจะต้องมีการประสานสัมพันธ์กับแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เป็นโรงงาน สถานประกอบการ แหล่งวิทยากรต่างๆ เพื่อให้ความ

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 81-82.

ร่วมมือในการใช้เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติกิจกรรมและเป็นแหล่งศึกษาดูงาน ตามความต้องการของผู้เรียนในแต่ละกิจกรรม

บทบาทของผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1. ร่วมมือประสานงาน ร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. ส่งเสริมสนับสนุน
 - 2.1 ให้โอกาสผู้เรียนได้ใช้สถานประกอบการเป็นแหล่งเรียนรู้
 - 2.2 เป็นวิทยากรให้ความรู้และประสบการณ์
 - 2.3 ให้การสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 2.4 ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกัน แก้ไข และพัฒนา

สรุปได้ว่า ความหลากหลายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นผลโดยตรงต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพนั้นด้วยตนเอง กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความแตกต่างกันทั้งในด้านจุดมุ่งหมาย ขอบเขต ขั้นตอน และกระบวนการ ตลอดจนผลที่จะเกิดขึ้น จึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องคัดสรรให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และตัวผู้เรียน จึงจะทำให้กิจกรรมเสริมหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง

การมีส่วนร่วมด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของประเทศชาติ ความอยู่รอดของสังคมไทย การยืนหยัดอยู่ในสังคมโลก โรงเรียนซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดการศึกษา คงไม่สามารถจัดการศึกษาเพียงฝ่ายเดียวได้แล้ว การแสวงหาความร่วมมือให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนซึ่งใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด การจัดการศึกษานับว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญอันดับแรก การร่วมมือกันจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน จึงเป็นเรื่องที่จะต้องหาวิธีการดำเนินการให้สอดคล้องเหมาะสมและต่อเนื่อง การเรียนการสอนควรจะเปลี่ยนบทบาทจากการท่องจำเป็นการให้ความรัก ความสนใจในชีวิตของนักเรียนแต่ละคน จัดประสบการณ์การเรียนรู้อันหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน ร่วมเรียนแบบมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในสถานการณ์จริง นักเรียนแต่ละชั้นจะมีครูอันหลากหลาย เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ศิลปิน ผู้ประกอบการ อาชีพต่างๆ การจัดการเรียนการสอนควรเปลี่ยนความรู้สึกใหม่ ต้องนำไปสู่อิสรภาพและมิตรภาพเพราะการเรียนรู้เป็นกระบวนการอันละเอียดอ่อนของความเป็นมนุษย์⁴¹

ในด้านการเรียนการสอนนั้นถือเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการให้สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นภารกิจที่โรงเรียนจะต้องทำให้มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน การมีส่วนร่วมช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในคุณค่าของตน และนำคุณค่านั้นมาสนับสนุนส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนจึงมิใช่เขตห้ามเข้าอีกต่อไป หากแต่โรงเรียน

⁴¹ ประเวศ วะสี, หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือการปฏิรูปการเรียนรู้ : ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด, 3(5), 18-20, 2543.

ชุมชน องค์กรต่างๆ ในชุมชน คือ พลังอันแข็งแกร่งที่ค้ำจุนกันเพื่อให้เกิดผลดีแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นความหวังของเราทุกคน ทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง จึงต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้น โดยร่วมมือกับครูและผู้บริหารในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของลูกทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน รวมทั้งในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ชุมชนเข้ามามีส่วนกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ และเป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานกลางกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แก่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้สอน สื่อมวลชนมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ถูกต้องแก่สังคม และส่งเสริมการปฏิบัติ ผลที่ผู้มีส่วนร่วมจะได้รับคือ ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ ความสามารถของตนเอง ได้เรียนรู้ตลอดชีวิต พ่อ แม่ รู้และเข้าใจความถนัด ความสนใจ ความสามารถและศักยภาพในการศึกษาเรียนรู้ของลูก มีความเข้าใจบทบาทของตนในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของลูก⁴²

ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่มุ่งเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เหมาะกับวัยตามความต้องการและความสนใจของเด็กวัยนี้⁴³

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนไว้ว่า หมายถึงกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสอน เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างสอน การทดสอบ เป็นต้น การเรียนการสอนจึงเป็นคำที่ครอบคลุมกิจกรรมในการเรียนรู้และมักใช้ควบคู่กันไป เมื่อครูต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม การสอนในสถานศึกษามีได้หมายถึงการสอนในด้านทฤษฎีเนื้อหาวิชาเท่านั้น แต่รวมถึงทักษะคุณภาพที่ต้องการ รวมทั้งความสามารถในการจัดการ ครูจึงจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือแนะแนวแก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ รวมทั้งให้กำลังใจ ให้ความรัก ความเอาใจใส่ด้วย⁴⁴

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะเรียนรู้ได้จากครูและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

บทบาทของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอน

ประมวล ดิศจินสัน กล่าวถึง ความสำคัญของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนแก่ลูก ไว้ว่า ผู้ปกครอง คือ ผู้ที่เข้าใจลูกดีที่สุด ย่อมให้ความช่วยเหลือได้อย่างดีเมื่อลูกมีปัญหาเกิดขึ้น ดังนั้นผู้ปกครองจึงมีส่วนในการช่วยเหลือให้การศึกษาของลูกมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้ปกครอง

⁴²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, คู่มือการดำเนินงานเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้, อ้างแล้ว, หน้า 59-61.

⁴³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, เอกสารชุดการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535), หน้า 9.

⁴⁴ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริม, 2543), หน้า 53.

สามารถเป็นผู้ช่วยครูได้ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก เช่น กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมทัศนศึกษา นอกจากนี้ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษสามารถช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างดี⁴⁵

บ้านนับว่าเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาชีวิตของนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กในหลายๆ ด้าน สภาพแวดล้อมทางบ้านจึงมีความสำคัญต่อเด็กในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมทางบ้านมีผลต่อการหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็ก เพราะเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมายจากบ้าน จากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ถ้าสภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดี อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากสิ่งที่สังคมต้องการ

2. บ้านมีบทบาทสำคัญต่อเด็กในการรับรู้ประสบการณ์ต่างๆ พ่อแม่อาจช่วยจัดประสบการณ์ที่ดีให้เด็กได้รับรู้ เช่น การรู้จักช่วยเหลือตนเอง การให้อ่านหนังสือที่ดี การชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ การอบรมสั่งสอนจริยธรรม

3. บ้านมีความสำคัญในการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนด้วย เช่น การร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ร่วมวางแผนงานของโรงเรียน การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน การพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

4. บ้านเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญ แหล่งทรัพยากรอาจเป็นบุคคลหรือวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถใช้เป็นแหล่งความรู้ ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กได้ เช่น เชิญผู้ปกครองที่มีความรู้เฉพาะด้าน หรือมีประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ มาช่วยสอนนักเรียน หรือนำนักเรียนเข้าเยี่ยมชมแหล่งความรู้ และสถานประกอบการในชุมชน⁴⁶

จากรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่า พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของลูกในอนาคต เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด เข้าใจอุปนิสัยและความต้องการของลูกมากกว่าใคร จึงเป็นผู้หนึ่งที่มีโอกาสช่วยเหลือดูแลลูกได้ดีที่สุด ดังนั้นหากพ่อแม่ผู้ปกครองให้การช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่โรงเรียนย่อมก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนนั้น เรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “ชุมชนโรงเรียน” (School Community) ซึ่งหมายถึง องค์กร ที่ประกอบด้วยคณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรในชุมชน อันเป็นที่ตั้งของโรงเรียน นับว่าเป็นความสัมพันธ์ที่มีมาอย่างยาวนานและมีความสำคัญยิ่ง เพราะบ่อยครั้งที่ปัญหาและความขัดแย้งเกิดขึ้น แต่ก็มีความสำเร็จจำนวนไม่น้อยที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการบริหาร และการจัดการศึกษาระหว่างชุมชนและโรงเรียน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงเป็นประเด็นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

⁴⁵ ประมวล ดิคคินสัน, ลูกรัก โอกาสทองของวัยชยัน, (กรุงเทพมหานคร : ต้นอ้อ, 2536), หน้า 26-27.

⁴⁶ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537), หน้า 135-137.

(All for Education) การร่วมคิดร่วมทำของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นพลังในการส่งเสริมให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ⁴⁷

ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ผู้จัดการศึกษาโดยตรงอันหมายถึงครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ผู้สนับสนุนการจัดการศึกษาที่เป็นหน่วยจัดสรรงบประมาณ นโยบายทางการศึกษา รัฐบาล ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้รับผลจากการจัดการศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้จ้างงาน ผู้ประกอบการ และสังคม รวมทั้งผู้ประเมินผลการจัดการศึกษา ผู้ประเมินผลภายนอก ผู้ตรวจสอบ ผู้ตรวจราชการ บุคคลเหล่านี้ล้วนมีบทบาทเกี่ยวข้องทั้งสิ้น ในการเข้าร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนต่างๆ ที่เหมาะสม

ความเป็นมาของการสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน เริ่มในประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงทศวรรษที่ 1980 แล้วแพร่หลายไปยังประเทศอื่น แนวคิดนี้มีความเชื่อมโยงกับการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจทางการศึกษา ซึ่งเกิดจากความไม่พอใจของผู้เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการศึกษาของรัฐ มีการศึกษาและผลักดันให้เกิดนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน มีการบริหารโดยการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา แพร่หลายไปยังประเทศอื่น รวมทั้งนำมาใช้ในประเทศไทย ตามสาระบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ของไทยในปี 2542

ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน

การมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) นำมาใช้ในการบริหารและการจัดการศึกษาที่เรียกว่า การบริหารและการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม จึงนับเป็นนวัตกรรมในการบริหารการจัดการศึกษาอีกแนวหนึ่งที่มีความสำคัญในด้านการเข้าร่วมแสดงเสนอความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานเพื่อที่จะนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจ วิธีการดังกล่าวจะทำให้เกิดการยอมรับในวัตถุประสงค์ มีผลทางด้านจิตใจที่จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการสนับสนุนและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ

พุดตี (Putti) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานของกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้างขวาง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่าง⁴⁸

เอตเลย์ (Ediey) กล่าวถึง การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจในระดับโรงเรียนไม่ใช่มีแต่เพียงผู้บริหารเท่านั้น แต่ยังมีตัวแทนคณะครูและผู้ปกครองร่วมอยู่

⁴⁷ กัลป์ยานี ปฏิมาพรเทพ, หลักสูตรสิ่งแวดลอมเพื่อสิ่งแวดลอม, ใน วารสารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร, 15(4), 17-20, 2544)

⁴⁸ Putti, Based Participation, อังโน เมตต์ เมตต์การุณจิต, การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ, (กรุงเทพมหานคร : บั๊กพอยท์, 2547), หน้า 16.

ด้วย ขนาดบุคคลเหล่านี้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน กำหนดการและตารางเวลาต่าง ๆ การควบคุมวินัยนักเรียน งานบุคลากรและงบประมาณ⁴⁹

ชุมชนกับโรงเรียนจึงมีความสัมพันธ์กันเปรียบได้กับต้นไม้เพราะส่วนที่เป็นรากเสมือนคนในชุมชนซึ่งสุดา พัทสุวรรณ กล่าวว่าชุมชนกับโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันเปรียบได้ต้นไม้เพราะส่วนที่เป็นรากเสมือนคนในชุมชน เช่น ผู้ปกครอง พ่อค้า คหบดี ข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา ประชาชนทั่วไป ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(Stakeholder) บุคคลเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ต้นไม้เจริญเติบโตหรือล้มตายได้ ซึ่งถ้าส่วนที่เป็นรากช่วยกันหาแร่ธาตุและน้ำส่งไปหล่อเลี้ยงลำต้นบำรุงรักษาด้วยการรดน้ำ พรุนดินใส่ปุ๋ย ต้นไม้ก็จะเจริญเติบโต ดังนั้นถ้าหากส่วนที่เป็นรากไม่ทำงานหรือสภาพดินเสื่อมย่อมมีผลกระทบต่อส่วนที่เป็นลำต้น ในทำนองเดียวกันส่วนบนที่เป็นลำต้นประกอบด้วยกิ่งก้านและใบ เปรียบได้กับโรงเรียน สถานศึกษา อันประกอบไปด้วย ครู บุคลากร และนักเรียนหากได้รับการสนับสนุนจากส่วนที่เป็นรากเป็นอย่างดี ก็จะดูดซับอากาศและแสงแดดเพื่อปรุงอาหารไปหล่อเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ต้นไม้ก็จะเจริญเติบโตแก่กิ่งก้านและใบเขียวขจี มีดอกผล สร้างความสุขให้แก่มวลสรรพสัตว์ ใบไม้เหล่านี้เมื่อถึงเวลา ก็จะแก่เหี่ยวเฉาร่วงหล่นลงสู่พื้นดิน นานไปก็จะทับถมเป็นปุ๋ยให้รากดูดซับเป็นอาหารเพื่อบำรุงลำต้นต่อไป เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมเป็นการทำงานในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น และการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร

2. โดยธรรมชาติของมนุษย์มีข้อจำกัดทางด้านร่างกาย สติปัญญา ความสามารถ เศรษฐกิจสังคม ทำให้ไม่สามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยคน ๆ เดียว จึงต้องมีการร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหาในข้อจำกัดดังกล่าว

3. การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้การทำงานมีประสิทธิภาพสำเร็จตามเป้าหมาย เพราะเป็นบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความผูกพันทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคมที่มีต่อกิจกรรมนั้น ๆ

ดังนั้นการที่ชุมชน ผู้ปกครอง ครอบครัว ประชาชน และสถาบันสังคมมีบทบาทเข้าร่วมในการจัดการศึกษาสามารถทำได้หลายประการ ดังนี้

1. ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลานตน เช่น เลือกโรงเรียนให้บุตรหลานร่วมตัดสินใจทิศทางการศึกษาของบุตรหลาน

2. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร พัฒนาการของบุตรหลานและการเรียนการสอนประจำวัน

⁴⁹ Ediey, The community took Participation, อังโน อุทัย บุญประเสริฐ, การวางแผนและการจัดการระบบแผนงานในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เอส ดี เพรส, 2544), หน้า 20.

3. ร่วมจัดทำหลักสูตรและติดตามผลการศึกษา เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ติดตามการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและครูให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4. ร่วมในบรรยากาศการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผู้ปกครองอาจร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน หรือร่วมกิจกรรมอื่นที่สถานศึกษาจัด ซึ่งหากสถานศึกษามีแนวทางสนับสนุนที่ดีก็จะส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นเอง

5. ร่วมสนับสนุนกิจกรรมการศึกษา โดยสนับสนุนด้านความคิด การเป็นผู้นำ การเป็นกรรมการร่วมประชุม การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ข้อมูลความคิด การปกป้องดูแลการสนับสนุนทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ การร่วมดำเนินโครงการ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น⁵⁰

ระดับของการมีส่วนร่วม International Association for public Participation(IAP2) เป็นสถาบันฝึกอบรมการมีส่วนร่วมที่มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกา ได้จัดระดับการมีส่วนร่วมไว้ 5 ระดับดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในระดับข้อมูลข่าวสาร(Inform) เป็นการมีส่วนร่วมในระดับต่ำสุดประชาชนเพียงแต่ทราบว่าเกิดอะไรที่ไหน ดังนั้นรูปแบบการมีส่วนร่วมจึงมีลักษณะเป็นการให้ข้อมูลทางเดียว

2. การมีส่วนร่วมในระดับหารือ(Consult) เป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ

3. การมีส่วนร่วมในระดับการเข้ามามีบทบาท(Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและแสดงความคิดเห็นรูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ

4. การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้บทบาทของชุมชนในระดับสูง โดยชุมชนและภาครัฐจะทำงานร่วมกันในกระบวนการตัดสินใจ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการร่วม และคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน

5. การมีส่วนร่วมในระดับการให้อำนาจ(Empower) เป็นที่ให้บทบาทชุมชนในระดับที่สูงที่สุด เพราะให้ชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจ ภาครัฐจะดำเนินการตามการตัดสินใจนั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมที่รู้จักกันดี เช่น การลงประชามติ และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยกระบวนการประชาคม⁵¹

ระดับของการมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของอาร์นสไตน์(Arnstein)การมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้นำเปิดโอกาส อาร์น สไตน์ได้ใช้อำนาจในการตัดสินใจเป็นเกณฑ์การบ่งบอกการมีส่วนร่วม โดยสรุปเป็นขั้นบันได(Participation ladder)จัดได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม(Degree of Citizen Power)

2. การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธี หรือการมีส่วนร่วมบางส่วน (Degree of tokenism or Partial Participation)

⁵⁰ วาจา วาจาสิทธิ์, “ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลระยอง”, ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 89.

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 89-90.

3. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ มีอำนาจและบทบาทมาก (Pseudo-Participation or Non-Participation)⁵²

ภาพสะท้อนระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในประเทศไทย จากเกณฑ์ในการบ่งบอกการมีส่วนร่วม โดยสรุปเป็นขั้นบันได(Participation Ladder)ของอาร์นสไตน์ หากนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสะท้อนภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน จากงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าหลายพื้นที่ในการบริหาร การจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นเพียงการมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม(Degree of Citizen Power) และการมีส่วนร่วมพอเป็นพิธี หรือการมีส่วนร่วมบางส่วน (Degree of tokenism or Partial Participation) เสียเป็นส่วนใหญ่ ผู้ปกครอง ชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่วนใหญ่ที่เป็นคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน เป็นเพียงแต่ที่ปรึกษา มีส่วนร่วมในการบริจาคและหาทรัพยากรสนับสนุนโรงเรียน ทำการประชาสัมพันธ์ และร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ส่วนอำนาจการตัดสินใจยังอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน ในส่วนของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ มีอำนาจ และบทบาทมาก(Pseudo-Participation or Non-Participation) นั้นมีเพียงบางชุมชนเท่านั้น ซึ่งยังมีส่วนน้อย⁵³

ปัจจัยที่เอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. การมีส่วนร่วมเป็นการสร้างสรรค์ให้มีกระตือรือร้น ความคิด สติปัญญา ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์จากบุคคลต่างๆ
2. ความร่วมมือที่ดีเป็นการสร้างบรรยากาศและพัฒนาประชาธิปไตยในการทำงาน
3. ช่วยให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้บริหาร บุคลากร และชุมชน รวมทั้งสร้างความสมดุลระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
4. ทำให้มีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและคุณภาพงานมีประสิทธิภาพและได้รับประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาของโรงเรียน
5. ช่วยให้งานสำเร็จในเวลาอันรวดเร็ว เพราะมีการแบ่งหน้าที่กันทำ
6. ผลงานที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความภาคภูมิใจแก่ทุกฝ่าย ทั้งโรงเรียนและชุมชน เพราะทุกคนมีส่วนร่วมในความสำเร็จที่ได้รับ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. ความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการกับการปฏิบัติ
2. ความขัดแย้ง การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การศึกษา และการพัฒนาโรงเรียน อาจเกิดความขัดแย้งอันมาจากความแตกต่างกันทางด้านต่างๆ เช่น ความคิด ค่านิยม เจตคติ หรือระดับการศึกษา เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้กิจกรรมนั้นล่าช้า หรือล้มเหลว

⁵² Amstien, Level of Participation, อ้างใน เมตต์ เมตต์การุณจิต, การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ, อ้างแล้ว, หน้า 40.

⁵³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, คู่มือการดำเนินงานเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครองเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้, อ้างแล้ว, หน้า 115.

3. ทศคติของผู้นำ ผู้บริหารงานบางคนคิดว่าการยอมให้ผู้ปฏิบัติงาน หรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้อำนาจและรับผิดชอบจะทำให้ตนเองสูญเสียอำนาจไป การขาดอิสระในการตัดสินใจ เพราะในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมต้องอาศัยความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน

4. เวลา กิจกรรมการมีส่วนร่วมไม่สามารถนำไปใช้กับงานที่เร่งด่วนได้ เพราะต้องใช้เวลามาก ในกระบวนการบริหาร เช่น การประชุมหลายครั้งเพื่อให้ได้ข้อยุติ หรือการสร้างความเข้าใจให้บุคคลที่มา จากหลายฝ่าย

5. งบประมาณในบางกรณี การมีส่วนร่วมต้องใช้งบประมาณมาก ดังนั้นต้องคำนึงถึง ผลตอบแทนว่าจะคุ้มค่าการลงทุนหรือไม่

6. ความเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ การไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนมักทำให้เกิดการทำ หน้าที่ซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมจึงมีแบบสร้างสรรค์และไม่สร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ทั้งนี้ เพราะมนุษย์มีความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม วัฒนธรรมและประเพณีที่แตกต่างกัน

แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วม

แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วม มีหลากหลายแนวทางแตกต่างกันไปตามลักษณะของงาน รวมถึงบทบาทและภาวะของผู้นำ ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เป็นที่ยอมรับในเชิงปฏิบัติการ มี ดังต่อไปนี้

1. การให้คำปรึกษา (Consultation) เป็นรูปแบบหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ บุคลากรและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นก่อนที่ผู้บริหารจะมีการตัดสินใจดำเนินการ ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นเหล่านี้ ผู้บริหารอาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ นอกจากนี้การ ปรึกษาหารือยังเป็นช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจและเปิด โอกาสให้มีการเสนอแนะทางเลือกประกอบการตัดสินใจ รูปแบบของการให้คำปรึกษาหารือนี้เหมาะ สำหรับการบริหารภารกิจที่ไม่ใหญ่

2. การทำงานเป็นทีมหรือการสร้างทีมงาน (Team Building) เป็นกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ร่วมกันทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีการประสานงานและสามารถทำหน้าที่แทนกันได้อย่าง รวดเร็ว การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงต้องอาศัยทีมงานที่เข้มแข็งในการร่วมกัน พัฒนา

3. กลุ่มคุณภาพ (QC Circle) การบริหารวิธีอาจเรียกว่า กลุ่มสร้างคุณภาพงาน กลุ่ม กิจกรรม QC กลุ่มพัฒนาคุณภาพงาน ซึ่งล้วนมาจากคำว่า Quality Control Circle เป็นการทำงานของคนกลุ่ม เล็กๆ ประมาณ 3-15 คน แต่นิยมมากคือ ประมาณ 8-9 คน จากแผนกงานเดียวกันมาพบปะกันเป็น ประจำเพื่อควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงาน ปรับปรุงวิธีการทำงาน โดยร่วมกันคิด วิเคราะห์ และสรุป ปัญหา แล้วเสนอแนะแนวทางแก้ไข วิธีการนี้เหมาะสำหรับใช้กับบุคลากรในระดับพนักงาน ผู้ปฏิบัติงาน ในองค์กร หรือระดับหัวหน้างาน ในการพัฒนาโรงเรียนนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียนจัดได้ว่าเป็นกลุ่มสร้างคุณภาพที่สำคัญ

4. การรับฟังข้อเสนอแนะ (Suggestion Programs : SP) เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสหรือกระตุ้น ให้บุคลากรแต่ละคนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการทำงาน เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงการ ทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การฝึกอบรม ที-กรุป (T-Group Approach or Sensitivity) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในรูปของการฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการ โดยจัดเป็นกลุ่มเล็กๆ นั่งพูดคุยกันอย่างเปิดเผย โดยทุก

คนจะต้องทำความเข้าใจบุคคลิก ค่านิยม แรงจูงใจ และปัญหาอุปสรรคในการทำงาน การฝึกอบรม ประเภทนี้จึงเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา ซึ่งจะทำให้รู้จักตนเองดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ทัศนคติ ตลอดจนคุณค่าใหม่ๆ ของกลุ่ม ในปัจจุบัน ที-กรุป ได้มีการพัฒนารูปแบบของการฝึกอบรมแตกต่างไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เช่น เน้นกระบวนการกลุ่ม การสื่อสาร ทัศนคติ เป็นต้น

6. การมอบอำนาจ (Delegated Power) วิธีการนี้เท่ากับเป็นการกระจายอำนาจ (Decentralized) เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บริหาร สร้างบรรยากาศในการทำงานแบบประชาธิปไตย และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการบริหาร⁵⁴

กลยุทธ์พื้นฐานในการสร้างความมีส่วนร่วม

1. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียน นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ในเรื่องความเข้าใจถึงบทบาทและความสำคัญของชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานของโรงเรียนในรูปแบบใหม่ บทบาทและขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ชุมชนและโรงเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

2. การสรรหา การคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นตัวแทนของโรงเรียนและชุมชน ควรวางมาตรการในการพิจารณากลั่นกรองในเรื่องความรู้ ความสามารถ ภาวะผู้นำและการเสียสละ เวลาในการปฏิบัติงานให้กับสถานศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและพร้อมที่จะเสียสละการทำงานให้แก่โรงเรียนอย่างแท้จริง วิธีการคัดเลือกต้องให้ได้บุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มอย่างแท้จริง โดยอาจเลือกตั้งหรือสรรหา แล้วแต่งตั้ง แล้วแต่กรณี

3. กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งชุมชนและโรงเรียนได้กำหนดไว้ว่า ตัวแทนของชุมชนและโรงเรียนคือคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน และทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ชี้แจงกับครู คณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครองและประชาชน ให้รู้และเข้าใจโดยทั่วกัน

4. จัดการฝึกอบรม สัมมนา ร่วมกัน การจัดการอบรมหรือสัมมนาเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ ในภาระงานที่สำคัญของโรงเรียนในด้านต่างๆ รวมทั้งสร้างภาวะผู้นำให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกฝ่าย จัดทำคู่มือชี้แจงการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ของโรงเรียน

5. การสนับสนุนให้ชุมชนและโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันอย่างใกล้ชิด การสนับสนุนให้ครูได้ ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันของโรงเรียนและชุมชนอย่างใกล้ชิด รวมทั้งประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนให้ทราบตลอดเวลา ตลอดจนกำหนดแผนการทำงาน กิจกรรมการดำเนินงานร่วมกัน ระหว่างตัวแทนของชุมชนและโรงเรียนให้ชัดเจน และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง

6. จัดให้มีเครือข่ายร่วมกัน การจัดให้มีเครือข่ายของโรงเรียนและชุมชน ซึ่งเครือข่ายนี้คือ คณะกรรมการสถานศึกษาที่เกิดขึ้นก็เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน ร่วมกันศึกษาดูงาน การ

⁵⁴วิภา วาจาสิทธิ์, “ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับ ประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลระยอง”, ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 92-93.

ดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จและจัดให้มีการประชุมประจำปี โดยอาจกำหนดปีละ 1 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน

7. จัดให้มีการกำหนดมาตรฐานงาน กำกับ ดูแล และติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ร่วมกัน กำหนดมาตรฐานงานของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา โดยมีการกำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด รวมทั้งเป็นที่เลี้ยงให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานแก่ โรงเรียนต่างๆ อย่างใกล้ชิด เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน แก้ไขปัญหา ให้ความช่วยเหลือในกรณีที่ประสบปัญหาการดำเนินงาน รวมทั้งทำงานที่ประเมินเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับ เพื่อการยกย่องให้เกียรติ และให้รางวัล เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

8. พิจารณาให้สวัสดิการ บริการ และสิทธิพิเศษแก่คณะกรรมการสถานศึกษา นอกจากการยกย่องให้เกียรติในฐานะที่เป็นผู้เสียสละทางการศึกษา เนื่องจากเป็นการทำงานในลักษณะอาสาสมัคร ไม่มีรายได้ตอบแทน เพื่อสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ควรมีการพิจารณาให้ สวัสดิการ บริการ และสิทธิพิเศษแก่คณะกรรมการสถานศึกษา เช่น การรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน เบี้ยประชุม การได้รับสิทธิในการเข้าเรียนของบุตรหลาน เป็นต้น⁵⁵

สรุปการมีส่วนร่วมนับว่าสำคัญยิ่งไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการที่คนปัจจุบัน เพราะเกิดความรู้สึก ความเป็นเจ้าของ (Ownership) และยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะใช้ภาวะของการเป็นผู้นำในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ที่ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียน เป็นเครื่องมือของการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืนต่อไป

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

นโยบายการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยตอบสนองต่อความต้องการของเด็กในแต่ละช่วงวัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาทุกๆ ด้านอย่างสมดุลและต่อเนื่องโดยอาศัย ศักยภาพและความร่วมมือของฝ่ายต่างๆ ซึ่งนโยบายจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้บรรจุอยู่ในแผนการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545⁵⁶ ที่เป็นหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนและให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยให้การพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องซึ่งสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนและเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสิทธิได้รับประโยชน์จากรัฐ และให้เด็กทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตลอดจนคุ้มครองเด็กที่ไม่มีผู้ดูแลให้ได้รับการเลี้ยงดูและ

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 93-94.

⁵⁶ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, (กรุงเทพมหานคร : สกายบุ๊กส์ จำกัด, 2549), หน้า 6-9.

ศึกษาอบรมจากรัฐด้วย และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของเด็ก องค์การสหประชาชาติได้ประกาศใช้ อนุสัญญาเด็ก (convention on the Rights of the Child)⁵⁷ ที่มีสาระสำคัญมุ่งปกป้อง ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของเด็กตลอดจนส่งเสริมสิทธิพื้นฐานของเด็ก 4 ประการ คือ

1. สิทธิในการอยู่รอด ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับบริการด้านสาธารณสุข ได้รับการจดทะเบียนและมีชื่อทันทีตั้งแต่เกิด

2. สิทธิในการได้รับการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์

3. สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง ได้แก่ การคุ้มครองจากการทำร้าย ทารุณกรรม ถูกทอดทิ้ง การแสวงหาผลประโยชน์ การลักพา ฯลฯ

4. สิทธิในการมีส่วนร่วม ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น ได้รับความรู้ข่าวสาร การแสดงออกทางศาสนา หรือความเชื่อของเด็ก รวมถึงการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่หนังสืออื่นๆ เพื่อเด็ก

ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูและส่งเสริมการพัฒนาตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้เด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุล และเด็กตามศักยภาพ ดังนี้

1. การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาโดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย(0-5 ปี) ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง

2. ปัจจัยแวดล้อม และการเลี้ยงดูที่เหมาะสม สามารถปรับเปลี่ยนจากการพัฒนาและประสิทธิภาพการทำงานของสมองมนุษย์ได้ ช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมองคือ ในช่วง 5 ปี แรกของมนุษย์

3. การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมระยะยาว จำเป็นต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่ปฏิสนธิ โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็ก และให้ชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาการเลี้ยงดูขั้นตอน

4. แนวคิดในการพัฒนาเด็กเพื่อให้มีการพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุล นับตั้งแต่การปฏิสนธิจนถึงเจริญวัย จำเป็นต้องมีการตื่นตัวและผนึกกำลังกันทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งภาคธุรกิจที่ต้องร่วมกันส่งเสริมครอบครัวให้พ่อแม่ มีความรักและความรู้ สามารถเลี้ยงดูบุตรหลานได้อย่างถูกวิธี

5. ครู ผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและครอบครัว มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้เจริญเติบโตพัฒนาไปในทางที่พึงประสงค์ บุคคลเหล่านี้ต้องมีความรู้เชิงหลักวิชาการและทักษะที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

⁵⁷ กรมอนามัย, คู่มือผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนำอยู่, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2547), หน้า 1-3.

6. การพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า การวิจัยได้แสดงว่าการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่ต้น เป็นการลงทุนที่น้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการตามแก้ปัญหาที่สังคมที่เกิดขึ้นเพราะความไม่มีคุณภาพของประชากรในสังคม

ในการจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยจำเป็นต้องมีการวางแผนและดำเนินการจัดการได้อย่างถูกต้องตามหลักการ และอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะช่วยให้เด็กมีโอกาสพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละคน หากว่าศูนย์เด็กและโรงเรียนปฐมวัยจะดำเนินงานให้บรรลุผลดี จะต้องมีการจัดการที่เหมาะสม ดังที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้กล่าวว่าการจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่จะดำเนินงานของศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษาประสบผลสำเร็จมีความสำคัญดังนี้

1. ช่วยทำให้การทำงานไม่ก้าวก่ายหน้าทีกัน และติดตามงานได้สะดวกขึ้น ทั้งนี้เพราะได้แบ่งสายงานและความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนแล้ว
 2. ช่วยทำงานให้การดำเนินงานเป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างมีระบบระเบียบและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
 3. ช่วยทำให้สมาชิกในหน่วยงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะได้มีการแบ่งงานกันตามความสามารถ ความถนัดของแต่ละคน ดังนั้นคนจะมีทักษะเฉพาะด้านซึ่งส่งผลทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และนอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานยังได้เข้าใจการทำงานเป้าหมายชัดเจน และมีหลักยึดถือในการทำงาน
 4. ช่วยลดเวลาการทำงานได้มากขึ้น เพราะได้มีการจัดระเบียบและกำหนดวิธีการในการทำงานไว้อย่างชัดเจน
 5. ช่วยให้เห็นข้อผิดพลาดได้ง่ายขึ้น และสามารถแก้ไขได้ทันที⁵⁸
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) ได้กำหนดการจัดการศึกษาปฐมวัยว่าให้จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย นอกจากนั้นยังได้กำหนดไว้ว่า องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีสิทธิ์จัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ดังนั้น การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้ คือมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก(3-5 ปี) ด้วยความร่วมมือของชุมชน เพื่อกระจายโอกาสการเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กเล็ก ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองและเป็นพื้นฐาน

⁵⁸ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1-7, (พิมพ์ครั้งที่ 3), (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ประชาชน จำกัด, 2542), หน้า 8-9.

ของการศึกษาระดับที่สูงขึ้นไป สำหรับเป้าหมายการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีดังนี้ คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้ง และบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามความต้องการและด้วยความร่วมมือของชุมชน ส่วนวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย

1. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยเด็กตามศักยภาพ
2. เพื่อพัฒนาความต้องการของเด็กทุกๆ ด้านแบบองค์รวม ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
3. เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธี
4. เพื่อสนับสนุนส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนให้สามารถร่วมมือกันวางแผนและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้
5. เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้มีความสามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสการพัฒนาความพร้อมให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง
6. เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพ⁵⁹

การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก

การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพของแต่ละพื้นที่และเป็นไปตามระเบียบปฏิบัติของกรมการปกครองควรดำเนินการดังนี้

1. สำรวจความต้องการของชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนในประเด็นต่อไปนี้ ความต้องการให้จัดตั้งศูนย์ ความต้องการในการส่งเด็กเข้าเรียน สิ่งที่ต้องการให้ศูนย์จัดบริการ
2. พิจารณาเลือกรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เนื่องจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความหลากหลายในศักยภาพด้านทรัพยากรและเศรษฐกิจการกำหนดรูปแบบการบริหารพัฒนาเด็กเล็ก จึงอาจแตกต่างกันตามลักษณะสภาพของชุมชนและความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคลสถานที่และเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่

⁵⁹ กฤษณา สวัสดิ์ชัย, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน”, ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2551, หน้า 30-31.

3. จัดทำแผนงานและจัดทำบัญชีเพื่อขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น นำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบรรจุในแผนพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. จัดทำระเบียบ ข้อบังคับ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก⁶⁰

การจัดการศึกษาปฐมวัย

ปรัชญาการศึกษาก็เป็นแนวคิด ค่านิยม ความเชื่อพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีรูปแบบแนวทางแตกต่างกันไปอย่างหลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรัชญาความเชื่อของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มคนดังกล่าว การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยก็ต้องมีปรัชญาหรือแนวคิดที่จะนำไปสู่แนวทางหรือวิธีการหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดปรัชญาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปีบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

ในการจัดการการศึกษาปฐมวัยดังกล่าวยังพบว่า มีการกล่าวไว้อย่างชัดเจนถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ว่าไม่ใช่เป็นหน้าที่เพียงแต่ครูหรือโรงเรียนฝ่ายเดียวแต่รวมไปถึงพ่อแม่ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกฝ่ายก็มีส่วนร่วมที่จะร่วมกันจัดการศึกษาแก่เด็กเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลังใน การพัฒนาประเทศชาติสืบต่อไป⁶¹

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสมได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ว่าเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

⁶⁰ กรมการปกครอง, คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เล่ม 1, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาารักชาติดินแดน, 2545), หน้า 4.

⁶¹ กรมวิชาการ, หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546, (กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว, 2546), หน้า 3.

3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กจากหลักการจัดการศึกษาของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นเน้นการพัฒนาโดยองค์รวม และการประสานความร่วมมือปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ครอบคลุมด้าน และจากหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่กล่าวไว้ข้างต้นได้นำมาสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งมีการกล่าวไว้อย่างหลากหลาย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการพัฒนาเด็กอายุ 3-5 ปีไว้ว่าการพัฒนาเด็กอายุ 3-5 ปีนั้น มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงได้กำหนดจุดหมายที่ถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
9. ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ไขปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ทั้ง 12 มาตรฐานที่กล่าวมานั้นชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาเด็กอายุ 3-5 ปีนั้นเน้นการพัฒนาโดยองค์รวม คำนึงถึง วัย และพัฒนาการ ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล อย่างไรก็ตามการพัฒนาเด็กจะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายนี้ได้จะต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยเฉพาะพ่อแม่ ผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิด และมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ในทำนองเดียวกันก็ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยไม่ใช่เพียงแต่เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเข้าเรียนต่อในระดับประถมศึกษาเท่านั้น แต่จุดมุ่งหมายที่เหมาะสมควรมีเป้าหมายเดียวกันคือ ควรเน้นการพัฒนาเด็กทุกๆ ด้าน⁶²

⁶²เยาวพา เตชะคุปต์, การศึกษาปฐมวัย, (กรุงเทพมหานคร : เอพี กราฟฟิคส์ ดีไซน์, 2542), หน้า 16.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางกายของเด็กอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้เป็นพลเมืองไทย ที่สมบูรณ์ แข็งแรง
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคมของเด็ก
3. เพื่อให้เด็กมีนิสัยขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย ประหยัด สะอาด
4. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านต่างๆ
5. เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนหรือศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน⁶³

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยซึ่งมีความหลากหลายในแนวความคิด แต่อย่างไรก็ตามสามารถสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้นใครจะเป็นผู้จัดก็ตามต่างก็มีจุดหมายเพื่อเตรียมความพร้อมพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการประสานสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาในขั้นต่อไป

พัชรี สวนแก้ว ได้กล่าวถึงความสำคัญของครอบครัวต่อเด็กปฐมวัยโดยสรุปได้ว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยทั้งทางบวกและทางลบซึ่งปัจจัยสำคัญของครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย ได้แก่

1. ขนาดของครอบครัว
2. ปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งประกอบไปด้วย
 - 2.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่
 - 2.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง
 - 2.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่น
3. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
4. ค่านิยม ทักษะคติ ความมุ่งหวังของครอบครัว
5. สภาพของครอบครัว⁶⁴

บทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูและจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

ครอบครัวเป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกของเด็ก บุคคลทุกคนในบ้านล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลมีส่วนในการขัดเกลา แต่งแต้มความเป็นปัจเจกบุคคลของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองนับได้ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการอบรมเลี้ยงดู และจัดการศึกษาแก่เด็ก ซึ่งถ้าหากพ่อแม่ ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญและปฏิบัติในบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดีแล้ว เด็กย่อมได้รับการพัฒนาต่างๆ ตามที่เขามีสิทธิ์พึงจะได้รับ มีผู้ที่กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูและจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยไว้อย่างหลากหลายแนวความคิด ดังนี้

⁶³ เรื่องเดียวกัน.

⁶⁴ พัชรี สวนแก้ว, จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย, (กรุงเทพมหานคร : ดวงกลม, 2536), หน้า 122-129.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ระบุถึงบทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ว่าการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่ผู้สอนและพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจตรงกันและพร้อมร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก ดังนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาและให้ความเห็นชอบกำหนด แผนการเรียนรู้อันของเด็กร่วมกับผู้สอนและเด็ก
2. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก ตามศักยภาพ
3. เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
4. สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
5. อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก
6. ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
7. เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีคุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้
8. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา⁶⁵

กุลยา ตันติผลาชีวะ กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองว่าถึงแม้ว่าเด็กจะไปอยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแล้วก็ตาม ผู้ปกครองยังต้องมีบทบาทในการดูแลเด็ก ดังนี้

1. เลี้ยงดูเด็กในส่วนที่รับผิดชอบให้สอดคล้องกับงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กด้านร่างกาย (Physical needs) ได้แก่
 - 1.1 อาหาร การพักผ่อน
 - 1.2 การขับถ่าย
 - 1.3 การป้องกันโรค
 - 1.4 การตรวจสุขภาพ
 - 1.5 การรักษาฟัน
 - 1.6 การรักษาพยาบาล
 - 1.7 การป้องกันอุบัติเหตุ
 - 1.8 การออกกำลังกาย
2. การเข้าใจความต้องการทางจิตวิทยาของเด็ก ในฐานะผู้ดูแลและเลี้ยงดูเด็ก ดังนี้
 - 2.1 การให้ความรักเด็ก
 - 2.2 การรับผิดชอบหน้าที่การเป็นผู้ปกครองที่มีคุณธรรม

⁶⁵สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี), (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ลาดพร้าว, 2547), หน้า 114.

2.3 การสร้างเสริมคุณธรรมให้กับเด็ก

2.4 การสร้างวัฒนธรรมให้กับเด็ก

3. การสร้างชีวิตครอบครัว (family life) ให้ถูกต้อง ซึ่งผู้ปกครองมีบทบาทหน้าที่ พัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวดังนี้

3.1 พัฒนาความสุขของครอบครัว

3.2 การยอมรับคนในครอบครัวอย่างเข้าใจกันและกัน ดังนี้

3.2.1 ยอมรับลูก

3.2.2 ยอมรับคนในครอบครัว

3.2.3 ยอมรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.2.4 ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3.3 ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อกัน⁶⁶

สุมาลี คุ่มชัยสกุล กล่าวถึงบทบาทของ ผู้ปกครองกับพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย กับว่า เด็กทุกคนเกิดมามีพัฒนาการด้าน สติปัญญาระดับหนึ่งตามธรรมชาติ และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองมีบทบาท สำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้พัฒนาการด้าน สติปัญญาของเด็กสูงกว่าปกติ ดังนั้นหากผู้ปกครองตระหนักในความสำคัญข้อนี้ และทำให้กิจกรรมในชีวิตประจำวันมีความหมายหรือเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กตามความสนใจที่เด็กได้สัมผัสหรือมีประสบการณ์ตรง ก็จะสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านนี้ได้ดียิ่ง⁶⁷

จินตนา หมุ่มผึ้ง ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ต่อเด็กปฐมวัยไว้ว่า เด็กจะเจริญเติบโตและมีพัฒนาการได้มากน้อยเพียงใดอยู่ที่บิดามารดา บทบาท ของบิดามารดาที่มีความสำคัญนับตั้งแต่บุตรเริ่มปฏิสนธิ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ให้ความรักเอาใจใส่ตั้งแต่เกิด
2. ยอมรับในสิ่งที่เด็กได้จากพันธุกรรม และช่วยให้เด็กมีความเจริญเติบโตและพัฒนาการ เท่าที่ความสามารถของเด็กจะรับได้
3. ช่วย让孩子เติบโตทางกายอย่างดีที่สุด
4. รู้จักความเจริญเติบโตโดยเฉพาะในเด็ก
5. ให้ความรัก ยกย่อง และสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้เขามีความมั่นใจในสถานภาพ ของเขา จะเป็นการสร้างสุขภาพจิตและชีวิตที่มีความสุขให้แก่เขา⁶⁸

เยาวพา เตชะคุปต์ ได้กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่และผู้ปกครองเด็กปฐมวัยว่าควรเป็นดังนี้

⁶⁶ กุลยา ตันติผลาชีวะ, “งานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกับผู้ปกครอง”, วารสารการศึกษาปฐมวัย, (10 เมษายน 2549) : 50-59.

⁶⁷ สุมาลี คุ่มชัยสกุล, “บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยในเขตเมืองเชียงใหม่”, รายงานการวิจัย, (เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2534, หน้า 71 – 79.

⁶⁸ จินตนา หมุ่มผึ้ง, การอนุบาลศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์อักษรการพิมพ์, 2525), หน้า 21.

1. การให้ความร่วมมือกับครูในด้านต่างๆ เช่น เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับปัญหาและการเรียนของเด็ก การเตรียมตัวเด็กก่อนเข้าสถานศึกษา ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น
 2. รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวต่อเด็กอย่างเหมาะสม
 3. มีความเห็นใจครูในเรื่องการดูแลเด็กซึ่งบางครั้งอาจมีอุบัติเหตุเล็กๆ น้อยๆ เกิดขึ้นกับเด็ก
 4. ศึกษาธรรมชาติและความต้องการของเด็ก⁶⁹
- เยี่ยมลักษณะ อนาคตการ ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของ พ่อแม่ ต่อเด็กปฐมวัยสามารถแยกให้เห็นอย่างชัดเจน ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของพ่อต่อเด็กปฐมวัย

บทบาทของพ่อ

1. บทบาทในด้านการเป็นผู้นำครอบครัว
2. บทบาทในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี
3. บทบาทในด้านการอบรมเลี้ยงดู

หน้าที่ของพ่อ

1. ให้ความคุ้มครอง ปกป้องครอบครัว
2. ให้ความคำจุนเกื้อหนุนเศรษฐกิจของครอบครัว
3. เป็นที่ปรึกษายามลูกต้องการ
4. ให้ความรักความอบอุ่นแก่ครอบครัว
5. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก
6. ให้เกียรติและเคารพในสิทธิของคนในครอบครัว

บทบาทหน้าที่ของแม่ต่อเด็กปฐมวัย

บทบาทของแม่

1. บทบาทด้านการตอบสนองความต้องการทางกาย โดยให้การอบรมเลี้ยงดูและสั่งสอน
2. บทบาทในการตอบสนองความต้องการทางจิตใจ โดยการให้ความรัก ความเอาใจใส่
3. บทบาทในการเป็นที่พึ่งทางใจแก่บุตร
4. บทบาททางด้านเศรษฐกิจโดยการหารายได้มาจุนเจือครอบครัว และจัดสรรการใช้จ่าย
5. บทบาทให้การปูพื้นฐานสร้างค่านิยมที่เหมาะสม
6. บทบาทการเป็นแบบอย่างการปฏิบัติที่ดีแก่บุตร

หน้าที่ของแม่

1. ให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแลสมาชิกทุกคนในบ้าน
2. อบรมเลี้ยงดูลูกในแนวทางที่เหมาะสม
3. เป็นที่ปรึกษาเมื่อลูกต้องการและช่วยแก้ปัญหา เป็นที่พึ่งทางใจให้ลูก
4. ปกป้องฝังจริยธรรม ค่านิยมที่ดีให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในครอบครัว
5. ส่งเสริมให้ลูกและสมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี

บุตร

ต่างๆ

⁶⁹ ยาวพา เดชะคุปต์, อ่างแล้ว, หน้า 153 – 154.

6. อบรมวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยให้ลูกและสมาชิกในครอบครัว และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี⁷⁰

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าทั้งพ่อและแม่ รวมไปถึงผู้ปกครองต่างมีบทบาทหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในทุกๆ ด้าน ตลอดจนให้การศึกษานในแนวทางที่เหมาะสมโดยเริ่มต้นด้วยบทบาทในการมอบความรักความอบอุ่น และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ต่อมาคือการตอบสนองความต้องการของเด็กในด้านต่างๆ และประการสุดท้าย คือ การปลูกฝังคุณความดีแก่เด็กอันจะนำไปสู่การพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์เต็มตามศักยภาพของทุกคน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

ความตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นของการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมนั้นเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการอบรมเลี้ยงดูหรือจัดการศึกษาแก่เด็ก ในอดีตก็มีบุคคลสำคัญทางการศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศหลายท่านได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของผู้ปกครองไว้อย่างชัดเจน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า ความสำเร็จของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย นอกจากจะมีอาคารและสิ่งแวดล้อมที่ออกแบบมาสร้างเสริมการเรียนรู้แล้ว สิ่งหนึ่งที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องกระทำ คือการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และมีส่วนร่วมกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันระหว่างครูและผู้ปกครอง

กุลยา ตันติผลลาชีวะ ได้กล่าวถึงรูปแบบที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาปฐมวัยว่ามีหลายรูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การให้ผู้ปกครองรับรู้ เป็นรูปแบบของการให้ผู้ปกครองเพียงแต่รับข่าวสารและข้อมูลจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้ทราบความเป็นไปของเด็กที่มาใช้บริการ สิ่งสำคัญที่ต้องให้ผู้ปกครองรับรู้ คือ

1. ข้อมูลจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ

1.1 สุขภาพเด็ก

1.2 พฤติกรรมของเด็ก

1.3 การเรียนรู้ของเด็ก

1.4 กิจกรรมที่ทางสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดให้เด็ก

2. การเป็นผู้ปกครองทางบวก การให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองเป็นงานส่วนหนึ่งที่จำเป็นต้องให้ผู้ปกครองเรียนรู้เพื่อพัฒนาเป็นผู้ปกครองที่มีคุณภาพ สิ่งที่ต้องเรียนรู้ คือ

2.1 หน้าที่ของสถานพัฒนาเด็ก

2.2 หน้าที่ของผู้ปกครอง

2.3 การรับผิดชอบ การดูแลลูกเพื่อการพัฒนา

ซึ่งกิจกรรมหรือวิธีการที่จะให้ข้อมูลหรือสารสนเทศให้ผู้ปกครองรับรู้ เช่น การเยี่ยมบ้าน การประชุมปรึกษา การส่งรับเอกสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ผลของการมีส่วนร่วมแบบรับรู้จะมีประโยชน์น้อยสำหรับเด็กและครู ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองบางคนอาจไม่ใส่ใจต่อข้อมูลหรือสารสนเทศ

⁷⁰ เยี่ยมลักษณะ อุดการ, การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย, (สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ : โปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย, 2542), หน้า 82.

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่จะให้ ส่วนที่ได้มากคือการประชุมปรึกษาหารือ และการเยี่ยมบ้านโดยเฉพาะ การแก้ปัญหาเด็กร่วมกัน

รูปแบบที่ 2 การให้ผู้ปกครองร่วมมือ การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนหรือให้ความร่วมมือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งการศึกษาสมัยเดิมนั้นจะเน้นให้ผู้ปกครองร่วมมือในเรื่องการสร้างกองทุน แต่การศึกษายุคปัจจุบันให้ผู้ปกครองมาร่วมมือในหลายด้าน ได้แก่

1. การสอน ผู้ปกครองไม่น้อยที่มีความรู้ ความสามารถและพร้อมที่จะมาสอนมาเป็นวิทยากร หรือมาช่วยสอน ดังนั้นทางสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเด็ก ปฐมวัย เข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้

2. การช่วยกิจกรรมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น เป็นแม่ครัว เป็นอาสาสมัครเป็นผู้จัดกิจกรรม เป็นต้น

3. การร่วมวางแผนนโยบาย ผู้ปกครองที่มีความสามารถทางการบริหารและคุ้นเคยกับชุมชน อาจให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและนโยบายในการดำเนินงานและพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

4. การร่วมพัฒนา อีกด้านหนึ่งของนโยบายการศึกษาไทยคือให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการศึกษา คือ การให้ชุมชนมาร่วมพัฒนาการศึกษาให้อยู่ในกรอบคุณภาพ

รูปแบบที่ 3 การเข้าถึงตัวผู้ปกครอง การให้ผู้ปกครองมาร่วมมือกับกิจกรรมได้เฉพาะบางส่วนเท่านั้น แต่มีผู้ปกครองบางคนไม่สนใจที่จะมาที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะคนชุมชนชนบทจะรู้สึกไม่จำเป็น ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีเข้าถึงตัวผู้ปกครองโดยตรง ดังนี้

1. เยี่ยมเด็ก เป็นวิธีการเข้าถึงตัวผู้ปกครองด้วยการไปเยี่ยมเด็กที่บ้าน และพบผู้ปกครองตัวต่อตัวเพื่อสนทนาปรึกษากันเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. เยี่ยมผู้ปกครอง การเยี่ยมบ้านด้วยเจตนาเยี่ยมตัวผู้ปกครองเป็นการสร้างกัลยาณมิตร ที่ครูกับผู้ปกครองจะคุยกันฉันท์คนรู้จักหรือเพื่อนกันได้ เป็นการสร้างมิตรและสนทนาเรื่องเด็กในประเด็นที่ต้องเรียนรู้ร่วมกัน

3. ครู ผู้ปกครองร่วมแก้ปัญหา วิธีการนี้อาจทำได้ด้วยการเชิญผู้ปกครองมาร่วมคิดแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล โดยการให้คำปรึกษา หรือการประชุมปรึกษาแบบกลุ่มเล็ก

4. ศึกษาสภาพแวดล้อม เป็นการศึกษาค้นข้อมูลชุมชนและบ้านที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยครูไปศึกษา ณ บ้านเด็กได้

รูปแบบที่ 4 การจัดกิจกรรมประสานผู้ปกครอง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งเรียกว่าเป็นกิจกรรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. เปิดสถานพัฒนาเด็กให้ผู้ปกครองเยี่ยมชม (Open House)

2. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาและการดูแลเด็ก

3. จัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครองด้วยการนำเสนอความรู้เองหรือเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ

4. ตั้งสมาคมครูผู้ปกครอง

5. เผยแพร่ข้อมูลทั้งโดยเอกสาร ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆ ⁷¹

⁷¹ เรื่องเดียวกัน

นอกจากนี้ กุลยา ตันติผลลาชีวะ ยังได้กล่าวถึงปัญหาการสร้างความร่วมมือและการจูงใจให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีปัญหา ดังนี้

1. ความรู้ หมายถึง ความรู้ข้อมูลเชิงวิชาการและข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนา เด็กและหน้าที่ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองต้องมีความรู้ความเข้าใจว่าแม่ลูกจะมาอยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแล้วก็ตาม ผู้ปกครองยังต้องมีหน้าที่เป็นผู้พัฒนาเด็กต่อเนื่องจากโรงเรียนด้วย ความไม่รู้นี้จะทำให้เกิดความไม่ร่วมมือเกิดขึ้น

2. เจตคติของผู้ปกครอง การมีเจตคติที่ไม่ดีต่อกัน มีผลทำให้การสร้างความสัมพันธ์เป็นไปได้โดยยาก ความร่วมมือของผู้ปกครองที่ให้กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะมีน้อย

3. ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสังคม การจัดการศึกษาปฐมวัยต้องให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพชุมชน หรือผู้ใช้บริการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จากความเข้าใจองค์ประกอบทั้ง 2 ประการจะช่วยในการประสานการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันให้กับเด็กเพื่อลดความขัดแย้ง

4. ครอบครัวขาดความพร้อม การเป็นครอบครัวและพัฒนาการสมาชิกของครอบครัว และพัฒนาการสมาชิกของครอบครัวต้องการความพร้อม ความพร้อมของครอบครัวจะสัมพันธ์ กับความเข้มแข็งในการพัฒนาเด็กและส่งเสริมเด็ก ครอบครัวหลายครอบครัวขาดความพร้อมในด้านต่อไปนี้

4.1 ไม่มีเงิน พบมากในครอบครัวชนบทการที่ครอบครัวไม่มีเงินทำให้ไม่สามารถสนับสนุนเด็ก ในกรณีจำเป็นหลายด้าน

4.2 ไม่มีว่าง เป็นข้ออ้างของทุกครอบครัวในสังคมอุตสาหกรรมที่พ่อแม่ต้องทำงาน ประกอบอาชีพ ทำให้ไม่มีเวลาสำหรับเด็ก ส่งลูกมาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยหวังปล่อยให้เป็นที่ของบุคลากรของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

4.3 ไม่มีอุปกรณ์ เด็กบางคนมาเรียนโดยขาดอุปกรณ์ ทำให้เด็กไม่สามารถทำ กิจกรรมได้คล่องตัวเหมือนคนอื่น ผลทำให้เด็กเฉื่อยชาและขาดความสนใจในกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น

5. การเพิกเฉยละทิ้งเด็ก การส่งลูกไปโรงเรียนเป็นความรู้สึกต้องการผลภักการให้ทางโรงเรียนในการดูแลทำให้เกิดการละทิ้งเด็ก การแสดงออกความเพิกเฉยของผู้ปกครองเป็น ดังนี้

5.1 เพิกเฉยเบื้องต้น เช่น การมารับเด็กไม่ตรงเวลา เป็นต้น

5.2 เพิกเฉยแบบไม่ใส่ใจ เช่น เด็กมาโรงเรียนเองกลับบ้านเอง อาจารย์ถึงไม่ใส่ใจ ดูแลเรื่องเสื้อผ้า การแต่งกาย การกินอยู่หรือแม้แต่การเรียนรู้อุปกรณ์ของเด็ก การเพิกเฉยแบบนี้พบได้ในชุมชนชนบท ซึ่งจะปล่อยให้เด็กดูแลช่วยเหลือตนเองเกือบทั้งหมด⁷²

เบญญา แสงมลิ ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม การติดต่อ ประสานงานระหว่างครูกับผู้ปกครอง ว่าเป็นสิ่งสำคัญ ไม่แต่ผลที่จะได้รับในทันทีทันใดเท่านั้น แต่มีประโยชน์ต่อทางโรงเรียนและชุมชน การติดต่อของครูกับผู้ปกครองมีหลายวิธี เช่น การเยี่ยมเยียนบ้านอย่างไม่เป็นทางการ การเยี่ยมโรงเรียน

⁷² กุลยา ตันติผลลาชีวะ, อ้างแล้ว, หน้า 50-59.

ของผู้ปกครอง การสนทนาติดต่อทางโทรศัพท์ การเยี่ยมเยียนของผู้ปกครองอย่างเป็นทางการ และการประชุมสังสรรค์ เป็นต้น⁷³

เกษม ใจเถิง ได้เสนอแนะรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไว้ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา
2. มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้าง ตลอดจนการจัดระบบการเรียนการสอน สำหรับเด็ก
3. มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นและให้ความเห็นข้อเสนอแนะต่างๆ⁷⁴

สุมาลี คุ่มชัยสกุล ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้ปกครองมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 3 ระดับคือระดับ แสดงความคิด ระดับปฏิบัติ และระดับวางแผนและการตัดสินใจ

1. กิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมระดับแสดงความคิดเห็น ได้แก่ การสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองถึงความสนใจและความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น กีฬาสี กิจกรรมค่ายกลางวัน เป็นต้น วิธีการสื่อสารที่โรงเรียนใช้ในการแสวงหาการมีส่วนร่วมระดับนี้ คือ การส่งจดหมายหรือแบบสอบถามความคิดเห็นให้ผู้ปกครอง จากนั้นโรงเรียนหรือสถานศึกษาก็จะดำเนินการทั้งหมด ส่วนผู้ปกครองรับทราบแค่รายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นการมีส่วนร่วมโดยผ่านกระบวนการหรือวิธีการดังกล่าว จึงทำให้ผู้ปกครองยังรู้สึกว่าเป็นคนนอกหรือผู้ร่วมกิจกรรมเท่านั้น

2. กิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมระดับปฏิบัติ ได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่เด็กในบางโอกาส เช่น กิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ หรือเรื่องอื่นๆ

3. กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับวางแผนและการตัดสินใจยังไม่ปรากฏชัดเจนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนของรัฐหรือเอกชน แม้จะมีกระบวนการหรือนโยบายระดับชาติเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีไปมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เช่น การเป็นกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน แต่ในกระบวนการคัดเลือก คัดสรร ก็ได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และในกระบวนการทำงานในระดับนโยบายและแผนงานมักดำเนินการตามกรอบที่ฝ่ายบริหารได้จัดวางไว้แล้ว⁷⁵

สรุปได้ว่า แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองนั้น มีอยู่หลายรูปแบบ หลายลักษณะ หลายแนวทางแต่โดยรวมจะเน้นการประสานสัมพันธ์ การมีปฏิสัมพันธ์อันดีของทุกฝ่ายและการสื่อสารแบบสองทาง ทั้งผู้ปกครองกับโรงเรียน ผู้ปกครองกับผู้ปกครองด้วยกันเอง ผู้ปกครองกับชุมชน โรงเรียนกับ ผู้ปกครองและชุมชน อย่างไรก็ตามล้วนแล้วแต่เป็นการร่วมมือกันในการส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม และด้านสติปัญญา อย่างถึงพร้อมเต็มตามศักยภาพของเด็กทุกคน

⁷³เบญจจา แสงมลิ, การพัฒนาเด็กปฐมวัย, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2545), หน้า 46.

⁷⁴เกษม ใจเถิง, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนกลุ่มโรงเรียนอุดร สัมพันธ์ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่”, ปรินญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2546, หน้า 12.

⁷⁵สุมาลี คุ่มชัยสกุล, “บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยในเขตเมืองเชียงใหม่”, รายงานการวิจัย, อ่างแล้ว, หน้า 43.

ขอข่ายของการบริหารโรงเรียน นักการศึกษาได้กำหนดไว้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ

อุทัย บุญประเสริฐ กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา และงานวิชาการยังเป็นงานหลัก เป็นงานส่วนใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา งานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษาครอบคลุมสถานศึกษาทั้งระบบ ดังนั้นสถานศึกษาใดที่งานวิชาการก้าวหน้า หรือเป็นเลิศสถานศึกษานั้นมักมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม เป็นที่ยอมรับ ส่วนสถานศึกษาใดที่งานวิชาการล้าหลัง หรือไม่เป็นเลิศ สถานศึกษานั้นจะไม่เป็นที่นิยม ขาดความศรัทธา และมักเสื่อมถอยไม่เป็นที่ยอมรับ⁷⁶

รุ่ง ลอยเลิศ ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียน ให้เกิดความรู้และการศึกษาของเด็ก⁷⁷

กมล ภูประเสริฐ ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจสถานศึกษา⁷⁸

พงกะพรรณ ตะกลมทอง และคณะ กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะยังเป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร⁷⁹

รุจิร ภูสาระ และจันทราณี สงวนนาม ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่าหมายถึง เป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ⁸⁰

การบริหารงานวิชาการจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร ดังนี้

⁷⁶ อุทัย บุญประเสริฐ, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือการบริหารงานแบบฐานโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : เอส ดี เพรส, 2540), หน้า 25.

⁷⁷ รุ่ง ลอยเลิศ, “การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอศรีนคร จังหวัดเชียงใหม่”, ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2543, หน้า 20.

⁷⁸ กมล ภูประเสริฐ, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ทิปส์พับบลลิเคชัน, 2545), หน้า 6.

⁷⁹ พงกะพรรณ ตะกลมทอง, “การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2545, หน้า 1-3.

⁸⁰ รุจิร ภูสาระ และจันทราณี สงวนนาม, การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท บุ๊ค พอยท์ จำกัด, 2545), หน้า 56.

หลักการบริหารงานวิชาการ

1) ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

2) มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

3) มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

4) มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

5) มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา⁸¹

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดงานวิชาการที่ผู้บริหารต้องดำเนินการในการบริหารได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดและประเมินผลการเรียน งานทะเบียนนักเรียน ไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพถือว่างานนั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการ ขอบข่ายของงานวิชาการ ดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
7. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
8. การนิเทศการศึกษา
9. การแนะแนว
10. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
11. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
12. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
13. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

⁸¹ ศิริประภา นัยจิตร, “ศึกษาความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านป่าซึ่ียง ตำบลบุงคำ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร”, ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ), 2553, หน้า 12.

14. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
15. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
16. การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา⁸²

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวถึงหลักการในการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ หมายถึง การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน คือ นักเรียนนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลาและช้ากว่ากำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล หมายถึง ผลผลิตได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียนนักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถ ทักษะคุณภาพ และการจัดการได้⁸³

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการศึกษาของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
2. การวิจัยในชั้นเรียน
3. การสอนซ่อมเสริม
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
5. การนิเทศภายในสถานศึกษา
6. การประกันคุณภาพการศึกษา⁸⁴

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้เรียน การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการพัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด หรือการบริหารที่ให้ผลเมืองมีความรู้ มีคุณธรรม สามารถประกอบสัมมาอาชีพ ดำรงตนเป็นพลเมืองดี ช่วยกันพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

2. การบริหารงานบุคคล

นิชาภา ประสพอรยา ได้กล่าวว่าการบริหารงานบุคคล ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีสภาพการบริหารงานบุคคล ดังนี้

1. มีการจัดทำแผนกำลังคนโดยจะทำเพื่อการวางแผนเพื่อพัฒนากำลังคนในระยะเวลาต่าง ๆ เป็นแผนปฏิบัติ 1-2 ปี

⁸² กระทรวงศึกษาธิการ, การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), หน้า 32.

⁸³ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : สามมิตรออฟเซ็ท, 2545), หน้า 15.

⁸⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล, อ่างแล้ว, หน้า 99-112.

2. มีการดำเนินการสรรหาโดยการเปลี่ยนตำแหน่งบุคลากรที่มีความสามารถในโรงเรียนขึ้นมาแทนและจะดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุในตำแหน่งที่ว่างโดยการสรรหาจากบุคคลภายนอกที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

3. มีการดำเนินการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน โดยผู้บริหารใช้อำนาจตัดสินใจในการคัดเลือกในขอบเขตที่พึงกระทำได้ ใช้เกณฑ์การคัดเลือกโดยพิจารณาจากคุณวุฒิ บุคลิกภาพ ความสามารถและความรู้ตรงตามสาขาวิชาที่ต้องการ

4. มีการนำบุคคลเข้าสู่หน่วยงาน โดยผู้บริหารแต่ละฝ่ายและหัวหน้างานแนะนำการปฏิบัติงานและรายละเอียดอื่น ๆ

5. มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรใหม่โดยการให้รับมอบหมาย ติดตาม และรายงานการปฏิบัติงานเป็นระยะ

6. มีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร โดยการนำความเคลื่อนไหวทางการศึกษาใหม่ ๆ มาดำเนินการพัฒนาให้บุคลากรเข้าใจและนำไปปฏิบัติและพัฒนาบุคลากรโดยการฝึกอบรม

7. มีการจัดผลประโยชน์เกื้อกูลที่นอกจากเงินเดือน โดยการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ ที่บุคลากรมีสิทธิได้รับ

8. มีการมอบหมายงานที่ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความรู้สึกรักอยากทำงานต่อเนื่องโดยการพิจารณาถึงความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของบุคลากร

9. มีดำเนินการที่ทำให้บุคลากรเกิดความรู้สึกมั่นคงในการปฏิบัติงานโดยการที่ผู้บริหารให้คำปรึกษาต่าง ๆ จัดบริหารด้านสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยในโรงเรียน

10. มีการดำเนินการในเรื่องการไกล่เกลี่ยปัญหาด้านบุคคลในโรงเรียนโดยการจัดประชุมบุคลากรเป็นประจำทุกเดือน

11. มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนและบุคคลที่ทันสมัย⁸⁵

แนวคิดการบริหารงานกลุ่มบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานด้านบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

⁸⁵นิชาภา ประสพอารยา, “การศึกษาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการเอกชน กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2543, หน้า ก.

2. เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
3. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ
4. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติ การควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแล การบริหารงานบุคคล และเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้เกิดความเข้าใจตรงกัน⁸⁶

ขอข่ายภารกิจการบริหารงานบุคคล

โรงเรียนมีขอข่ายการบริหารงานบุคคลตามกรอบของระเบียบคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าด้วยการแบ่งส่วนงานภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น พ.ศ. 2550 จำนวน 20 งาน ดังนี้

1. งานวางแผนอัตรากำลัง
2. งานจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
4. งานเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. งานดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
6. งานการลาของบุคลากรสังกัดสถานศึกษาที่ไม่มีระเบียบกำหนดไว้โดยเฉพาะ
7. งานประเมินผลการปฏิบัติงาน
8. งานดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
9. งานสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
10. งานรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
11. งานอุทธรณ์ และการร้องทุกข์
12. งานออกจากราชการ
13. งานจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
14. งานจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
15. งานส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
16. งานส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
17. งานส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

⁸⁶ ศีรประภา นัยจิตร, “ศึกษาความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านป่าซึ่ียง ตำบลบุงคำ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร”, ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 15-16.

18. งานส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

19. งานริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

20. งานพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

สรุป การบริหารงานบุคคลเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยนำเทคนิค วิธีการต่าง ๆ มาใช้พัฒนาบุคลากร เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติภารกิจให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. การบริหารงานทั่วไป

วรรณิ แก้วศิริ ได้กล่าวถึงการบริหารงานทั่วไปว่าการบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียน การจัดองค์กร การจัดระบบสารสนเทศ และแผนปฏิบัติการโรงเรียน การบริหารงานบุคคล การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ การบริหารการเงิน การประเมินผลการบริหารทั่วไป⁸⁷

นโยบายการบริหารงานทั่วไป

1. มีแผนและโครงการในการปรับปรุงอาคารเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ
2. มีแผนผังอาคารและสถานที่อย่างชัดเจน มีบุคลากรรับผิดชอบอาคารเรียน ห้องเรียนทุกอาคาร ทุกห้อง
3. มีการปรับปรุงอาคารสถานที่ อาคารเรียน อาคารประกอบ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปในโรงเรียนให้มีความสะอาดร่มรื่น สวยงาม
4. ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดให้มีบริเวณโรงเรียนร่มรื่น สวยงาม
5. สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรที่มีหน้าที่ดูแลอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมให้มีใจรักโรงเรียน เปรียบเสมือนบ้านของตนเอง
6. ปรับปรุงอาคารเรียน อาคารประกอบที่มีอยู่ในสภาพที่สวยงามใช้การได้เหมาะสมกับสภาพและสามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุด
7. ให้บริการใช้สถานที่แก่องค์กร หน่วยงานเอกชน ชาวบ้าน ผู้ปกครองนักเรียนในชุมชน ประกอบกิจการต่าง ๆ
8. สนับสนุนส่งเสริมนักเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทุกประเภท ทุกกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น
9. จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกในสิ่งที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม

⁸⁷ วรรณิ แก้วศิริ, “ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2546, หน้า 13.

10. ส่งเสริมให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการจัดกิจกรรม
11. บริการและส่งเสริมนักเรียน ทางด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ ตลอดจนให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการต่ำ
12. ดึงมวลชน ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน เข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียน
13. บริการและดำเนินการงานกิจการนักเรียนอย่างเหมาะสมทั่วถึง สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
14. ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนในโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน
15. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม สุขภาพอนามัย การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
16. ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน โดยการจัดหาทุนการศึกษาให้แก่เด็กที่ขาดแคลนเป็นประจำทุกปี
17. สร้างความศรัทธาต่อชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน
18. มีแผนงานด้านบริหารงานทั่วไปและปฏิบัติตามแผน
19. ส่งเสริมให้คุณภาพ/ผลผลิตของโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน
20. ประชาสัมพันธ์ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษาและชุมชนโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
21. จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ
22. จัดให้บริการด้านอาคารสถานที่ สนามกีฬา สิ่งของ เครื่องใช้เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์และเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
23. มีการติดต่อไปมาระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อเป็นการเยี่ยมเยียนรับทราบปัญหา แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น⁸⁸
- ขอบข่ายงานที่รับผิดชอบฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีดังนี้
1. การดำเนินงานธุรการ
 2. การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
 3. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
 4. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารงานทั่วไป
 5. การบริหารจัดการอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม
 6. การรับนักเรียน

⁸⁸ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ระเบียบคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546, หน้า 34-35. <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=410819>. (10 พฤษภาคม 2555).

7. การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
8. การส่งเสริมกิจการนักเรียน
9. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
10. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
11. การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน
12. งานบริการสาธารณะ
13. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น ๆ⁸⁹

สรุปได้ว่าการบริหารงานทั่วไปเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียน การจัดองค์กร การจัดระบบสารสนเทศ และแผนปฏิบัติการโรงเรียน การบริหารบุคคล การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ การบริหารการเงิน และการประเมินผลงานการบริหารทั่วไป

4. การบริหารงบประมาณ

ความสำคัญและความหมายของงานด้านงบประมาณ

งานด้านงบประมาณเป็นงานที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้อง จะต้องศึกษาระเบียบวิธีปฏิบัติและนำไปปฏิบัติให้ถูกต้อง เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ ตลอดจนมีการจัดการเกี่ยวกับการรับและการจ่ายเงินของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการทางเศรษฐศาสตร์หลักทางการบริหาร และรวมทั้งหลักการคลังทั่วไป งานการเงินและบัญชีนับว่าเป็นงานที่สำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานจะต้องศึกษาหาความรู้ให้มาก หากไม่สนใจแล้วจะเกิดปัญหาขึ้นมากมาย

กิติมา ปรีดีติลล กกล่าวว่าชอบช่วยเกี่ยวกับงานด้านงบประมาณ การเงินและบัญชีของโรงเรียนที่ผู้บริหารควรจะต้องทราบ มีดังนี้

1. การจ่ายเงินเดือน ผู้บริหารจะต้องจัดการเกี่ยวกับการวางแผนอัตราค่าจ้างครูและบุคลากรอื่น ๆ ของโรงเรียนและจะต้องวางแผนเกี่ยวกับอัตราเงินเดือนของบุคลากรในโรงเรียนให้เหมาะสมกับมาตรฐานการครองชีพและฐานะการเงินของโรงเรียน
2. การใช้จ่ายด้านอื่นของโรงเรียน ได้แก่ การจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่ายทางการบริการอาหารกลางวัน การจัดการเกี่ยวกับการบริการห้องสมุดและการจัดการเกี่ยวกับยานพาหนะ
3. การตรวจสอบบัญชีจ่ายเงินภายนอก ได้แก่ การตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการวางระเบียบ เกณฑ์การจ่ายเงิน ตลอดจนกำหนดระบบการตรวจสอบ เป็นต้น
4. การรายงานการเงิน ในการบริหารโรงเรียนนั้นย่อมมีหน่วยงานเหนือขึ้นไปตามลำดับในประเทศไทยมีหน่วยงานควบคุมอยู่หลายหน่วย เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
5. การจัดระบบบัญชีการเงินโรงเรียน เพื่อสะดวกในการควบคุมและตรวจสอบการบริหารการเงินโรงเรียน จึงจำเป็นต้องมีระบบบัญชีและทรัพย์สินของโรงเรียน เพื่อป้องกันการรั่วไหลและการใช้เงินไม่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างเต็มที่ ซึ่งหัวหน้าสถานศึกษาจะต้องกำหนดระบบบัญชี

⁸⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 34.

แบบฟอร์มการบัญชี กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการบัญชีให้มีลักษณะง่ายต่อการตรวจสอบและสอดคล้องกับแบบฟอร์มและหน่วยงานขึ้นไปที่กำหนดไว้

6. การนิเทศบัญชีในโรงเรียน เนื่องจากการจัดการเงินของโรงเรียนนั้น หัวหน้าสถานศึกษาไม่จำเป็นต้องกระทำด้วยตนเอง แต่หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องกำหนดให้หน่วยงานหรือบุคคลหนึ่งเป็นผู้จัดการ หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดนโยบายและพยายามควบคุมให้การจัดการเกี่ยวกับการเงินของโรงเรียนถูกต้อง สอดคล้องกับหลักการและระเบียบการโดยทั่วไปหัวหน้าสถานศึกษาจึงมีหน้าที่นิเทศระบบบัญชี โดยการตรวจสอบให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติการ

7. การจัดทำบัญชีทรัพย์สิน และทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนแนวเดียวกัน⁹⁰

สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ เป็นงานที่จะต้องศึกษาระเบียบวิธีปฏิบัติและนำไปปฏิบัติให้ถูกต้อง เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ ตลอดจนมีการจัดการเกี่ยวกับการรับและการจ่ายเงินของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการทางเศรษฐศาสตร์หลักทางการบริหาร และรวมทั้งหลักการคลังทั่วไป งานการเงินและบัญชียังนับว่าเป็นงานที่สำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานจะต้องศึกษาหาความรู้ให้มาก หากไม่สนใจแล้วจะเกิดปัญหาขึ้นมากมาย

2.3 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลหัวดง กระทรวงมหาดไทย ประกาศจัดตั้ง เทศบาลตำบลหัวดง เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2552 โดยที่มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 บัญญัติให้จัดตั้งเทศบาลตำบล และให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้อง หนี้ และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบล ไปเป็นของเทศบาล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงให้องค์การบริหารส่วนตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จัดตั้งเป็น เทศบาลตำบลหัวดง ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2552 และมีเขตตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตำบลหัวดง ตั้งอยู่ที่บ้านหัวดง หมู่ที่ 1 เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม มีระยะห่างจากที่ทำการอำเภอนาดูน ประมาณ 4 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 18,531 ไร่ หรือประมาณ 29 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขต	ตำบลดงดอน อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
ทิศใต้	ติดต่อกับเขต	ตำบลกู่, ตำบลยางสีสุราช, ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิฯ จังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขต	ตำบลดงบัง, ตำบลพระธาตุ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขต	ตำบลดงดอน อำเภอนาดูน , ตำบลกู่ อำเภอยางสีสุราช

⁹⁰ กิติมา ปรีดีดิลก, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรบัณฑิต, 2522), หน้า 71.

จังหวัดมหาสารคาม

เทศบาลตำบลหัวดง มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 29 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 18,531 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของเทศบาลตำบลหัวดง มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเหมาะแก่การเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนาข้าว ไม่มีภูเขา แม่น้ำไหลผ่าน มีเฉพาะลำห้วย และอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ขนาดปานกลางและพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ป่าชุมชนและที่สาธารณะประโยชน์จำนวนประชากรเทศบาลตำบลหัวดง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 15 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 5,154 คน แยกเป็นชาย 2,570 คน หญิง 2,584 คน มีจำนวน 1,177 ครัวเรือน(เมษายน 2554)

วิสัยทัศน์การพัฒนาเทศบาลตำบลหัวดง

การคมนาคม น้ำประปา ไฟฟ้าสะดวก เศรษฐกิจดี
เชิดชูคุณธรรม นำการศึกษา พัฒนาชุมชน

พันธกิจ

มุ่งพัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สาธารณสุขสังคม การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชน

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

1. แนวทางการพัฒนา

- (1.1) ก่อสร้างปรับปรุงการคมนาคม
- (1.2) การระบายน้ำและระบบไฟฟ้าสาธารณะ

2. วัตถุประสงค์

- (2.1) เพื่อให้การคมนาคมมีความสะดวกรวดเร็ว และ ปลอดภัย
- (2.2) เพื่อให้ทุกหมู่บ้านมีระบบการระบายน้ำและระบบไฟฟ้าสาธารณะที่มี

ประสิทธิภาพ

3. เป้าหมายการพัฒนา

- (3.1) ทุกหมู่บ้านมีระบบการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว และ ปลอดภัย
- (3.2) ทุกหมู่บ้านมีระบบการระบายน้ำและระบบไฟฟ้าสาธารณะ เพื่อ

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตร

1. แนวทางการพัฒนา

- (1.1) พัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน และแหล่งน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตรให้ทั่วถึงพื้นที่

เกษตรกรรม

- (1.2) ขยายเขตการไฟฟ้าเพื่อการเกษตรให้ทั่วถึงพื้นที่เกษตรกรรม

- (1.3) ส่งเสริมสนับสนุนทำการเกษตร แบบเกษตรอินทรีย์ ตามแนวทาง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- (1.4) จัดตั้งศูนย์พันธุ์ข้าวประจำตำบล

2. วัตถุประสงค์

- (2.1) เพื่อสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

(2.2) เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันได้และส่งเสริมการตลาด

3. เป้าหมายการพัฒนา

(3.1) ประชาชนมีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

(3.2) ผลิตภัณฑ์ของชุมชนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับสามารถจำหน่ายได้ใน

ตลาดสากล

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ

1. แนวทางการพัฒนา

(1.1) ส่งเสริมอาชีพ ยกระดับรายได้บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

(1.2) ส่งเสริมการตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์

2. วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

(2.2) เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันได้และส่งเสริม

การตลาด

3. เป้าหมายการพัฒนา

(3.1) ประชาชนมีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

(3.2) ผลิตภัณฑ์ของชุมชนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับสามารถจำหน่ายได้ใน

ตลาดสากล

4. ยุทธศาสตร์พัฒนาทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1. แนวทางการพัฒนา

(1.1) ส่งเสริมการศึกษา

(1.2) พัฒนาการศึกษาระดับ

(1.3) พื้นฟู รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมให้คงอยู่ตลอดไป

(1.4) ประชาชนมีความสนใจด้านศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อให้ประชาชน

มากยิ่งขึ้นยุทธศาสตร์พัฒนาคนและสังคม

2. วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้คู่คุณธรรม

(2.2) เพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับขั้นให้มีคุณภาพ

(2.3) เพื่อให้ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบล

หัวดวงและประชาชนทั่วไปรู้จักอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น

3. เป้าหมายการพัฒนา

(3.1) ประชาชนได้รับการศึกษาและมีคุณธรรมจริยธรรม

(3.2) เด็กนักเรียนและประชาชนทุกคนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทางด้าน

การศึกษา

(3.3) จัดกิจกรรมอบรมส่งเสริมการพัฒนาจิตใจแก่ประชาชนในเขตตำบล

(3.4) ส่งเสริมกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่นและบำรุงรักษา

โบราณวัตถุ

- (3.5) ส่งเสริมและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
1. แนวทางการพัฒนา
 - (1.1) ป้องกัน ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - (1.2) การบริหารการจัดการและรณรงค์กำจัดขยะมูลฝอย
 2. วัตถุประสงค์
 - (2.1) เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - (2.2) เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีในชุมชน
 3. เป้าหมายการพัฒนา
 - (3.1) ทรัพยากรธรรมชาติไม่ถูกทำลายจากปัจจัยต่างๆ
 - (3.2) ชุมชนมีสิ่งแวดล้อมที่ดี
6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม
1. แนวทางการพัฒนา
 - (1.1) ประชาชนผู้สูงอายุมีเบี้ยยังชีพ
 - (1.2) ประชาชนผู้พิการและผู้ป่วยโรคเอดส์มีเบี้ยยังชีพ
 2. วัตถุประสงค์
 - (2.1) เพื่อให้ประชาชนผู้สูงอายุในตำบลหัวดงผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป
 - (2.2) เพื่อให้ประชาชนผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์ในเขตเทศบาลตำบลหัวดงทุกคน
 - (2.3) เพื่อให้ประชาชนผู้พิการ ผู้ยากไร้ และผู้ป่วยโรคเอดส์ทุกคนมีขวัญ
 3. เป้าหมายการพัฒนา
 - (3.1) ผู้สูงอายุ,ผู้พิการและผู้ป่วยโรคเอดส์ทุกคนมีขวัญและกำลังใจ
 - (3.2) ผู้สูงอายุ,ผู้พิการ,ผู้ยากไร้และผู้ป่วยโรคเอดส์ทุกคนได้รับการช่วยเหลือ
7. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุขและการกีฬา
1. แนวทางการพัฒนา
 - (1.1) ส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ ,ผู้พิการ,ผู้ด้อยโอกาส และการสังคม
 - (1.2) ส่งเสริมสุขภาพประชาชนในชุมชน
 2. วัตถุประสงค์
 - (2.1) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยและป้องกัน
 - (2.2) เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี
 3. เป้าหมายการพัฒนา
 - (3.1) ประชาชนมีความรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยและป้องกันโรค ต่าง ๆ

(3.2) เพื่อลดปัญหาการระบาดของโรคติดต่อทุกประเภท

(3.3) เพื่อให้ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลหัวดวง และประชาชนทั่วไปรู้จักอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น

8. ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการเมืองการบริหาร

1. แนวทางการพัฒนา

(1.1) พัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร

(1.2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมืองและการบริหาร ภายใต้อำนาจประชาชน

(1.3) ปรับปรุงและพัฒนารายได้ขององค์กร

(1.4) จัดทำปรับปรุงผังเมือง และโครงการแผนที่ภาษี

2. วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรในการบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ

(2.2) เพื่อส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(2.3) เพื่อพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์

3. เป้าหมายการพัฒนา

(3.1) องค์กรรวมถึงบุคลากรมีความสามารถ และประสิทธิภาพในการ ให้บริการสาธารณะ

(3.2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการในกิจกรรมทางการเมืองและการ บริหารภายใต้อำนาจประชาชน

ข้อมูลทั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหัวดวง

สถานที่ตั้ง หมู่ 1 ตำบลหัวดวง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตรงข้ามวัดบ้านหัวดวง

ปรัชญา(Philosophy)

ปัญญาดี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ เชิดชูคุณธรรม

คำขวัญ (Slogan)

เด็กเล็กเบิกบาน พัฒนาการรอบด้าน

มารยาทงดงาม ประสานงานชุมชน

น้อมนำพัฒนา ก้าวหน้ากว้างไกล

วิสัยทัศน์ (Vision)

เด็กเล็กเบิกบาน มาตรฐานเป็นเลิศ ความรู้บรรเจิด เชิดชูคุณธรรม

พันธกิจ (Mission)

1. จัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก
2. ส่งเสริมโภชนาการของเด็ก
3. สนับสนุนการจัดกิจกรรมสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ปลูกฝังคุณธรรมและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลห้วยตึง ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2550 ที่ ศูนย์เย็บผ้าบ้านหนองสิม(ใช้เป็นอาคารชั่วคราว) หมู่ที่ 11 บ้านหนองสิม ตำบลห้วยตึง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม เป็นศูนย์เด็กฯ ที่ได้ประกาศจัดตั้งโดยเทศบาลตำบลห้วยตึง ตามนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาล ให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตาม พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30 กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายการถ่ายโอนการศึกษานูบาล 3 ขวบ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดการศูนย์เด็กฯ โดยเปิดทำการเรียนการสอน วันที่ 16 พฤษภาคม 2550 ทำการเรียนการสอนได้ประมาณ 9 เดือน และเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2551 ก็ย้ายจากศูนย์เย็บผ้ามาใช้อาคารหลังเก่าของเทศบาลตำบลห้วยตึงเนื่องจากเทศบาลตำบลห้วยตึงได้สร้างอาคารหลังใหม่ขึ้น อาคารหลังเก่าจึงใช้เป็นศูนย์เด็กฯ ซึ่งตั้งอยู่ที่ หมู่ 11 บ้านหนองสิม ตำบลห้วยตึง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ในปัจจุบัน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลห้วยตึง มีหมู่บ้านที่นำเด็กมาเข้ารับบริการอยู่ 15 หมู่บ้านภายในเขตตำบลห้วยตึง

จำนวนบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลห้วยตึง รวม 8 คน ประกอบด้วย

ตารางที่ 2.1 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร

ที่	ชื่อ สกุล	ตำแหน่ง	วุฒิการศึกษา
1.	นางนิตยากร ศรีประเสริฐ	นักวิชาการศึกษา (รักษาการหัวหน้ากองการศึกษา)	ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ
2.	นางบุษยา ทุงไธสง	ครูผู้ดูแลเด็ก	- ศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการศึกษา ปฐมวัย - ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกวิทยาศาสตร์ ทั่วไป
3.	นางสมบุรณ์ พรหมมากุล	ครูผู้ดูแลเด็ก	ศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการศึกษา ปฐมวัย
4.	นางเรืองรอง อินทมนต์	ครูผู้ดูแลเด็ก	- ศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการศึกษา ปฐมวัย - ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกประถมศึกษา
5.	นางบุญยงค์ จันวงษา	พนักงานจ้าง (คนงานทั่วไปกองการศึกษา)	มัธยมศึกษาปีที่ 6
6.	นายคำพันธ์ จันดาห้วยตึง	พนักงานจ้าง (ผู้ทำความสะอาด)	มัธยมศึกษาปีที่ 6

		ศูนย์เด็ก)	
7.	นางมาลัย จันดาหัตถง	พนักงานจ้าง (ผู้ทำความสะอาด ศูนย์เด็ก)	มัธยมศึกษาปีที่ 6
8.	นางบัวบาน ศรีทุมมี	พนักงานจ้าง (แม่บ้าน)	มัธยมศึกษาปีที่ 6

จำนวนเด็กนักเรียนที่เข้ารับบริการที่ศูนย์เด็กฯ

1. ห้องเตรียมอนุบาล 1 (อายุต่ำกว่า 3 ปี) จำนวน 60 คน
 2. ห้องเตรียมอนุบาล 2 (อายุ 3-5 ปี) จำนวน 100 คน
- รวม 160 คน

การดำเนินการด้านการจัดการศึกษาของเทศบาลตำบลห้วยหวด จะมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางของการพัฒนาการศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย กิจกรรมเด็ก เยาวชน การสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้เกิดการพัฒนาทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งการจัดทำแผนการศึกษานั้น เป็นการอ้างอิงแผนพัฒนาระดับชาติ ระดับภูมิภาค ตลอดจนแผนพัฒนาของท้องถิ่น (แผนพัฒนาเทศบาลตำบลห้วยหวด) เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับแผนการศึกษาของเทศบาลตำบลห้วยหวด ที่จัดทำขึ้น เป็นการวางทิศทางการพัฒนาการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) การศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มถึง การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และนันทนาการ ของเยาวชน ประชาชนในเขตบริการของเทศบาลตำบลห้วยหวด ให้เกิดการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าสำนักงานเทศบาลตำบลห้วยหวด มีภารกิจและหน้าที่ต่างๆที่จะต้องดำเนินการให้บริการแก่ประชาชนมากมาย และการบริการที่ก่อเกิดประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลห้วยหวดนั้นกระทำโดยมีการวางแผนบริการต่างๆ อย่างสม่ำเสมอให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงการบริการให้ดีขึ้นมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างถูกต้องซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานเทศบาลตำบลห้วยหวดเป็นอย่างมาก

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อ้อมใจ เวียงสมุทร ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ปรากฏว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน 2. เปรียบเทียบการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตาม วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์การสอน พบว่าโดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3. เปรียบเทียบการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ⁹¹

วิภา วาจาสิทธิ์ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลระยอง ผลการวิจัยพบว่า 1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินผล และด้านการดำเนินการตามแผน จากมากไปหาน้อยตามลำดับ 2. แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมในการศึกษาตามข้อเสนอแนะของชุมชน ได้แก่ การสร้างความโปร่งใสในการดำเนินการทางการเงิน การสร้างความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของชุมชน และการให้ข้อมูลกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และ 3. ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ 3.1 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยมีผู้ปกครองและวิทยากรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดด้วย และบูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ ให้เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงให้มากที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ควรจัดกิจกรรมที่เน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมให้มาก 3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริม ติดตามการเรียนของนักเรียนเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกับทางโรงเรียน ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทันสมัย จัดได้สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน โดยดึงผู้ปกครองและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม 3.3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีขึ้น ให้ครูประจำชั้นไปเยี่ยมนักเรียนพร้อมกับครูแนะแนวเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครอง ครู เด็ก ตลอดจนหาแนวทางแก้ไขและส่งเสริมพฤติกรรมเด็ก และควรจัดอบรมผู้ปกครองเรื่องความเข้าใจในหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ช่วยเสริมครูได้อย่างเต็มที่และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน⁹²

วาณิชย์ แซ่ลิ้ม ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสิรินธร องค์การบริหารส่วนตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าควรมีการปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสิรินธรให้มีคุณภาพมาตรฐานมากขึ้น ทั้งนี้ยังพบว่าผู้ปกครองแทบจะไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยผู้ปกครองระบุว่าเนื่องจากไม่มีเวลามากที่สุด รองลงมาไม่ทราบว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในลักษณะใดได้บ้าง และเนื่องจากไม่มีการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสิรินธร ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสิรินธร ด้วยการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองให้ตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ พัฒนาการของเด็ก โภชนาการสำหรับเด็ก อนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็ก ตลอดจนจัด

⁹¹ อ้อมใจ เวียงสมุทร, “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2”, ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2552, 134 หน้า.

⁹² วิภา วาจาสิทธิ์, “การศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลระยอง”, การศึกษามหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, 168 หน้า.

กิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระยะ ๆ⁹³

กรองกาญจน์ เชิญชัยวชิรากุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหสัมพันธ์ศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามระดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเลี้ยงดูลูก ด้านการเรียนของเด็กที่บ้าน ด้านความร่วมมือกับชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการเป็นอาสาสมัคร ผู้ปกครองเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหสัมพันธ์สูงกว่าผู้ปกครองเพศหญิง และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหสัมพันธ์สูงกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ปกครองที่มีลักษณะอาชีพมีรายได้ประจำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหสัมพันธ์สูงกว่าผู้ปกครองที่มีลักษณะอาชีพมีรายได้ไม่แน่นอน และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการสรุปปัญหาอุปสรรค พบว่า ผู้ปกครองไม่มีเวลาเพียงพอในการอบรมเลี้ยงดู ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนและได้รับข่าวสารจากทางโรงเรียนน้อย และมีข้อเสนอแนะคือ ควรเพิ่มวิธีในการสื่อสารที่หลากหลายและส่งข่าวสารให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการพบปะพูดคุยระหว่างผู้ปกครองกับครูประจำชั้น และควรมีการจัดกิจกรรมในวันเสาร์และวันอาทิตย์เพื่อให้ผู้ปกครองที่ทำงานประจำได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น⁹⁴

มหรณพ ยะอนันต์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียน

⁹³ วาณิชย์ แซ่ลิ้ม, “แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสิรินธร องค์การบริหารส่วนตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง”, ปรินญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2552, 61 หน้า.

⁹⁴ กรองกาญจน์ เชิญชัยวชิรากุล, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์”, ปรินญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี), 2550, 138 หน้า.

เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอะเซ็งเทรา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาและอาชีพที่ต่างกัน พบว่าไม่แตกต่างกันในทุกด้าน⁹⁵

กิตติ กรทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามสถานภาพทางเพศ พบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน และอาชีพต่างกัน พบว่ามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาแตกต่างกัน 3) ปัญหาพบว่าผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลา ต้องทำงานด้านการเงิน ไม่ได้รับเอกสาร กิจกรรมมาก คิดว่าไม่จำเป็น ป่วย ติดธุระ ส่วนข้อเสนอแนะคือให้จัดหาอาสาสมัครช่วยเหลือศูนย์ฯ ให้สมาคมผู้ปกครองและครูช่วยประชาสัมพันธ์ศูนย์ฯ กับผู้ปกครอง กำหนดวันปฐมนิเทศไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ปกครองได้เตรียมตัว จัดกิจกรรมให้น้อยลงเพื่อลดค่าใช้จ่าย โดยทำแผ่นพับหรือเอกสารทุก ๆ 1 เดือน เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับข่าวสาร จัดทำข้อมูลที่มีความจำเป็นสำหรับผู้ปกครองไว้ในศูนย์ฯ เพื่อให้เห็นความสำคัญของเด็ก⁹⁶

สุกัญญา สยามประโคน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับ 1 ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ส่วนด้านอื่นอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และลำดับสุดท้าย คือ ด้านหลักสูตร 2) ผู้ปกครองที่มีอายุ อาชีพและรายได้ของผู้ปกครองต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ปกครองที่มีเพศ ระดับการศึกษาสูงสุดและสถานภาพแตกต่างกัน มี

⁹⁵ มหรรณพ ยะอนันต์, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอะเซ็งเทรา เขต 2”, ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์), 2548, 102 หน้า.

⁹⁶ กิตติ กรทอง, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ”, ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี), 2552, 149 หน้า.

ส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน⁹⁷

รุ่งทิพย์ แก้วประเสริฐกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูงและมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าผู้ปกครองจะมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับสูงก็ตามแต่ก็ไม่ได้ส่งผลให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มขึ้น ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้ปกครองแม้ว่าจะจะเป็นประเด็นพื้นฐานที่ผู้ปกครองควรรับรู้ แต่ก็มีประเด็นอื่น ๆ ที่ควรได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มมากขึ้น เช่น ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความตระหนักถึงความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และบทบาทหน้าที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและให้ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ใช่ของใครหรือหน่วยงานใด แต่เป็นของทุกคนในชุมชน ดังนั้นทุกคนจึงควรรับผิดชอบ ควบคุมดูแล และพัฒนาร่วมกัน นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะการเรียนรู้ที่ดีในวัยเด็กจะส่งผลให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไป แนวทางการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม คือ ควรมีการติดต่อประสานงานและขอความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ศูนย์พัฒนาเด็กและหน่วยงานอื่น ๆ การสร้างจิตสำนึกและการปลูกฝังความรู้ที่ดี การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับผู้ปกครอง และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพยอม ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พัฒนาเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการศึกษา และมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง⁹⁸

เจตน์สุดา ทศนนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเชิงทราย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 41 อาชีพค้าขาย ร้อยละ 21.50 อาชีพอื่น ๆ เช่น ข้าราชการบำนาญ ร้อยละ 19 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 11 อาชีพนักธุรกิจ ร้อยละ 4.70 และอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 2.80 การมีส่วนร่วมด้านการคิดวางแผนงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาชีพที่มีส่วนร่วมสูง คือ อาชีพนักธุรกิจ อาชีพที่มีส่วนร่วมต่ำสุดคือ อาชีพเกษตรกร ผู้ปกครองแต่ละอาชีพมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงานวิชาการของผู้ปกครองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาชีพที่เข้าร่วมสูงคือ นักธุรกิจ อาชีพที่เข้าร่วมต่ำสุดคือ อาชีพเกษตรกร ผู้ปกครองแต่ละอาชีพมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การมีส่วนร่วมด้านการกำกับตรวจสอบและประเมินผลงานวิชาการ

⁹⁷ สุกัญญา สยามประโคน, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา”, ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), 2552, 128 หน้า.

⁹⁸ รุ่งทิพย์ แก้วประเสริฐกุล, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร”, ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2550, 76 หน้า.

กับโรงเรียนพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับมาก อาชีพที่เข้าร่วมมากที่สุดคือ นักธุรกิจ และอาชีพที่เข้าร่วมน้อยคือ เกษตรกร ผู้ปกครองแต่ละอาชีพมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับโรงเรียน คือ ให้มีการจัดประชุมสัมมนา กำหนดนโยบายและวางแผนงานวิชาการ การปฏิบัติและติดตามผลงานอย่างต่อเนื่องร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน⁹⁹

สุมาลี คุ่มชัยสกุล ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยในเขตบ้านกับนักเรียนที่เรียนไม่ทัน ซึ่งได้แก่โรงเรียนของรัฐและเอกชนที่มีการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างชัดเจน สรุปได้ว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ภายในห้องเรียน ซึ่งกิจกรรมนี้จะนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์และกระบวนการทำงานอย่างมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครู แต่ทั้งนี้ครูจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบและวางแผนกิจกรรมเป็น ผู้ประสานงาน ผู้ดำเนินการให้การมีส่วนร่วมเกิดขึ้น¹⁰⁰

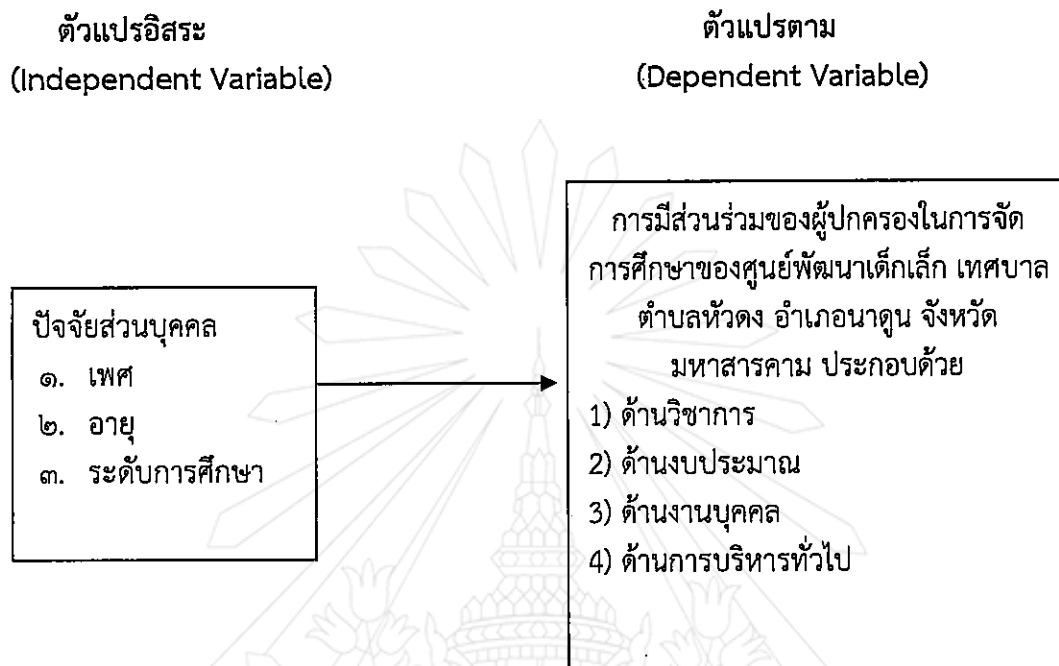
จากผลการวิจัยที่นำเสนอดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าผู้ปกครองส่วนมากให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในโรงเรียนหลายๆ ด้าน ที่เกี่ยวข้องกับบุตรหลานของตนเอง ทั้งนี้การมีส่วนร่วมจะมากหรือน้อยขึ้นกับความพร้อมของผู้ปกครอง ซึ่งจะเห็นได้จากรูปแบบแนวทางที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมทางการศึกษา เช่น ดูแลเอาใจใส่ทางด้านการศึกษาของบุตรหลานอย่างสม่ำเสมอ หรือเป็นกรรมการฝ่ายต่างๆ หรือเป็นที่ปรึกษาให้กับโรงเรียน เป็นอาสาสมัครช่วยครูตามกำลังความสามารถ หรือมาช่วยงานด้านต่างๆ ในโรงเรียนตามโอกาสหรือกิจกรรม ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของผู้ปกครอง ส่งผลต่อบุตรหลานในเชิงบวกทั้งสิ้นและการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน องค์กรต่างๆ ทุกส่วนของสังคม เป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการ สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชน ให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนหรือสังคมได้อย่างมีความสุข จึงเป็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ประชาชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด

⁹⁹เจตน์สุดา ทศนนท์, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเชียงราย”, ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏเชียงราย), 2546, 91 หน้า.

¹⁰⁰สุมาลี คุ่มชัยสกุล, “บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยในเขตเมืองเชียงใหม่”, รายงานการวิจัย, อ่างแล้ว, 124 หน้า.

2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ¹⁰¹ มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

¹⁰¹ กระทรวงศึกษาธิการ, การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล, อ่างแก้ว, หน้า 50.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 160 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (R.V.Krejcie & D.W. Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน

3.2 เทคนิควิธีสุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก(Lottery Method) แบบทดแทน จนกว่าจะได้กลุ่มตัวอย่าง 113 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามแนววัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check List) แบบสอบถามปลายปิด (Close - ended Questionnaire) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended Questionnaire) จำแนกเป็นสามตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านงานบุคคล และ 4) ด้านบริหารทั่วไป ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ศึกษาจากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

3.4.2 รวบรวมข้อมูลจากการศึกษา สรุปรูปเพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของคำถามครอบคลุมเนื้อเรื่องที่ทำการวิจัย และผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

3.4.3 ร่างข้อคำถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม พิจารณาตรวจสอบ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามที่เสนอแนะ

3.4.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวนสามท่าน เพื่อพิจารณาความตรง (Validity) ตามดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence=IOC) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. นายชัยนพพงษ์ สืบสำราญ วุฒิการศึกษา กศม.(หลักสูตรและการสอน) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
2. ดร. ประพิศ โบราณมูล วุฒิการศึกษา บธ.บ. กศ.ม., ปร.ด.(วัฒนธรรมศาสตร์) ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ
3. นายสมศักดิ์ศรี ชราศรี วุฒิการศึกษา กศ.ม.(การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและเนื้อหา

3.4.5 เพื่อตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถามโดยใช้แบบวัดดัชนีความสอดคล้อง(Index of Item Objective Congruence=IOC) ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

3.4.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์อีกครั้ง

3.4.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากผู้ปกครองที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ นำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเครื่องมือเท่ากับ .95

3.4.8 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมพิจารณาเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัยและแจกแบบสอบถาม

3.5.2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเอง

3.5.3 ทำการแจกแบบสอบถาม โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังโดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามกลับคืน โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 113 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 113 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.5.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

3.6.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

3.6.2 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

3.6.3 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

3.6.5 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวม รายด้านและเป็นรายข้อแล้วแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับการมีส่วนร่วม
4.21 – 5.00	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

3.6.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดวง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคามกับข้อมูลทั่วไปด้านเพศ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนด้านอายุ และระดับการศึกษาใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA or F - test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ L.S.D. (Least-Significant Different)

3.6.7 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดวง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วแจกแจงความถี่

3.6.8 นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัย 2 ประเภท ได้แก่

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไป

2) สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่า t-test (Independent) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว F - test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ L.S.D. (Least-Significant Different)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม” ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ของผู้ปกครองจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 113 คน ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเครจซีและมอร์แกน(Krejcie and Morgan) และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือหลังจากที่ทราบจำนวนประชากรของแต่ละหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลห้วยดงแล้วก็ได้ใช้วิธีจับสลากโดยเขียนชื่อกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านลงในแผ่นกระดาษ ใช้ 1 แผ่น ต่อ 1 ชื่อ แล้วเขย่าให้คละกั้นไป แล้วหยิบออกมาทีละแผ่น เมื่อจับได้ชื่อใดก็เขียนไว้แล้วนำเข้าไปในกล่อง เพื่อให้แต่ละชื่อมีโอกาสเลือกเท่าๆ กัน ถ้าจับได้ชื่อเดิมก็จับใหม่ เมื่อครบจำนวนตามสัดส่วนหนึ่งหมู่บ้าน ก็จะทำกรจับสลากของแต่ละหมู่บ้านไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้กลุ่มตัวอย่าง 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t- distribution)

F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F- distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลโดยรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่า t-test (Independent) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ใช้การวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) แล้วเรียงลำดับความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	51	45.1
หญิง	62	54.9
รวม	113	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 54.9 และเพศชาย จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	27	23.9
30-50 ปี	55	48.7
มากกว่า 50 ปี	31	27.4
รวม	113	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก อายุ 30-50 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมาอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4 และอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	61	54.0
ปริญญาตรี	32	28.3
สูงกว่าปริญญาตรี	20	17.7
รวม	113	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ด้าน	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D	แปลผล
1	ด้านวิชาการ	3.65	.48	มาก
2	ด้านงบประมาณ	3.80	.39	มาก
3	ด้านงานบุคคล	3.90	.38	มาก
4	ด้านบริหารงานทั่วไป	3.63	.63	มาก
รวม		3.75	.47	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านงานบุคคล รองลงมาได้แก่ ด้านงบประมาณ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านบริหารงานทั่วไป ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D	แปลผล
1	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.66	.54	มาก
2	การตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา	3.71	.54	มาก
3	การนิเทศ กำกับ ติดตาม	3.75	.56	มาก
4	การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.69	.59	มาก
5	การเป็นแหล่งศึกษาวิจัยทดลองและพัฒนาด้านวิชาการ	3.41	.60	มาก
6	การเผยแพร่ ความรู้ด้านวิชาการ	3.72	.64	มาก
รวม		3.65	.58	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหา

น้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ข้อ 3 ที่ว่า “การนิเทศ กำกับ ติดตาม” รองลงมาได้แก่ ข้อ 6 ที่ว่า “การเผยแพร่ ความรู้ด้านวิชาการ” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 5 ที่ว่า “การเป็น แหล่งศึกษาวิจัยทดลองและพัฒนาด้านวิชาการ” ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอ นาตูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D	แปลผล
1	การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ	4.09	.45	มาก
2	การบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ	4.08	.48	มาก
3	การตรวจสอบการใช้งบประมาณ	4.23	.72	มากที่สุด
4	การใช้งบประมาณจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.63	.61	มาก
5	การวิเคราะห์สถานภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.60	.60	มาก
6	การจัดลำดับความสำคัญของผลการวิเคราะห์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.58	.61	มาก
7	การกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายการให้บริการ ผลผลิต และตัวชี้วัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.15	.72	มาก
8	เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบการรายงานผลการใช้งบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.91	.49	มาก
รวม		3.90	.59	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากที่สุดหนึ่ง และอยู่ในระดับมากเจ็ดข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ข้อ 3 ที่ว่า “การตรวจสอบการใช้งบประมาณ” รองลงมาได้แก่ ข้อ 7 ที่ว่า “การกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายการให้บริการ ผลผลิต และตัวชี้วัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 6 ที่ว่า “การจัดลำดับความสำคัญของผลการวิเคราะห์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D	แปลผล
1	การจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็ก	3.62	.57	มาก
2	คุณสมบัติครูผู้สอนระดับปฐมวัย	3.67	.67	มาก
3	การพัฒนาครูผู้สอน	3.74	.69	มาก
4	การสร้างเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย	3.70	.70	มาก
5	การจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ	3.51	.64	มาก
6	การติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการบริหารงานบุคคล	3.58	1.13	มาก
รวม		3.63	.73	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อ 3 ที่ว่า “การพัฒนาครูผู้สอน” รองลงมาได้แก่ ข้อ 4 ที่ว่า “การสร้างเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 5 ที่ว่า “การจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ” ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D	แปลผล
1	การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ	3.85	.55	มาก
2	การส่งเสริม สนับสนุนด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณงานบุคคลและงานบริหารทั่วไป	3.78	.54	มาก
3	การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.81	.51	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อที่	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D	แปลผล
6	สนับสนุนด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.82	.48	มาก
7	สอดคล้องดูแลความปลอดภัย อาคารสถานที่และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.78	.51	มาก
8	เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น งานวันเด็ก งานวันพ่อ งานวันแม่ เป็นต้น	3.69	.55	มาก
รวม		3.80	.51	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อ 5 ที่ว่า “เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบการรายงานผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” รองลงมาได้แก่ ข้อ 1 ที่ว่า “การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 8 ที่ว่า “เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น งานวันเด็ก งานวันพ่อ งานวันแม่ เป็นต้น”ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน ซึ่งปรากฏผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D	แปลผล
ชาย	51	3.70	.15	มาก
หญิง	62	3.78	.12	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ปกครองเพศชายและหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.10 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D	t	Sig
ชาย	51	3.70	.15	1.52	.76
หญิง	62	3.78	.12		

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D	แปลผล
ชาย	51	3.55	.51	มาก
หญิง	62	3.73	.45	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้ปกครองเพศชายและหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.12 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D	t	Sig
ชาย	51	3.55	.51	1.13	.57
หญิง	62	3.73	.45		

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D	แปลผล
ชาย	51	3.97	.48	มาก
หญิง	62	3.85	.26	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้ปกครองเพศชายและหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.14 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D	t	Sig
ชาย	51	3.97	.48	1.85	.93
หญิง	62	3.85	.26		

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D	แปลผล
ชาย	51	3.51	.63	มาก
หญิง	62	3.73	.61	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้ปกครองเพศชายและหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.16 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D	t	Sig
ชาย	51	3.51	.63	1.03	.52
หญิง	62	3.73	.61		

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D	แปลผล
ชาย	51	3.78	.43	มาก
หญิง	62	3.81	.37	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผู้ปกครองเพศชายและหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไปโดยรวม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.18 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D	t	Sig
ชาย	51	3.78	.43	1.16	.58
หญิง	62	3.81	.37		

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	27	3.68	.28	มาก
30-50 ปี	55	3.73	.29	มาก
มากกว่า 50 ปี	31	3.83	.25	มาก
รวม	113	3.75	.27	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ผู้ปกครองจำแนกตามอายุมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.20 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.32	2	.16	2.28	.14
ภายในกลุ่ม	8.22	110	.07		
รวม	8.54	112			

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	27	3.46	.41	มาก
30-50 ปี	55	3.66	.49	มาก
มากกว่า 50 ปี	31	3.80	.48	มาก
รวม	113	3.65	.48	มาก

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ผู้ปกครองจำแนกตามอายุมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.22 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	1.66	2	.83	3.77	.20
ภายในกลุ่ม	24.95	110	.22		
รวม	26.62	112			

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	27	3.84	.44	มาก
30-50 ปี	55	3.92	.37	มาก
มากกว่า 50 ปี	31	3.92	.34	มาก
รวม	113	3.90	.38	มาก

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ผู้ปกครองจำแนกตามอายุมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.24 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.13	2	.06	.43	.64
ภายในกลุ่ม	16.24	110	.14		
รวม	16.37	112			

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	27	3.54	.58	มาก
30-50 ปี	55	3.57	.63	มาก
มากกว่า 50 ปี	31	3.81	.63	มาก
รวม	113	3.64	.61	มาก

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ผู้ปกครองจำแนกตามอายุมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.26 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	1.40	2	.70	1.79	.17
ภายในกลุ่ม	43.22	110	.39		
รวม	44.62	112			

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	27	3.89	.15	มาก
30-50 ปี	55	3.77	.44	มาก
มากกว่า 50 ปี	31	3.78	.45	มาก
รวม	113	3.81	.35	มาก

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ผู้ปกครองจำแนกตามอายุมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.28 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.29	2	.14	.88	.40
ภายในกลุ่ม	17.60	110	.16		
รวม	17.90	112			

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{X}	S.D	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	61	3.77	.27	มาก
ปริญญาตรี	32	3.68	.28	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	20	3.77	.24	มาก
รวม	113	3.74	.26	มาก

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ผู้ปกครองจำแนกตามระดับการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.30 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.19	2	.09	1.29	.28
ภายในกลุ่ม	8.35	110	.07		
รวม	8.54	112			

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.31 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{X}	S.D	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	61	3.69	.51	มาก
ปริญญาตรี	32	3.55	.48	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	20	3.70	.40	มาก
รวม	113	3.65	.46	มาก

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ผู้ปกครองจำแนกตามระดับการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.32 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.48	2	.24	1.04	.36
ภายในกลุ่ม	26.13	110	.23		
รวม	26.62	112			

จากตารางที่ 4.32 พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.33 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{X}	S.D	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	61	3.93	.43	มาก
ปริญญาตรี	32	3.85	.35	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	20	3.91	.21	มาก
รวม	113	3.90	.33	มาก

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ผู้ปกครองจำแนกตามระดับการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.34 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.15	2	.07	.50	.59
ภายในกลุ่ม	16.22	110	.14		
รวม	16.37	112			

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.35 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{X}	S.D	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	61	3.66	.63	มาก
ปริญญาตรี	32	3.56	.65	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	20	3.66	.61	มาก
รวม	113	3.63	.63	มาก

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ผู้ปกครองจำแนกตามระดับการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.24	2	.12	.30	.73
ภายในกลุ่ม	44.37	110	.40		
รวม	44.62	112			

จากตารางที่ 4.36 พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{X}	S.D	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	61	3.81	.43	มาก
ปริญญาตรี	32	3.77	.38	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	20	3.80	.29	มาก
รวม	113	3.79	.37	มาก

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ผู้ปกครองจำแนกตามระดับการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.38 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.03	2	.01	.06	.90
ภายในกลุ่ม	17.86	110	.16		
รวม	17.90	112			

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด(Open Ended Questionnaire) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ใช้วิเคราะห์ความถี่ (Frequency)

ตารางที่ 4.39 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ควรสนับสนุนการพัฒนาสื่อการสอนที่หลากหลาย	14
2	ควรมีการศึกษานอกสถานที่เพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้	5
3	ควรจัดการเรียนเกี่ยวกับการคำนวณโดยมีกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของเด็ก	3

จากตารางที่ 4.39 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ควรสนับสนุนการพัฒนาสื่อการสอนที่หลากหลาย ควรมีการศึกษานอกสถานที่เพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ และควรจัดการเรียนเกี่ยวกับการคำนวณโดยมีกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของเด็ก

ตารางที่ 4.40 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ควรชี้แจงแผนงานและผลการดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดการศึกษาของศูนย์	15
2	ควรเน้นจัดสรรงบประมาณเพื่อสรรหาสื่อการสอนที่ทันสมัย	12
3	ควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณ	8

จากตารางที่ 4.40 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านงบประมาณ ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ควรชี้แจงแผนงานและผลการดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดการศึกษาของศูนย์ ควรเน้นจัดสรรงบประมาณเพื่อสรรหาสื่อการสอนที่ทันสมัย และ ควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณ

ตารางที่ 4.41 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ควรมีการคัดเลือกครูที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม	11
2	ควรมีการแจ้งคุณสมบัติของครูให้ผู้ปกครองทราบด้วย	10
3	ไม่ควรเปลี่ยนครูบ่อยเพื่อความต่อเนื่องในการสอน	5

จากตารางที่ 4.41 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านงานบุคคล ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ควรมีการคัดเลือกครูที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ควรมีการแจ้งคุณสมบัติของครูให้ผู้ปกครองทราบด้วย และไม่ควรมีการเปลี่ยนครูบ่อยเพื่อความต่อเนื่องในการสอน

ตารางที่ 4.42 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ควรให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยของเด็กเล็ก	9
2	ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ฯ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง	6
3	ควรให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดไป	4

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริหารงานทั่วไป ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ควรให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยของเด็กเล็ก ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ฯ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง และควรให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดไป

สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับ คือ ควรชี้แจงแผนงานและผลการดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดการศึกษาของศูนย์ฯ ควรสนับสนุนการพัฒนาสื่อการสอนที่หลากหลาย และควรจัดการเรียนเกี่ยวกับการคำนวณโดยมีกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของเด็ก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม” ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 54.9 อายุ 30-50 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 48.7 และมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0

5.1.2 ผลวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านงานบุคคล รองลงมาได้แก่ ด้านงบประมาณ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านบริหารทั่วไป ตามลำดับ

ส่วนผลการวิจัยเป็นรายด้าน ปรากฏดังต่อไปนี้

1) ด้านวิชาการ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า “การนิเทศ กำกับ ติดตาม” รองลงมาได้แก่ “การเผยแพร่ ความรู้ด้านวิชาการ” และน้อยที่สุด ได้แก่ “การเป็นแหล่งศึกษาวิจัยทดลองและพัฒนาด้านวิชาการ” ตามลำดับ

2) ด้านงบประมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากที่สุดหนึ่ง และอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ “การตรวจสอบการใช้งบประมาณ” รองลงมาได้แก่ “การกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายการให้บริการ ผลผลิต และตัวชี้วัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” และน้อยที่สุด ได้แก่ “การจัดลำดับความสำคัญของผลการวิเคราะห์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ตามลำดับ

3) ด้านงานบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ “การพัฒนาครูผู้สอน” รองลงมาได้แก่ “การสร้างเครือข่าย การศึกษาปฐมวัย” และน้อยที่สุดได้แก่ “การจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ” ตามลำดับ

4) ด้านบริหารงานทั่วไป พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุณ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ “เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบการรายงานผลการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” รองลงมาได้แก่ “การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ” และน้อยที่สุดได้แก่ “เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น งานวันเด็ก งานวันพ่อ งานวันแม่ เป็นต้น” ตามลำดับ

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า ผู้ปกครองที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาล ตำบลห้วยดง อำเภอนาตุณ จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1 ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุณ จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุณ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุณ จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุณ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุณ จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุณ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุณ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุณ จังหวัดมหาสารคาม ลำดับตามความถี่จากมากไป น้อยสามลำดับ คือ ควรชี้แจงแผนงานและผลการดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณในการจัด การศึกษาของศูนย์ ควรสนับสนุนการพัฒนาสื่อการสอนที่หลากหลาย และควรจัดการเรียนเกี่ยวกับการ คำนวณโดยมีกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของเด็ก

5.2 อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย พบประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 ผลวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุณ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผล

ปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ วิภา วาจาสิทธิ์ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลระยอง ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านงานบุคคล ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการบริหารงานในส่วนมาก ซึ่งไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มหรรณพ ยะอนันต์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมอยู่ใน ระดับน้อย

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านบริหารงานทั่วไป ผลปรากฏ เช่นนี้อภิปรายได้ว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ได้เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมด้วย ไม่สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ กิตติ กรทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงาน บุคคล และการบริหารงานทั่วไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบประเด็นสำคัญและอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1) ด้านวิชาการ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การจัดการศึกษาถือได้ว่าเป็นหน้าที่หลักของสถาบันการศึกษา ซึ่งการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ เป็นสิ่งที่ควรทำเป็นอย่างยิ่ง ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจตน์สุดา ทศานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาล เชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการคิดวางแผนงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับปาน กลาง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 3 ที่ว่า “การนิเทศ กำกับ ติดตาม” ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม เกี่ยวกับด้านวิชาการ เพราะเห็นว่าเด็กเล็กจะได้รับความรู้อย่างเต็มที่ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของเจตน์สุดา ทศานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการคิดวางแผนงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 5 ที่ว่า “การเป็นแหล่ง ศึกษาวิจัยทดลองและพัฒนาด้านวิชาการ” ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ยังมีการจัดการศึกษาในส่วนที่ส่งเสริมศูนย์ฯ ให้เป็นแหล่งวิจัยและพัฒนาทางด้านวิชาการแต่ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจตน์สุดา ทศนนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงานวิชาการของผู้ปกครองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) ด้านงบประมาณ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 3 ที่ว่า “การตรวจสอบการใช้งบประมาณ” ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอ นาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วยการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ วาณิชย์ แซ่ลิ้ม ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสิรินธร องค์การบริหารส่วนตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสิรินธร ด้วยการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองให้ตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 6 ที่ว่า “การจัดลำดับความสำคัญของผลการวิเคราะห์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานับว่าเป็นสิ่งที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอ นาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการมาตลอดเพราะสิ่งที่ผู้ปกครองให้คำแนะนำสามารถนำมาวิเคราะห์สำคัญในการพัฒนาศูนย์ฯ ให้เจริญก้าวหน้าได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิภา วาจาสิทธิ์ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลระยอง ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินผล และด้านการดำเนินการตามแผน

3) ด้านงานบุคคล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 3 ที่ว่า “การพัฒนาครูผู้สอน” ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่าการที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอ นาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม นั้นทำให้ได้รับคำแนะนำในการจัดการศึกษาจากผู้ปกครองและศูนย์ฯ อาจจะทำนำไปปฏิบัติก็ได้ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติ กรทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 5 ที่ว่า “การจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ” ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เพื่อให้การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอ นาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็น การให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดหาสวัสดิการ การสร้างขวัญ

กำลังใจให้กับบุคลากรของศูนย์ฯ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภิญญา สยามประโคน ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง

4) ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 5 ที่ว่า “เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบการรายงานผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เพื่อเป็นการให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ด้วยการเชิญเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของศูนย์ และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งทิพย์ แก้วประเสริฐกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูง ด้วยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการศึกษา และมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 8 ที่ว่า “เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น งานวันเด็ก งานวันพ่อ งานวันแม่ เป็นต้น” ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเพราะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับผู้ปกครอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งทิพย์ แก้วประเสริฐกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูง ด้วยการติดต่อประสานงานและขอความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ศูนย์พัฒนาเด็ก และหน่วยงานอื่น ๆ การสร้างจิตสำนึกและการปลูกฝังความรู้ที่ดี การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับผู้ปกครอง และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพยอม ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พัฒนาเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการศึกษา และมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.2.2 การเปรียบเทียบผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่าผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดในการจัดการศึกษาผู้ปกครองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ทุกเพศ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติ กรทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามสถานภาพทางเพศ พบว่าไม่แตกต่างกัน

2) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่าผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์ฯ ไม่ได้จำกัดเฉพาะผู้ที่มีอายุมากเท่านั้นแต่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีอายุยังน้อยสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุกัญญา สยามประโคน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุ อาชีพและรายได้ของผู้ปกครองต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้ปกครองที่มีระดับความรู้ไม่เท่ากันแต่ก็ยังได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ฯ ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กเล็กเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกัญญา สยามประโคน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศ ระดับการศึกษาสูงสุดและสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผล โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ควรรักษาแนวทางในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้และพัฒนาให้ดีกว่าเดิมด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองให้ความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมมาก ๆ

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านงานบุคคล ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ควรรักษาแนวทางในการบริหารงานที่ให้ชุมชน สังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานในศูนย์

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านบริหารงานทั่วไป ดังนั้น เพื่อให้การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม เกิดประโยชน์สูงสุด ควรรักษาแนวปฏิบัติที่ได้ปฏิบัติโดยตลอด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบประเด็นสำคัญและนำมาเสนอแนะเชิงนโยบายตามลำดับ ดังนี้

1) ด้านวิชาการ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ควรรักษาและพัฒนาวิธีการที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการให้เกิดประโยชน์แก่ศูนย์ฯ มากที่สุด

2) ด้านงบประมาณ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ดังนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ควรรักษาและพัฒนาแนวทางที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนในการสนับสนุนและจัดหางบประมาณด้วย

3) ด้านงานบุคคล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ควรรักษาและพัฒนาวิธีการในการคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถตามที่คุณปกครองได้เสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัย

4) ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม ควรพัฒนาวิธีการที่จะบริหารงานให้เกิดประโยชน์ต่อศูนย์ฯ อย่างสูงสุด

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) จากผลการวิจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบริหารงานทั่วไป ดังนั้นควรมีการทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานทั่วไป”

2) ควรมีการวิจัยเรื่อง “การติดตามและประเมินผลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการจัดการศึกษาดี”

บรรณานุกรม

1. หนังสือ

- กมล ภูประเสริฐ. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์พับบลิเคชั่น, 2545.
- การปกครอง, กรม. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน, 2545.
- กิติมา ปรีดีดิถก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษรบัณฑิต, 2522.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2545).
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว, 2547.
- _____. ระเบียบคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546. หน้า 34-35. <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=410819>. (10 พฤษภาคม 2555).
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : สกายบุ๊กส์ จำกัด, 2549.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ, 2542.
- _____. คู่มือการดำเนินงานเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2544.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. เอกสารชุดการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสภา, 2535.
- จินตนา หมู่ผึ้ง. การอนุบาลศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์อักษรการพิมพ์, 2525.
- ชาญชัย ศรีไสยเพชร. โครงการสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2531.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2535.
- เบญจา แสงมลิ. การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2545.
- ประมวล ดิถิตินัน. ลูกรัก โอกาสทองของวัยซน. กรุงเทพมหานคร : ต้นอ้อ, 2536.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : สามมิตรออฟเซ็ท, 2545.
- _____. การบริหารวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริม, 2543.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว, 2544.
- พัชรี สวนแก้ว. จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : ดวงกลม, 2536.

- เมตต์ เมตต์การุณจิต. การบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพมหานคร : บ็ุกพอยท์, 2547.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล็อก, 2542.
- เยาวพา เดชะคุปต์. การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : เอพี กราฟฟิคส์ไชน์, 2542.
- เยี่ยมลักษณ์ อุดการ. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ : โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์, 2542.
- รัตนา สถิตานนท์. หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2543.
- รุ่ง แก้วแดง. คำกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง วิธีชีวิตเด็กไทย. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- _____. ประวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, 2541.
- รุจิร ภูสาระ และจันทรานี สงวนนาม. การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บ็ุก พอยท์ จำกัด, 2545.
- วิชาการ, กรม. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว, 2546”
- วิจิต นันทสุวรรณ และจำนง แรกพินิจ. บทบาทของชุมชนกับการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.
- สาคร คุณชื่น. ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอร์เบอร์ก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว, 2537.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1-7, (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : บริษัท ประชาชน จำกัด, 2542.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพมหานคร : การศึกษาไทย, 2549.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537.
- _____. ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2547.
- พรรษา นิลวิเชียร. “หลักสูตรและแนวปฏิบัติ.” ปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2545.
- อนามัย, กรม. คู่มือผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2547.
- อภิญา เวชยชัย. การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544.

อุทัย บุญประเสริฐ. การวางแผนและการจัดการระบบแผนงานในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เอส ดี เพรส, 2544.

_____. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือการบริหารงานแบบฐานโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : เอส ดี เพรส, 2540.

2. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

กรเกล้า แก้วโชติ. “ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2544.

กรองกาญจน์ เชิญชัยชिरากุล. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์”. วิทยุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2550.

กฤษณา สวัสดิ์ชัย. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน”. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

กิตติ กรทอง. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2552.

เกษม ใจเถิง. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนกลุ่มโรงเรียนอุดรสัมพันธ์ อำเภอตอแต จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยุศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

เจตน์สุตา ทศนทร์. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเชียงราย”. วิทยุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏเชียงราย, 2546.

เจนการณ์ เพียงปราชญ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนกับคุณธรรมจรรยาบรรณของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอโนนชัย จังหวัดนครราชสีมา”. วิทยุศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.

ธีรภัทร์ เจริญดี. “การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขต การศึกษา 11”. วิทยุานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

นิชาภา ประสพอารยา. “การศึกษาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการเอกชน กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ปรัชญา เวสารัชช. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

- ปรีตาวรรณ อิททิมลศรี. “รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร”. ปรินญาการศึกษาคุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- พงกะพรรณ ตะกลมทอง. “การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- มหรณพ ยะอนันต์. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2”. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2548.
- เยาวนุช ทานาม. “การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสอนภาษาจีน”. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- รุ่ง ลอยเลิศ. “การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอศรีนคร จังหวัดเชียงใหม่”. ปรินญาวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- รุ่งทิพย์ แก้วประเสริฐกุล. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร”. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- วรรณิ แก้วศิริ. “ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- วาณิชย์ แซ่ลิ้ม. “แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสิรินธร องค์การบริหารส่วนตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง”. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.
- วิภา วาจาสิทธิ์. “ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลระยอง”. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.
- ศรีสุตา ศิริสิทธิ์. “ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองต่อการให้การบ้านนักเรียนในระดับประถมศึกษา”. ปรินญาวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ศิริประภา นัยจิตร. “ศึกษาความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านป่าซั๊ยง ตำบลบุงค้ำ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร”. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2553.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. “การมีส่วนร่วมกับชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

- สมใจ กล้าหาญ. “สภาพการส่งเสริมของผู้ปกครองนักเรียนทางด้านการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร”. ปรินญาณินทร์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สุกัญญา สยามประโคน. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา”. ปรินญาณินทร์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2552.
- สุมาลี คุ่มชัยสกุล. “บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษา ปฐมวัยในเขตเมืองเชียงใหม่”. รายงานการวิจัย. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2534.
- สุวัฒนา แก้วสุวรรณ. “บทบาทของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา”. ปรินญาณินทร์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- อ้อมใจ เวียงสมุทร. “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2”. ปรินญาณินทร์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2552.
- อุณาโลม อธิสุทธิ. “บทบาทที่เป็นจริงของโรงเรียนและผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร”. ปรินญาณินทร์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

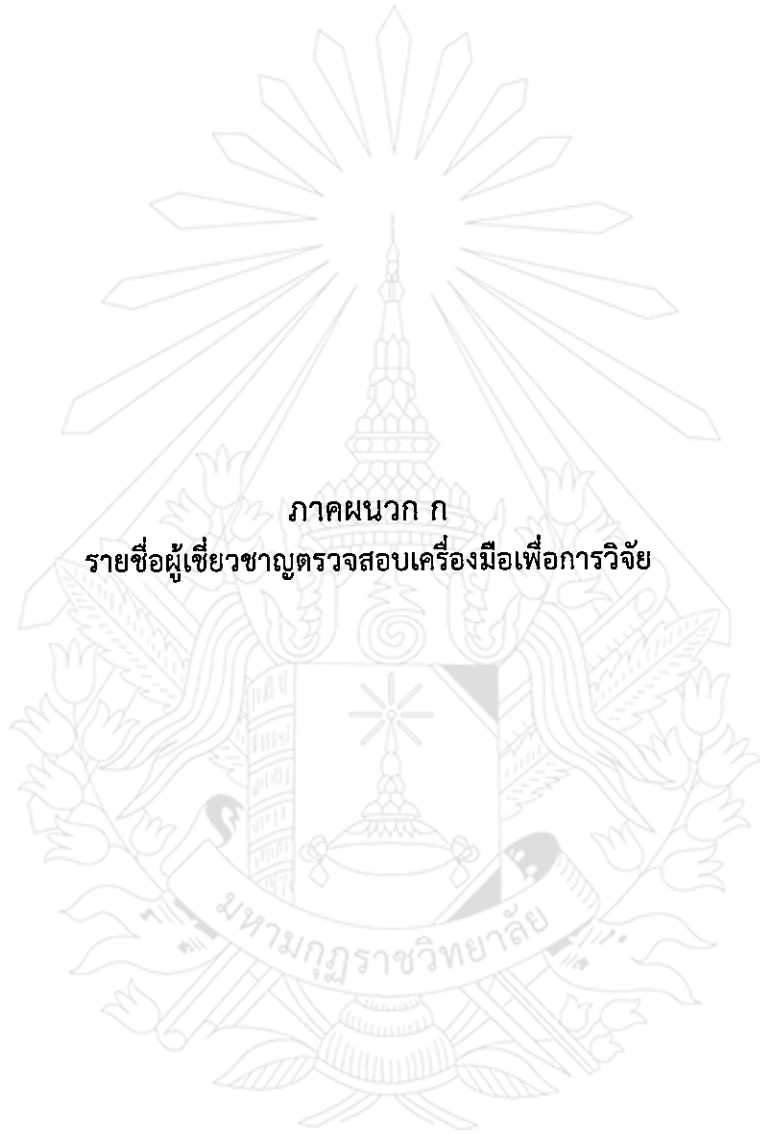
3) บทความในวารสาร

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. “งานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกับผู้ปกครอง”, วารสารการศึกษาปฐมวัย, (10 เมษายน 2549), หน้า 50-59.
- _____. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน, วารสารการศึกษาปฐมวัย, 4(9), 30-37, 2544.
- ประเวศ วะสี. หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือการปฏิรูปการเรียนรู้ : ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด, 3(5), 18-20, 2543.
- พรพรรณ พิพิทกุลชัยพล. “ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน และชุมชน,” วารสารแนะแนว, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. นายชัยนพพงษ์ สืบสำราญ

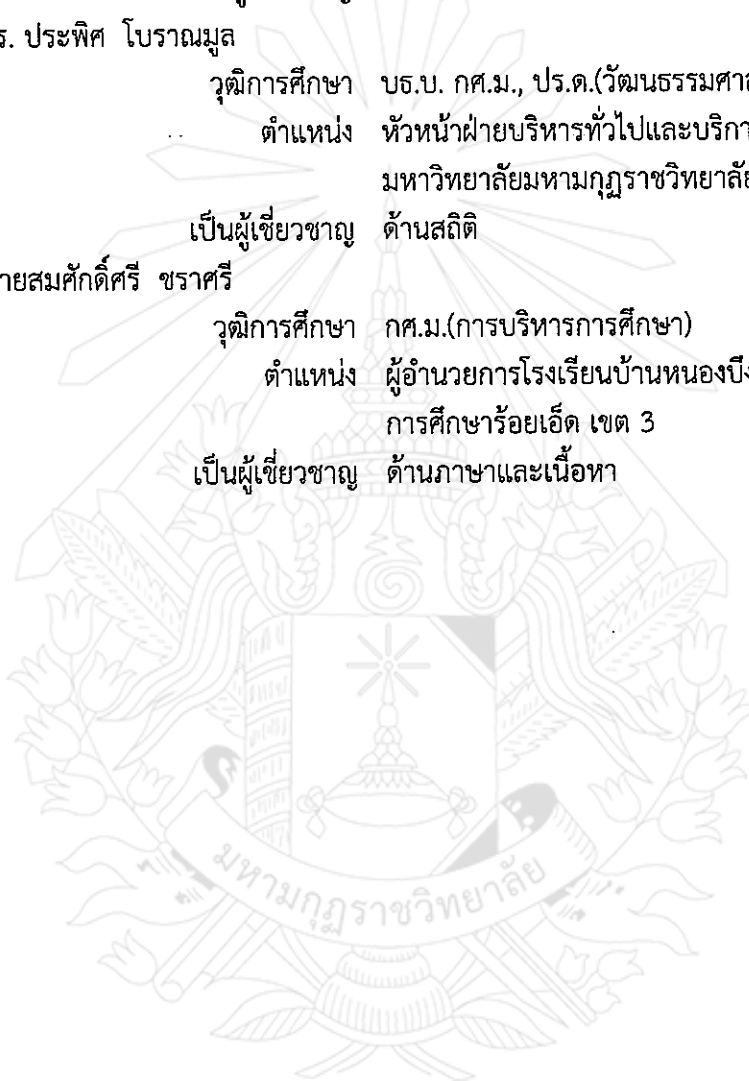
วุฒิการศึกษา กศม.(หลักสูตรและการสอน)
ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ
เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา

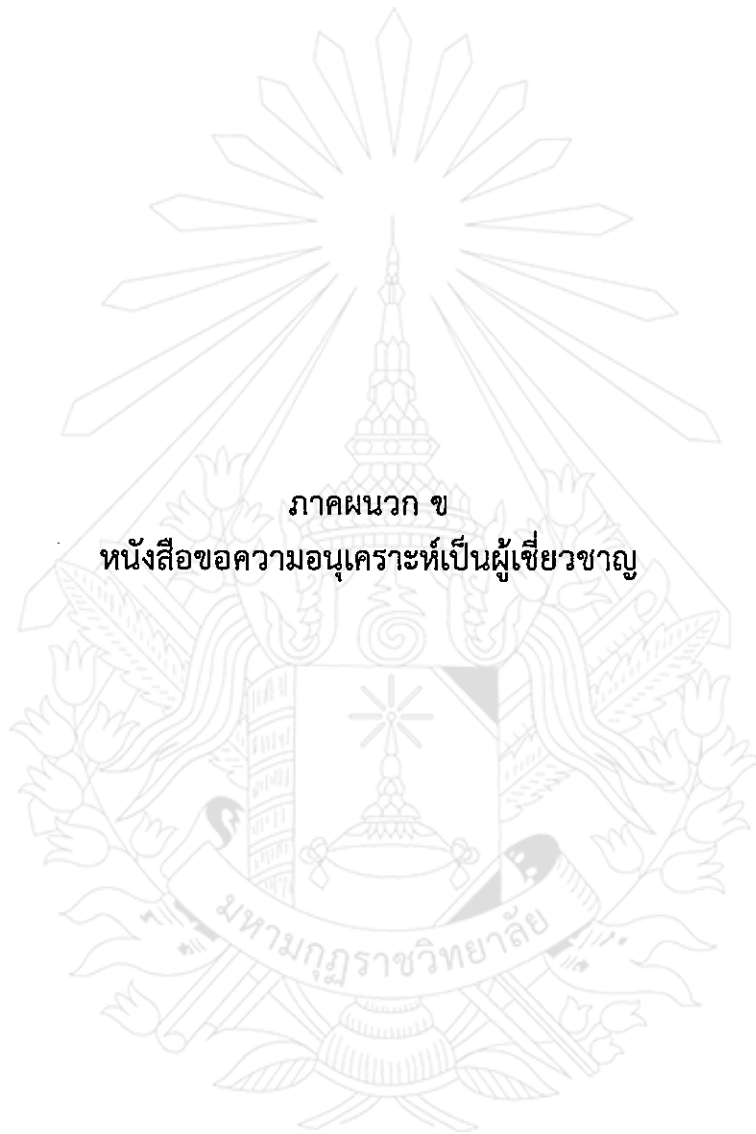
2. ดร. ประพิศ โบราณมูล

วุฒิการศึกษา บธ.บ. กศ.ม., ปร.ด.(วัฒนธรรมศาสตร์)
ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปและบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านสถิติ

3. นายสมศักดิ์ศรี ชราศรี

วุฒิการศึกษา กศ.ม.(การบริหารการศึกษา)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบึง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาษาและเนื้อหา

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๑๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเสียงเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ดร. ประสิทธิ์ ไททานนกุล

ด้วย นางนิสยากร ศรีประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอกความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชาปริยัติวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๓-๘๓๖๕, ๐-๔๓๕๓-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒

โทรสาร. ๐-๔๓๕๓-๔๖๑๘

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๑๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเสด็จเมือง
คำบดกลาง อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขออนุญาตฯ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร *นางชอุบล นวนทอง* *ศาสตราจารย์*

ด้วย นางนิศายกร ศรีประเสริฐ นักศึกษาด้านวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัววง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปรีดีวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ข้าพเจ้า นายชอุบล นวนทอง ศาสตราจารย์
นรพี แสนไกร รักษาราชการแทนอธิการบดี ได้ตรวจสอบข้อ
ขอเรียนขอการดำเนินการดังกล่าว พบว่า เครื่องมือการ
วิจัย มีลักษณะเหมาะสม ครบถ้วน สามารถนำไปใช้งานได้
พร้อมด้วยใบคำขอการเป็นวิทยากร
นางชอุบล นวนทอง *ศาสตราจารย์*

ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๑๒

โรงเรียนบ้านหนองบึง	
เลขที่รับ	๒๒๙๙ / มช๖๖๖
วันที่	๑๑ พ.ค. ๕๖
เวลา	๑๓.๓๐ น
ผู้รับ	

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเสด็จเมือง
คำบสถงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร **นายสมศักดิ์ศรี สหศิริ**

ด้วย นางนิสยากร ศรีประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยผึ้ง อำเภอหนองฮี จังหวัดมหาสารคาม" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชปรีดีวัฒิน)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

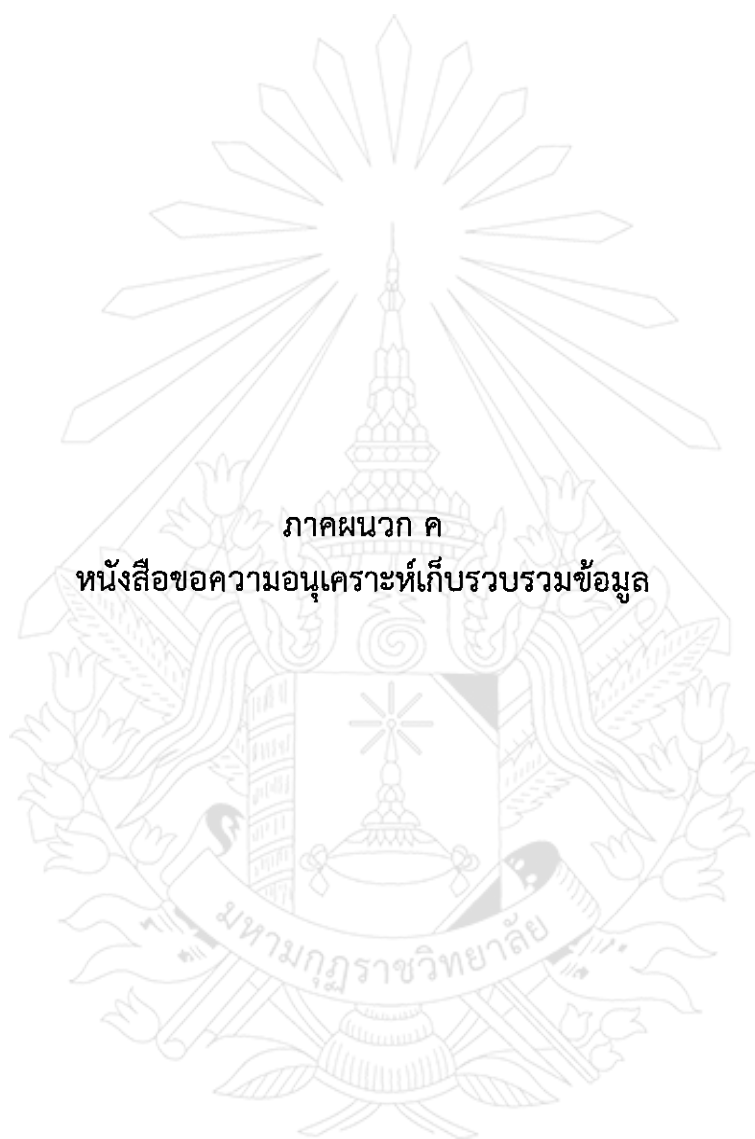
โทร. ๐-๔๓๕๑-๙๓๖๕, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ คอ ๑๑๒

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ฉันได้เข้ามาเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์
1๕๐๖๕๑ เพื่อสมัครวิจัยในชื่อ

(นายสมศักดิ์ศรี สหศิริ)
ผ.โรงเรียนบ้านหนองบึง

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๑๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเสียงเมือง
ตำบลกลาง อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๕๕๐๐๐

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
เจริญพร **หาผลเทคโนโลยีที่นำมาใช้**

ด้วย นางนิสยากร ศรีประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยผึ้ง อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเรียนขอเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออัญมโหนนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชาปริยัติวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

อ.หงา
นางสาวประทุม ชัยอยู่

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๕๓๕๑-๘๓๖๕, ๐-๕๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๖

โทรสาร. ๐-๕๓๕๑-๕๖๑๘

http:// www.rec.mbu.ac.th

(นางสาวประทุม ชัยอยู่)
นางสาวประทุม ชัยอยู่

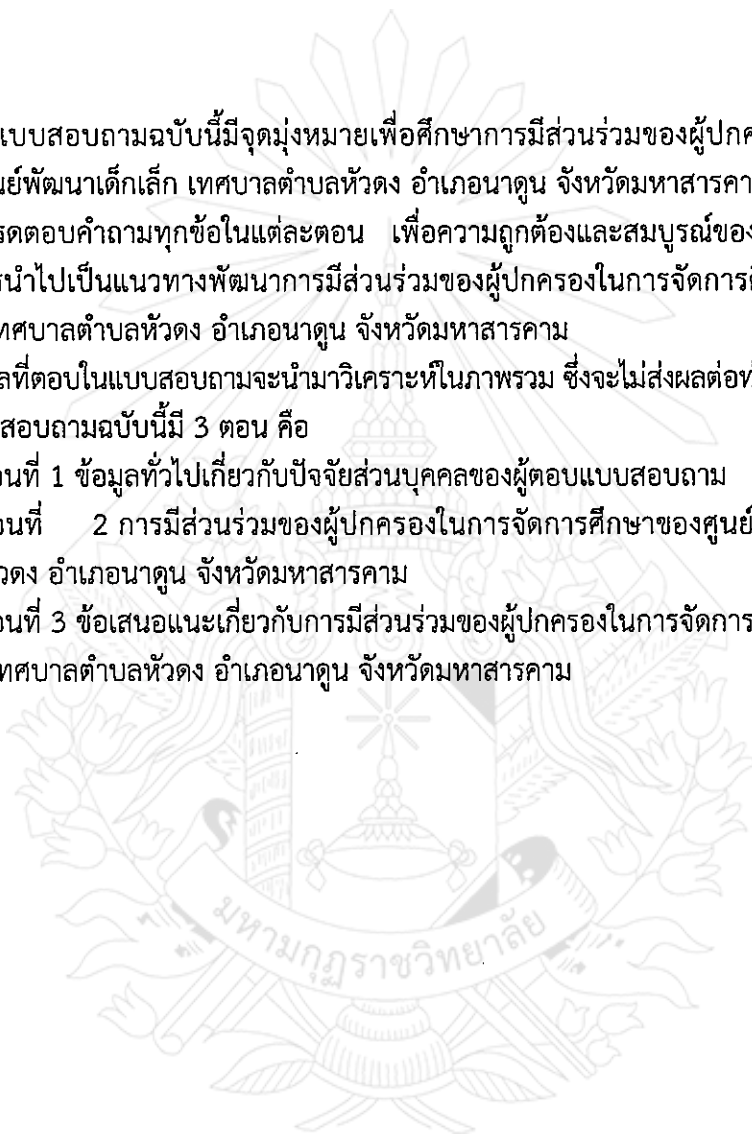
ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

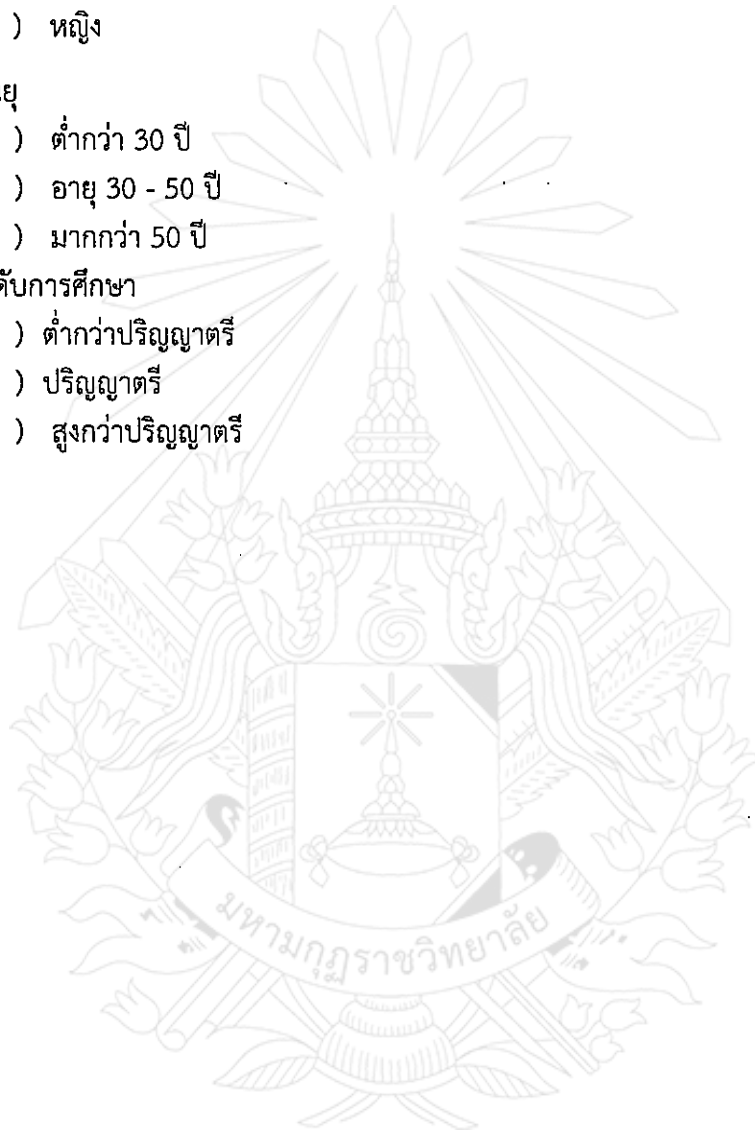
1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
2. โปรดตอบคำถามทุกข้อในแต่ละตอน เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการนำไปเป็นแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
3. ข้อมูลที่ตอบในแบบสอบถามจะนำมาวิเคราะห์ในภาพรวม ซึ่งจะไม่ส่งผลต่อท่านแต่อย่างใด
4. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงตามสภาพของท่าน

1. เพศ
() ชาย
() หญิง
2. อายุ
() ต่ำกว่า 30 ปี
() อายุ 30 - 50 ปี
() มากกว่า 50 ปี
3. ระดับการศึกษา
() ต่ำกว่าปริญญาตรี
() ปริญญาตรี
() สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบล
หัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม
จังหวัดมหาสารคามเพียงช่องเดียวเท่านั้น

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านวิชาการ						
1	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
2	การตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา					
3	การนิเทศ กำกับ ติดตาม					
4	การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ					
5	การเป็นแหล่งศึกษาวิจัยทดลองและพัฒนาด้านวิชาการ					
6	การเผยแพร่ ความรู้ด้านวิชาการ					
ด้านงบประมาณ						
1	การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ					
2	การบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ					
3	การตรวจสอบการใช้งบประมาณ					
4	การใช้งบประมาณจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
5	การวิเคราะห์สถานภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
6	การจัดลำดับความสำคัญของผลการวิเคราะห์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
7	การกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายการให้บริการ ผลผลิต และตัวชี้วัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
8	เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบการรายงานผลการใช้งบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
ด้านงานบุคคล						
1	การจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็ก					
2	คุณสมบัติครูผู้สอนระดับปฐมวัย					
3	การพัฒนาครูผู้สอน					
4	การสร้างเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย					
5	การจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	การติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการบริหารงานบุคคล					
ด้านการบริหารงานทั่วไป						
1	การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ					
2	การส่งเสริม สนับสนุนด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณงานบุคคลและงานบริหารทั่วไป					
3	การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
4	การประชาสัมพันธ์บริการและความร่วมมือ					
5	เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบการรายงานผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
6	สนับสนุนด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
7	สอดส่องดูแลความปลอดภัย อาคารสถานที่และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
8	เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น งานวันเด็ก งานวันพ่อ งานวันแม่ เป็นต้น					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยตึง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

1. ด้านวิชาการ

.....

.....

.....

2. ด้านงบประมาณ

.....

.....

.....

3. ด้านงานบุคคล

.....

.....

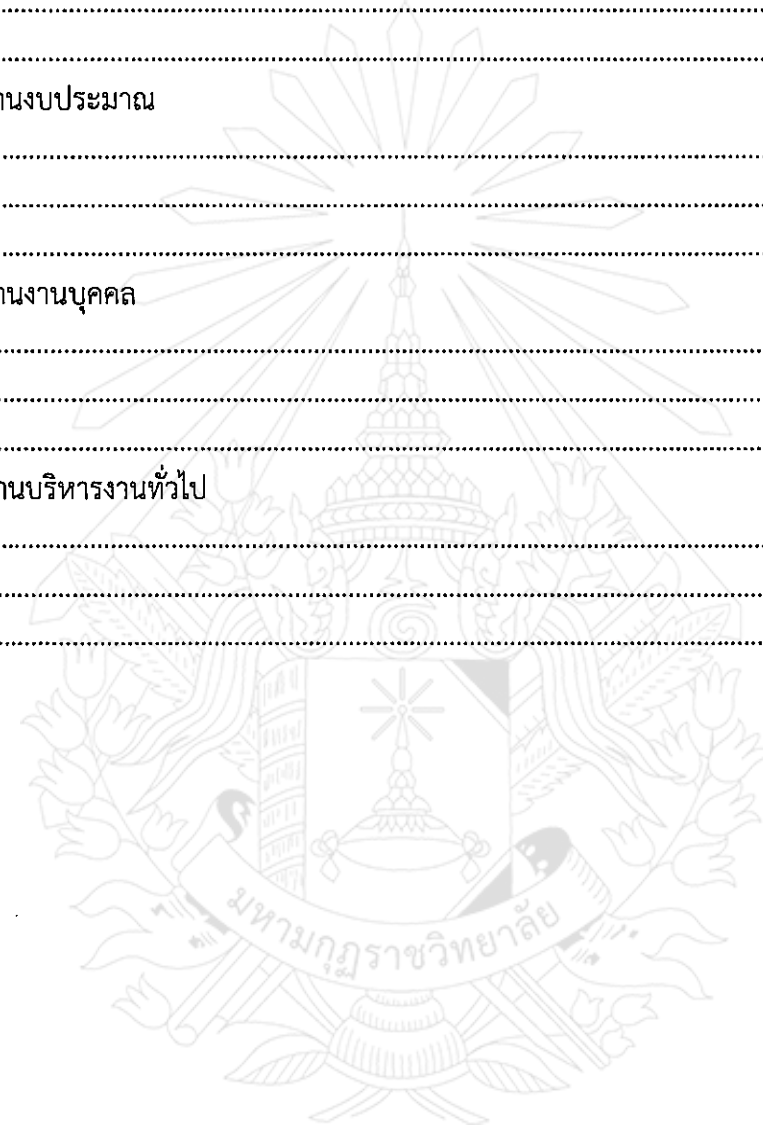
.....

4. ด้านบริหารงานทั่วไป

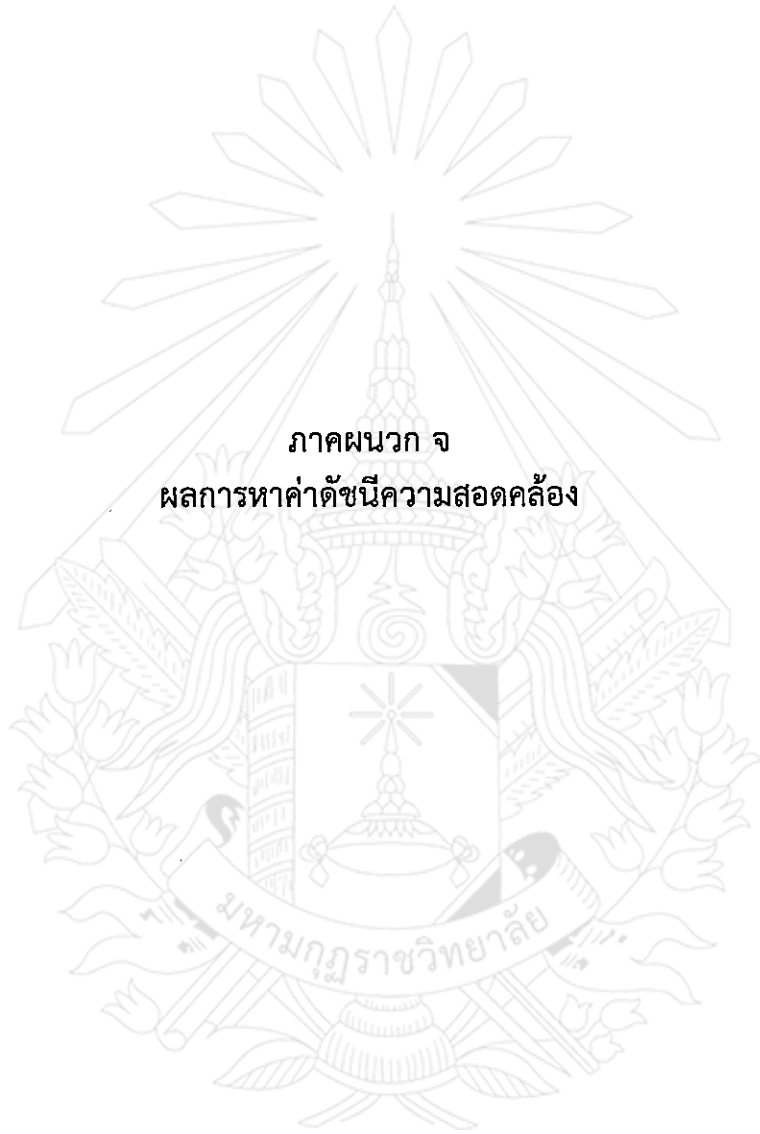
.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม
 นิสยากร ศรีประเสริฐ
 นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

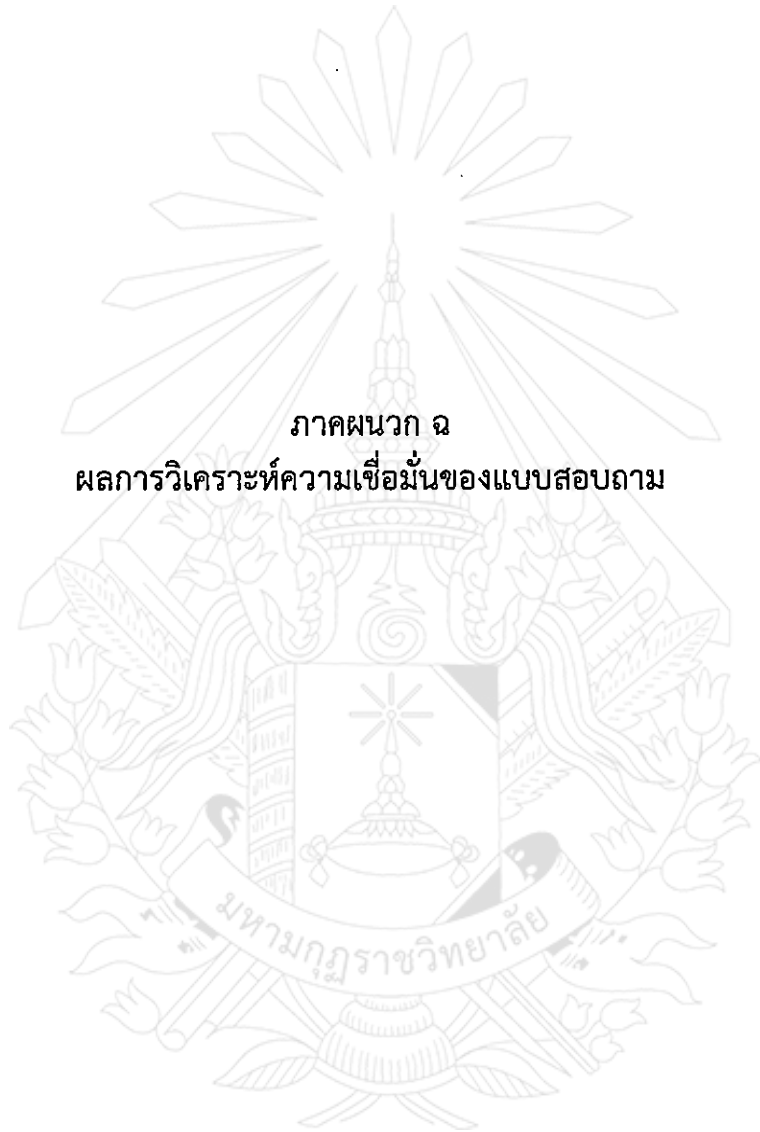

ภาคผนวก จ
ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

ผลการหาค่า IOC ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม	ระดับคะแนน				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\sum R$	ค่า IOC
ด้านวิชาการ						
1	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1
2	การตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1
3	การนิเทศ กำกับ ติดตาม	+1	+1	+1	+3	1
4	การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	+1	+1	+1	+3	1
5	การเป็นแหล่งศึกษาวิจัยทดลองและพัฒนาด้าน วิชาการ	+1	+1	+1	+3	1
6	การเผยแพร่ ความรู้ด้านวิชาการ	+1	+1	+1	+3	1
ด้านงบประมาณ						
1	การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ	+1	+1	+1	+3	1
2	การบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+3	1
3	การตรวจสอบการใช้งบประมาณ	+1	+1	+1	+3	1
4	การใช้งบประมาณจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1
5	การวิเคราะห์สถานภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1
6	การจัดลำดับความสำคัญของผลการวิเคราะห์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1
7	การกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายการให้บริการ ผลผลิต และตัวชี้วัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1
8	เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบการรายงานผลการใช้งบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม	ระดับคะแนน				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\sum R$	ค่า IOC
ด้านงานบุคคล						
1	การจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็ก	+1	+1	+1	+3	1
2	คุณสมบัติครูผู้สอนระดับปฐมวัย	+1	+1	+1	+3	1
3	การพัฒนาครูผู้สอน	+1	+1	+1	+3	1
4	การสร้างเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+3	1
5	การจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ	+1	+1	+1	+3	1
6	การติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการบริหารงานบุคคล	+1	+1	+1	+3	1
ด้านการบริหารงานทั่วไป						
1	การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ	+1	+1	+1	+3	1
2	การส่งเสริม สนับสนุนด้านการบริหารงานวิชาการงบประมาณงานบุคคลและงานบริหารทั่วไป	+1	+1	+1	+3	1
3	การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1
4	การประชาสัมพันธ์บริการและความร่วมมือ	+1	+1	+1	+3	1
5	เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบการรายงานผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1
6	สนับสนุนด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1
7	สอดส่องดูแลความปลอดภัย อาคารสถานที่และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1
8	เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น งานวันเด็ก งานวันพ่อ งานวันแม่ เป็นต้น	+1	+1	+1	+3	1

ภาคผนวก ฉ
ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability Analysis) ของแบบสอบถามเพื่องานวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลหัวดวง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

.....

ข้อ	Corrected Item-Total Correlation
1	0.35
2	0.29
3	0.33
4	0.40
5	0.28
6	0.63
7	0.34
8	0.46
9	0.59
10	0.60
11	0.43
12	0.29
13	0.38
14	0.40
15	0.56
16	0.35
17	0.31
18	0.40
19	0.54
20	0.72
21	0.37
22	0.57
23	0.46

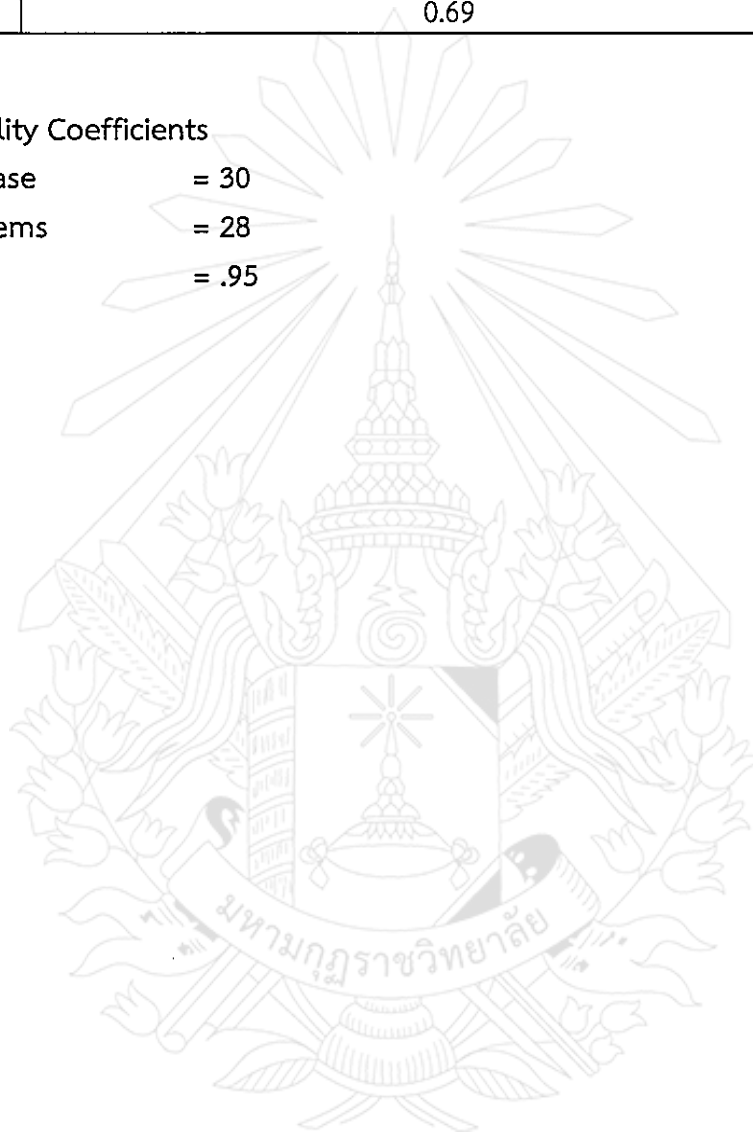
ข้อ	Corrected Item-Total Correlation
24	0.39
25	0.64
26	0.66
27	0.60
28	0.69

Reliability Coefficients

N of Case = 30

N of Items = 28

Alpha = .95

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางนิตยากร ศรีประเสริฐ
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2520
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 75 บ้านบัวแดง หมู่ที่ 9 ตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด 45190
การศึกษา	
พ.ศ. 2541	สำเร็จการศึกษาอนุปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (อวท.) วิชาเอกสัตวบาล สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
พ.ศ. 2544	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (คบ.) วิชาเอกภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏร้อยเอ็ด
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2549	ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลย่อ อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร
พ.ศ. 2550	ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา สังกัด เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2556	ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา สังกัด เทศบาลตำบลปทุมรัตน์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	เทศบาลตำบลปทุมรัตน์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด 45190
ตำแหน่ง	นักวิชาการศึกษา ระดับ 6 ว